

Kot trdijo dobro poučeni, Neodvisnost KNSS nima več kot 15.000 članov, kar je za Demos, ki se je že takoj na začetku svoje oblasti obvezal širiti ta sindikat, prava sramota. Toda s tem se predsednik Neodvisnosti KNSS France Tomšič nikakor ne more pomiriti, zato ubira vsa (ne)mogoča pota, da bi to število povečal. Kjer ne gre po starem in preverjenem sistemu »od zgoraj«, ki so ga do potankosti obvladali že komunisti, tam zapojejo grožnje in ultimati. Tako se je zgodilo tudi v kočevski **Opremi**, kjer je Tomšič za ustanovitev svoje celice izkoristil delovni spor med delavko in njenim oddelčnim direktorjem. Kajpak je tako samo on (Tomšič) dosegel svoj cilj, medtem ko je delavcem in podjetju gotovo naredil več škode kot koristi. O tem lahko berete na 17. strani v »ravbar-komandi«.

DE

časopis slovenskih delavcev

Direktor
in glavni urednik
Marjan Horvat

Odgovorni urednik
Ciril Brajer

Urednik Sindikalnega
zaupnika
Andrej Agnič

Urednik Poročevalca
Franček Kavčič

Urednik Kažipota
Damjan Križnik

Telefon
311-956, 313-942
Telefaks 317-298
Naslov:
ČZP Enotnost
Dalmatinova 4,
Ljubljana

Ljubljana, 6. decembra 1991, št. 49, letnik 50, cena 42 tolarjev

JAVNA DELA BLAŽEV ŽEGEN

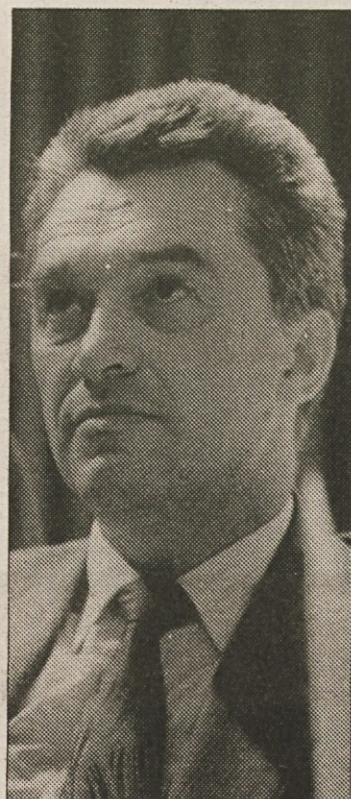

**Kdor
ne
dela
mora
krave
pasti
ali
krasti.**

Ljudski
pregovor

**DE, četrtek
13.00**

Obleteli smo največja slovenska mesta in povprašali, ali z javnimi deli zmanjšujejo težave nezaposlenih. Odgovori so bili osupljivi. V štirinajstih občinah, ki imajo na zavodih za zaposlovanje prijavljenih več kot 36000 nezaposlenih, so priskrbeli zaposlitev le za 0,6 odstotka teh nezaposlenih. In še to pri delih, ki so izrazito kratkotrajna. Na ministrstvu za delo ta teden z vprašanjem o javnih delih države niso imeli sreče oziroma sogovornika. Ker se spominjamo, da so vladni funkcionarji še pred kakim letom omenjali javna dela kot pomemben vzvod za olajšanje socialnih tegob, bomo na ministrstvu še poskušali dobiti odgovor. Do organiziranja množičnih javnih del pa naj se nezaposleni ravnajo po prirejenem reku Kraljeviča Marka: »Zanesi se samo nase, niti ne na svoje kljuse«.

V zadnji številki DE smo objavili poziv republiškega odbora SVIZ vsem učiteljem slovenščine, matematike in tujih jezikov k bojkotu vsega dela v zvezi s pisnimi izdelki.

Ker je bil poziv naslovljen tudi na ministra za šolstvo in šport dr. Petra Vencelja, smo poskušali izvedeti, kaj meni o predlagani diferencirani delovni obveznosti. Prek ministrove tajnice so nam sporočili, da dr. Vencelj za zdaj ne bi želel dati izjave o učiteljskem bojkotu. Menda naj bi te dni potekali intenzivni pogovori s predstavniki ministrstva za finance in zakonodajo ter zavoda za šolstvo, so nam še povedali, zato naj malo potrpite. Zdaj torej čakamo in upamo, da bomo prihodnji teden od ministra izvedeli kaj novega in več.

Jutri, v petek torej, nas čaka čudna scena. Sindikat cestnega prometa Slovenije je za ta dan napovedal že odpovedano stavko. Ljudje ne bodo mogli na delo.

Istega dne pa ob 10. uri Sindikat delavcev prometa in zvez podpisuje kolektivno pogodbo. Potemtakem logično ne more sodelovati v stavki. Vanj zato že bodejo namigi o stavko-kaštvu.

Prvič zato, ker ga k odpovedani pa spet napovedani stavki niso niti vabili. Zanjso so izvedli iz sredstev obveščanja.

Drugič zato, ker so v podpis kolektivne pogodbe vložili leto dni trdega dela in nič mehkejših pogajanj.

In tretjič zato, ker je december za to dejavnost izrednega pomena, ker zaključujejo pogodbene obveznosti, tudi izvozne, in bi še drugim gospodarskim dejavnostim povzročili veliko škode.

Torej spet nepotrebno drobljenje sindikalne enotnosti, s tem moči, kar dandanašnji...

PREDVOLILNA ARENA

Jože Smole: Predlog zakona opozarja na zelo žgočo problematiko. Menim, da je koristnost tega zakona, ki ga je predložil izvršni svet, v tem, da smo v skupščini začeli resno razpravo o problemih osebnih dohodkov in razponih. Osebnostno moram reči, da ne soglašam s sedanjim ravnanjem na področju osebnih dohodkov. Poslušam razne pritožbe ljudi, kvalificiranih delavcev, ki imajo 12.000 tolarjev, generalni direktor njihovega podjetja pa 200.000 tolarjev.

V prejšnjem sistemu, ki ga nekateri tako napadate, smo imeli razmerje 1 proti 5, če pa so ga kje presegle, so bili klicani na odgovornost. Z novim sistemom pa se je kar naenkrat pojavil količnik 1 proti 15. Zdaj pa smo prišli v razmere, ko se gre še veliko čez. Skratka: izvršnemu svetu in ministrici za delo priznam, da so s predlaganim zakonom opozorili na resen problem v naši družbi. Zdaj pa pridemo seveda do vprašanja, kakšna je rešitev. Zamerim izvršnemu

France Tomšič: Jaz sem bil se do desete ure, ko smo se dobili na seji odbora za delo, istega mnenja kot kolega Semolič, in sem rekel: Ad hock rešitve so nesprejemljive, zato jih odklanjamo. Rekel sem, da zahtevamo, da pride do socialnega pakta treh stebrov: vlade, sindikator in gospodarstva. Marsikaj sem dejal, vendar – potem je seveda prišlo do precejšnje razprave in med njimi je bila tudi razprava gospe ministrice. Ona me je prepričala in večino tega odbora, tako da je bilo samo pet vzdržanih: vsi ostali so bili za sprejem tega.

Zakaj smo glasovali za hitri postopek? Zato, ker je tu že kolega Tomažič rekel, da normalen postopek ne pride niti v poštev. To je gasilska akcija. Obljubljeno imamo in tudi sprejeto je bilo na odboru, da bomo takoj naslednji teden oblikovali to komisijo in bomo resnično sli v globino. Skratka: ne bomo sli samo v gasilsko akcijo, in lahko pričakujete čez 14 dni dopolnitve.

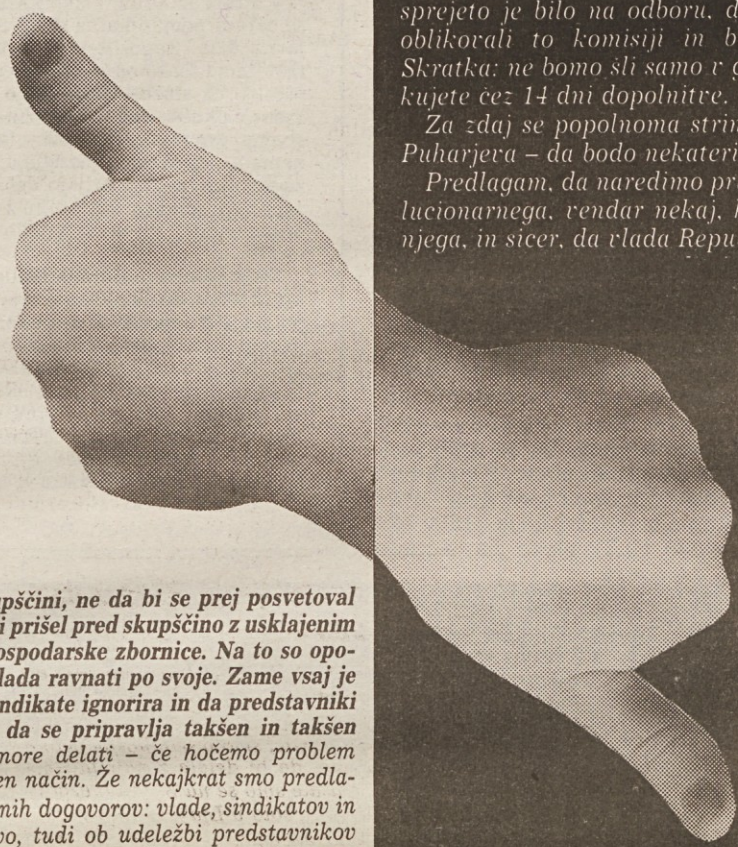
Za zdaj se popolnoma strinjam s tem, kar je rekla gospa Puhančič – da bodo nekateri to izrabili...

Predlagam, da naredimo prei manjši korak, sicer nič revolucionarnega, vendar nekaj, kar je v Evropi nekaj vsakdanjega, in sicer, da vlada Republike Slovenije prouči možnost

Zamerim vladi, da ignorira sindikate

svetu, da je zakon predložil skupščini, ne da bi se prej posvetoval z delavskimi sindikati, to je, da ni prišel pred skupščino z usklajenim stališčem vlade, sindikator in gospodarske zbornice. Na to so opozarjali tudi drugi. Vendar želi vlada ravnati po svoje. Zame vsaj je skrb vzbujajoče dejstvo, da se sindikate ignorira in da predstavniki sindikator iz časopisov izvedo, da se pripravljata takšen in takšen zakon. Tako se, po moje, ne more delati – če hočemo problem obravnavati na učinkovit in resen način. Že nekajkrat smo predlagali, da je treba priti do tripartitnih dogovorov: vlade, sindikator in gospodarske zbornice, razumljivo, tudi ob udeležbi predstavnikov parlamentarnih strank. To pa se ves čas zavrača, in občutek imam, da tudi sedanja vlada, ki se sicer loteva pravega problema, ni pripravljena tega problema reševati v sodelovanju s tistimi, ki se za njegovo rešitev najbolj zavzemajo. Pri tem mislim predvsem na sindikate. Zato bom glasoval proti predlogu zakona. Dokler se vlada o teh zadevah ne sporazume s sindikati in gospodarsko zbornico, je brez pomena sprejemati nek delni zakon, ki je administrativni, ki administrativno posega v delitvene odnose. Imamo ogromno, še preveč izkušenj z administrativnimi ukrepi zveznega in tudi republiškega izvršnega sveta. Z administrativnimi ukrepi se ni še ničesar rešilo. Ugotoviti moram, da je tudi naša sedanja vlada zelo nagnjena k reševanju zadev po administrativno intervencijski poti, ne pa po poti sporazuma...

P. P.

Pred vlado – S klobukom v roki

za javno priporočilo podjetjem oziroma ustanovam, naj bi vsem nezaposlenim državljanom Republike Slovenije s potrdilom pristojnega zaroda za zaposlovanje, za popust pri nakupu raznih vozovnic, vstopnic in podobno, tako kot to velja za dijake, študente, upokojujence, invalide in podobne kategorije. Bili smo v Bruslju in smo se seveda tudi o takih malenkostih pogovarjali. Te stvari so, bi rekel, nekaj vsakdanjega, in mislim, da se to lahko naredi.

RESOLUCIJA 721 IN PO NJEJ

Varnostni svet OZN je v sredo, 27. novembra, sprejel resolucijo 721 (1991). Če je prejšnja, prva resolucija o Jugoslaviji (rezolucija 713) nekako potrjevala vlogo Evropske skupnosti, njene ministrske trojke, haške mirovne konference in arbitraže, potem sedanja resolucija pomeni direktni poseg Organizacije združenih narodov v jugoslovansko krizo. Mehanizem kolektivne varnosti, kakršnega naj bi OZN predstavljala že od same svoje ustanovitve, tako prevzema nase določene obveznosti v novi evropski ureditvi po razpadu blokvske delitve.

Piše: Mladen A. Švarc

Posredovanje modrih čelad v Jugoslaviji je nujno, saj nekdanjo državo deli na dva dela linija fronte. Potovanja osebnega odposlanca generalnega sekretarja OZN Cyrusa Vancea naj bi podala osnovo za njegovo priporočilo, ki bo naznanilo »možni začetek operacije Združenih narodov za vzdrževanje miru v Jugoslaviji«. Pristanek vseh jugoslovanskih strani (Miloševića, Tujmana, Kadijevića oz. Markovića) je bil pogoj za tako posredovanje, saj bi siceršnja intervencija tujih vojskih sil pomenila precedens, seveda glede na doslej striktno upoštevano načelo mednarodnega prava o nevmešavanju v notranje zadeve držav. Po drugi strani pa sta Slovenija in Hrvaška svojo »razdružitev« iz SFRJ tolmačili tako, kot da sta že neodvisni državi. Zato je tisto, kar je tej neodvisnosti manjkalo, namreč mednarodno priznanje, postalo zanj ključnega pomena. Tu ni šlo samo za nerazumevanje »Evrope« za notranje razmere v SFRJ. Ta »Evropa« bi nase vzela s hitrim ali celo preventivnim priznanjem slovenske in hrvaške odcepitve politično hipoteko. Tega slovenska in hrvaška stran v jugoslovanski krizi nista dovolj upoštevali. Še več, samozaslepitev intelektualne javnosti in medijev s projekti, kakršni so bili Markovičev »E-YU«, prenoviteljski »Evropa zdaj!« ali pa demosojsko kopiranje po Evropi (v nasprotju z zavračanjem »Balkana«), je bila tolikšna, da je onemogočala pragmatično in realistično vodenje slovenske ali hrvaške (zunanj) politike.

Videti je bilo celo tako, da je prejšnja – komunistično – mesijansko idejo nadomestila nova, evropska. Že brionska deklaracija (1. premirje) je bila hladna tuš in slovenski politični vrh se je tedaj zavedel, da ta »Evropa« ravna hladno, pragmatično in v skladu z interesi in ne idejami. Kar se tiče SFRJ, je to pomenilo, da je ta »Evropa« (ob sekundiranju ZDA) tedaj še vztrajala na »enotni in demokratični« Jugoslaviji, ki pa naj bi jo njeni narodi in državljani notranje preoblikovali dogovorno in seveda demokratično. To pozicijo zahodnih sil je Milošević ob asistenci »zvezne vojske« obrnil sebi v prid. To pozicijo je dobro razumel tudi hrvaški predsednik Tujman, ki je z Mesičem, Markovičem in projektom »zveze suverenih držav« poskusil doseči oboje – hrvaško nacionalno državo in preobrazbo SFRJ. Počasno stopnjevanje vojaškega pritiska od konca julija naprej pa je dala prednost srbsko-črnogorskemu bloku, saj je s silo, s pučističnim prevzemom zveznega predsedstva in skupščine in z vojskovanjem vzdolž celotnega kriznega loka onemogočil Tujmanov projekt. Ne nazadnje je frontna črta obdržala Bosno in Hercegovino znotraj srbske interesne cone. Šele barbarski pohod na Dubrovnik je privedel na morsko mejo tuje vojne ladje, ki naj bi varovale dostavo humanitarne pomoči. Zavzetje Vukovarja seveda ni bila nikakršna srbska (ali »jugoslovanska«) zmaga, ampak njen največji poraz; to je ugotovil tudi lider srbijanske opozicije Vuk Drašković.

Ko je bilo že videti, da bo politika sile in izvršenih dejstev prinesla rezultate, torej vzpostavitev tretje Jugoslavije za »tiste, ki želijo v njej ostati« ter njeno etnično izčiščenje od nezaželenega katoliškega (hrvaškega, madžarskega) elementa, se je situacija preobrnila. Jugoslavija v izvedbi Kadijevića, Adžića in Miloševića je vse preveč postala Srbslavija (ali »Krnjoslavija«, kot ji pravijo beograjski opozicionalci), da bi bila sprejemljiva za mednarodno skupnost. Deportacije civilnega prebivalstva (Ilok) ali njegov »prostovoljni« beg, pokoli nad hrvaškimi civilisti (Dalj, Čelije, Cetekovci, Skabrnja...), streljanje ujetnikov (Vukovar) ter množično teroriziranje civilistov z nenehnim topniškim obstreljevanjem vzdolž cele fronte, še posebej pa v Vukovaru, Vinkovcih, Osijeku, Karlovcu, Sisku in Gospiću, so pokazali pravo naravo sedanje vojskovanja. Kadijevičeva »zvezna vojska« si je dokončno zapravlila možnost, da »reši« Jugoslavijo, čeprav je imela za kaj takega več kot dovolj časa. Namesto tega je dobesedno počistila teren pred seboj. Porušeni Vukovar bo ostal simbol konca Titove države, titovskega komunizma, avnojskega »bratstva in enotnosti« in generalske nesposobnosti. Tista vojnouhuškaška propagandna mašinerija, ki jo je Josip Broz vključil junija 1967 proti Izraelcem, se je sedaj obrnila proti lastnemu ljudstvu v SFRJ. Vsa neuvrščenost se je povrnila nazaj, od koder je šla na pohod; bivša SFRJ sedaj nudi krasno podobo nekakšne afriške polkolonije. Beograjski mediji si slikajo »ustaše« tam, kjer jih ni, in če jih ni, si jih »Jugoslavija« plača in najame. Nedavna razkritja beograjskega tiska o »obveščevalnem ozadju« hrvaškega nacional-komunizma (Ljubiša Šobot, Špijuni na čelu Hrvatske, On, 8. 11. 1991, str. 43-74) so lahko tudi bumerang, saj niso neznane vezi nekaterih zelo radikalnih struj na »severu« bivše države z integrističnimi vizijami Jugoslavije, s srbsko politiko in mediji, ki so jim služili. Tak primer je bil npr. objava partijskih dosjejev slovenskih politikov v beograjski »Dugi« pred časom. Da o financiranju, zavze-manju za Parago in njegovemu zagovarjanju ne govorimo.

Srbijanske (in jugoslovanske) obtožbe na račun nemškega »četrttega Reicha« imajo sicer »racionalno« jedro, v dokaz pa protitankovske armbruste slovenskih teritorialcev in hrvaških gardistov. Toda kupčkanje nekdanje komunistične tajne policije z disidenti in emigranti ni bilo samo v pristojnosti Steve Krajačića, saj se podobnih igrice prav enako intenzivno gre tudi srbijanska udba, ne nazadnje s prestolonaslednikom. Prirejeno dokumentacijo iz arhivov tajne policije o hrvaškem nacional-komunizmu je objavil ravno rojalistično usmerjen tednik. Naslonitev hrvaške in slovenske zunanje politike na severni sosed, Nemčijo in Avstrijo, je razumljiva že iz samega dejstva, da je tako »zvezni« kot tudi srbijanski Beograd iskal naslonitev povsod – od Moskve do Washingtona – razen v Zagrebu ali Ljubljani. Po resoluciji 721 je integrističnega jugoslovanstva konec, s tem pa tudi Markovičevih reformistov in njegovih slovenskih (Močnik) in hrvaških vzporednic (Pupovac). Od jugoslovanstva ostaja samo tista vizija, ki jo je naznanjala »neprincipelna koalicija«, pa naj gre pri tem za štiri suverene republike ali štiri prenovljene komunistične stranke.

SOCIALNA DRŽAVA – FORMULA ZA DRUŽBENI MIR ALI KONFLIKT

Osnovna formula za ohranjanje družbenega miru v vseh razvitih kapitalističnih demokracijah je »socialna država«. Z novo ustavo bomo dobili socialno državo tudi Slovenci. Postali bomo narod socialnega miru. S parlamentarno demokracijo in svežnjem novosprejetih zakonov o denacionalizaciji, privatizaciji in po vsej verjetnosti tudi o lastninjenju bomo stopili v težko pričakovani kapitalizem in s tem v novo slovensko pomlad gospodarskega razcveta. Ta bo le za nekatere. Drugim ostaja socialna država.

Socialna država temelji na eni strani na obveznosti države, da daje materialno pomoč in podporo državljanom v okviru priznanih zakonskih pravic, na drugi pa na priznavanju formalne vloge delavskih sindikatov, tako pri kolektivnih pogajanjih kot pri oblikovanju javne politike. Z nanovo opredeljeno socialno državo naj bi se blažili razredni konflikti in uravnavalo razmerje moči med delom in novo se porajajočim se kapitalom, ki pa je, kot vemo, v vseh oblikah kapitalizma na njegovi strani.

Za socialno državo so se navdušili zlasti Švedi in Angleži, ki jim ni uspela omejiti pravic niti politika železne lady. V Evropi pa so se bojevali zanjo predvsem socialdemokrati, krščanski socialisti, razsvetljene konservativne in gospodarske elite ter veliki industrijski sindikati. Bojevali so se za obvezno zavarovanje, zakonsko varstvo dela, minimalne mezde, zdravstveno zavarovanje, socialna stanovanja ipd. Kot vidimo, gre za pravice, ki jih veliko širše opredeljuje naša veljavna ustava,

kot pa jih bo nova. Skratka, imeli smo socialno državo takrat, ko je nismo niti tako zelo potrebovali, pa njene radodarnosti glede pravic nismo znali nekako prav ceniti. Sedaj so nam oklestili vrsto teh pravic, vrsto pa jih zamenjali z nematerialnimi pravicami in svoboščinami. Četudi bomo v prihodnje bolehn, ker si ne bomo mogli privoščiti pravega zdravljenja, če otrokom ne bo dostopna izobrazba, ki si jo želijo, če bodo upokojujenci hirali ob nizkih pokojninah, če bomo delali, dokler bomo sploh lahko hodili po kapitalizmu, če bomo izolirani kot brezposelni na obrobju družbe, se selili zaradi ekonomskih stanarin, bomo vendar bolj srečni, ker bomo lahko neomejeno uživali v državljskih svoboščinah.

V Evropi in svetu je postala socialna država predmet številnih kritik, tako strank desnice kot leve. Z desne ji očitajo, da bremeni kapital z davki in predpisi, da destimulira delo, z leve pa, da stabilizira kapitalistično družbo in je ne spreminja. Dejstvo je, da socialna država ničesar ne pri-

speva k spreminjanju delitve dohodka med delavci in kapitalom, da ne odpravlja vzrokov (npr. poklicne bolezni, zastaranja kvalifikacije, nezaposlenost), ampak le blaži posledice (zagotavlja zdravstveno zavarovanje, daje možnost prekvalifikacije, podporo brezposelnim). Na splošno lahko ugotovimo, da socialna država vedno poseže prepozno in da je ta intervencija vedno dražja, kot bi bila tista, ki bi poskušala odpravljati vzroke. To pa seveda ne bo mogoče, ker ne bo možen poseg v prostor trga in zasebne lastnine. Tako je krog sklenjen. Pa kaj za to, vse bližje bomo Evropi in hvaležni ji bomo, ko bo požrla tudi naše otroke.

Že vnaprej lahko računamo, da bo socialna politika stalno ogrožena zaradi proračunskih kriz države in njenega dragega aparata, čez čas pa se bo kot vsaka druga birokratska institucija socialna država centralizirala in postala represivna s svojo socialno kontrolo državljanov. Tisti, ki bo potreben pomoči, se ne bo moral le neprestano dokazovati, ampak

tudi potrjevati kot lojalen državljan, ki pristaja na obstoječe ekonomske, politične in moralne norme družbe, ki ga je pahnila v revščino. Brezposelnim se lahko npr. že sedaj ukine pomoč, če ne sprejmejo vsakršnega ponujenega dela, tudi slabšega, kot so ga izgubili. Ljudje enostavno ne vidijo, da problemi, na katere se odziva socialna država, izvirajo področja iz dela in proizvodnje in da zanesljiva socialna varnost ne postavlja za pogoj le razširitev državljskih pravic, ampak tudi pravic delavcev v procesu proizvodnje, to je oblik delavskega soodločanja.

Za naše razmere, je najbolj verjetno, da bodo nastale nove oblike posredništva med interesi delavcev in kapitala, da bo prišlo do mirnega prilagajanja, ki bo določilo mero socialni državi. Močni sindikati bi lahko vplivali na pisanje zakonodaje, ki bi varovala delovno silo in omogočila delavcem, da se uprejo izkoriščanju, ki je sicer v tem sistemu pravilo. Vsekakor bo šlo za model tripartitnega odločanja, ki ga bodo razvili predstavniki delodajalcev, sindikator in države. Sicer pa bo razredni konflikt po vsej verjetnosti potekal tako znotraj državne aparata političnih elit, ki se bodo bojevali za zmago na volitvah in s tem dobile legitimnost (oblast) za določanje programov socialne politike, pa tudi med elitami in drugimi bolj anonimnimi družbenimi skupinami, ki s svojo družbeno močjo lahko vplivajo tudi na njeno prerazdelitev.

Vprašanje, ki se pri tem odpira tudi za slovensko družbo, ki je na najboljši, ustavno trasirani poti v kapitalizem (izvirno slovenski, družbeno polastninjeni) je, ali bo prav ta kapitalizem določal socialno državo, njen obseg in razvoj ali pa bo socialna država odprla možnosti za njegovo preseganje...

Branka Preželj

JAVNA DELA NE REŠUJEJO BREZPOSELNOSTI

V dvanajstih slovenskih občinah javna dela zaposlujejo le 0,6 odstotka brezposlenih

Vse večjo brezposelnost so v slovenskih občinah poskušali reševati tudi z javnimi deli. Vendar pa po podatkih, ki sva jih zbrali v občinah Ljubljana Center, Ljubljana Bežigrad, Ljubljana Moste-Polje, Ljubljana Šiška, Ljubljana Vič-Rudnik, Nova Gorica, Koper, Kranj, Celje, Murska Sobota, Maribor in Novo mesto javna dela dajejo zaslužek le majhnemu številu tistih, ki čakajo na zavodih za zaposlovanje. Teh je namreč v omenjenih občinah kar 36 386.

Od načrtovanih 52 projektov javnih del so jih do zdaj izpeljali 17 (tretjino), preostali pa še potekajo ali pa jih načrtujejo za prihodnje leto. Kot so nama povedali v občinah, bi bilo takih programov javnih del še več, če bi zanje lahko zagotovili denar. Tako sta na primer v Kopru propadla kar dva programa Centra za socialno delo - načrt Rižanskega vodovoda, v Novem mestu pa projekt ureditve romskega naselja na Zabjaku. Večina izvajalcev se rajje odloča za dela z malo ljudmi kot pa za večje projekte, saj jih je tako veliko lažje financirati in tudi izvajati.

V različne programe javnih del je bilo vključenih 224 ljudi, ki so opravljali razna komunalna, vzdrževalna, gozdna in gradbena dela, dela na področju otroškega varstva in pomoči ostarelim. Torej prevladujejo nekvalificirana

STATISTIČNI PODATKI O JAVNIH DELIH V 12 SLOVENSkih OBČINAH

Občina	Št. brezposelnih	Št. načrtovanih projektov	Št. izpeljani projektov	Št. ljudi v načrtovanih proj.	Št. ljudi v izpeljanih proj.
Ljubljanske občine	12.716	18	8	154	88
Nova Gorica	1.811	9	/	37	/
Koper	2.659	2	1	16	9
Kranj	2.834	3	1	40	15
Celje	2.411	3	3	30	30
Murska Sobota	3.480	3	2	54	43
Maribor	8.537	9	1	132	7
Novo mesto	1.938	5	1	235	7
Skupaj	36.386	52	17	694	224

ZAMUDA

V občini Ljubljana-Bežigrad doslej še niso izvajali programov javnih del, saj so se odločili, da se bodo brezposelnosti lotili »bolj celovito in strokovno«. Po pogovoru z Zlatkom Strletom, predsednikom izvršnega sveta občine, pa se je pokazalo, da se njihovi prijemi bistveno ne razlikujejo od drugih. Tudi oni bodo namreč največ pozornosti namenili socialno-zdravstvenemu in komunalnemu področju javnih del. Konkretnih programov še niso oblikovali, saj morajo zanje zagotoviti denar. Javna dela bodo tako začeli šele prihodnje leto - torej s polletno zamudo.

dela, le redki projekti pa so zaposlili ljudi z višjo in visoko izobrazbo, pri mnogih je bilo za izpolnjevanje načrtov potrebno predhodno usposabljanje kandidatov, za kar so poskrbeli občinski zavodi za zaposlovanje.

Plačila za opravljena dela niso visoka, vendar podobna osebnim dohodkom delavcev v večini slovenskih podjetij in vsaj za kakšen mesec, kolikor traja večji del programov, zagotavljajo nekaterim redkim srečnejšem, obstoje. Financiranje je v večini občin, ki sva jih dali pod drobnogled, porazdeljeno med Republiškim zavodom za zaposlovanje, občinskimi izvršnimi sveti in izvajalci. Prvi prispeva k plačilu največ in sicer 70 odstotkov zajamčenega osebnega do-

hodka ter prispevke za zdravstveno varstvo in pokojninsko zavarovanje, ponekod pa tudi stroške prevoza in prehrane. Izvršni sveti občin primaknejo denarne nagrade, ki v povprečju znašajo od 1500 do 2000 SLT, glede na stopnjo

NI SRAMOTNO DELATI NA CESTI

V otroškem vrtcu Pedenjped v občini Ljubljana Moste-Polje so se zaradi pomanjkanja delavcev za vzdrževalna dela odločili za javna dela. Zaposlitev za določen čas nudijo dvema mentalno motenima fantoma in starejšemu moškemu, ki je pred letom dni ostal brez službe. Opravljajo različna vzdrževalna dela, predvsem v okolici ene izmed trinajstih enot, saj ima ta vzgojno-varstvena organizacija velike igralne površine na prostem. Kot nama je povedala ravnateljica vrtca **Rezka Škrlič**, so z delavci zelo zadovoljni, saj opravljajo delo po svojih najboljših močeh. Tudi zaposleni sami so zadovoljni z delom in z delovnimi odnosi znotraj organizacije, saj so ti veliko boljši kot na prejšnjih delovnih mestih.

Edija, Vinka in Zorana najbolj motijo nerešene formalnosti, saj kljub temu, da delajo že skoraj mesec dni, še vedno niso podpisali pogodbe o zaposlitvi, ne vedo, koliko bodo za svoje delo plačani in nimajo zagotovljenih niti osnovnih socialnih pravic. Ne vedo niti, h komu naj se obrnejo s svojimi problemi. »Zdi se mi, da jim je socialni delavec na občinskem Zavodu za zaposlovanje marsikaj obljubil, naredil pa bore malo,« je pripomnila Rezka Škrlič. Vseeno pa so vsi trije srečni, da delo sploh imajo, in kot je povedal najstarejši med njimi, ni sramotno delo na cesti ali čiščenje okolice, sramotno je krasti in goljufati.

Tanja Urdih in Bojana Humar

SAMOZAPOŠLOVANJE

Izguba zaposlitve je za marsikoga vzrok stresa, ki ga le stežka preboli. To še posebej velja pri nas, ko naenkrat več ne veljajo dosedanja pravila igre. Ni več tiste socialne varnosti, ki jo je zagotavljal socializem. Za delavca in njegovo delovno mesto ne skrbita več ne država ne partija. V tržnem gospodarstvu je sicer človek-državljan končno »subjekt«, samostojen in svoboden, toda zato tudi prepuščen sam sebi. Svoboda ima svojo ceno. Pomanjkanje tradicije državljanskega samoorganiziranja se nam bo sedaj še kako maščevala, saj morajo posamezniki stopiti skupaj zaradi obrambe svojih interesov, zahtev ali potreb. Tu so velike naloge pred sindikati, ki imajo to težavno nalogo, da se transformirajo iz nekdanjih državnih sindikatov. Da pa je delavsko gibanje bilo vendar prisotno tudi v njih, kaže dejstvo, da se lažje transformira »stari« sindikat, kakor pa vzpostaviti neki »novi«.

Ob klasični, kolektivni sindikalni akciji, ko sindikat zastopa delavce kolektivno nasproti delodajalcu, pa je pred sindikalnim gibanjem tudi naloga pomagati pri samozaposlovanju. Opuščenih delavcev je več, kot pa se odpira novih delovnih mest. Sindikati ne smejo in tudi ne morejo prepustiti opuščenih delavcev na milost in nemilost tistemu obrobju, ki ga predstavlja siva ekonomija. Tam je cena dela še nižja kot drugje, delavec pa še bolj izkoriščen.

Delež samozaposlenih, torej tistih najbolj podjetnih, ki krize niso vzeli tragično, ki se niso prepustili samopomilovanju, ampak so to stanje sprejeli kot

izziv, je v Sloveniji zelo velik. Število obratovalnic samostojnih obrtnikov se je v letih 1980-85 povečalo za 26 %, v letih 1985-89 pa za 78 %. Po Markovičevih reformah in deblokadi zasebne pobude se je to število še povečalo, pa naj gre za obrtnike ali majhna podjetja (d.o.o.). Konec lanskega leta je bilo v Sloveniji kar 15,4 % samozaposlenih, kar je nekaj vmes med povprečjem razvitih zahodnoevropskih držav (10 %) in tistih manj razvitih (Portugalska 26 %, Grčija 34 %). Med samozaposlenimi v Sloveniji je sicer upoštevan tudi velik delež kmetov, ki jih je kar 65 %, toda ta se zmanjšuje. Samo 4,93 % samozaposlenih v storitvenem in proizvodnem sektorju kaže, da tu obstaja še velika rezerva, čeprav so na študijskih dnevih kadrovske delavcev v Portorožu (21. in 22. nov.) menili prav nasprotno. Sicer se bo pa to pokazalo v praksi, ki je še najbolj pravična razsodnica. Če je precej delavcev hkrati polkmetov, je ta status polproletarca v resnici samo tisti amortizer, ki lahko ublaži socialno krizo in to na način nekakšne samozadostnosti take družinske ekonomije. Samozaposlovanje pa je bolj zahteven projekt, saj se tisti, ki si na tak način rešuje svoj problem, mora tudi povsem preživeti s svojo novo poklicno dejavnostjo.

Sindikalo gibanje mora ob projektih, kakršna je na primer samooskrba prek konzumnih družb, pomagati s svojim aparatom, svojim strokovnim znanjem in svojo organizacijo tudi tistim, ki so se odločili, da s samozaposlitvijo rešijo svoj problem sami, predno bi ga zanje reševala »širša družba«.

Mladen A. Švarc

izobrazbe in učinkovitost pri delu. Najmanjše breme nosijo izvajalci del, ki največkrat plačajo le stroške prevoza in prehrane, včasih pa tudi stroške mentorstva, zdravstvenih pregledov in dodatnega nezgodnega zavarovanja.

Glede na to, da imajo izvajalci s takimi deli najmanj stroškov, bi pričakovali, da bo odziv z njihove strani velik. Po začetnih izkušnjah so nekatera podjetja in zavodi imeli težave z delavci, ki niso redno prihajali na delo in ga

niso vestno opravljali. Po drugi strani pa so bili tudi sami delavci razočarani, ker so zaslužili manj, kot so pričakovali. Tako se je po koncu programa velikokrat zgodilo, da ni bil ne volk sit ne koza cela. Tako sta se ena in druga stran počasi in z veliko previdnostjo vključevali v nov način zaposlovanja ljudi. Prav gotovo pa so se v velikih zadregah znašli tudi občinski Zavodi za zaposlovanje, ki so morali odločiti, komu dati možnost za zaslužek.

Kljub grenkemu priokusu, ki je ostal po prvih korakih, skoraj v vseh dvanajstih občinah nameravajo nadaljevati nekatera dela in uvesti nova, tudi v družbenih dejavnostih in zasebnem sektorju ter vključiti kadre različnih profilov.

Upajmo, da bodo javna dela v prihodnje bolj reševala vprašanje brezposelnosti.

Tanja Urdih
Bojana Humar

ŠIROKA UPORABNOST

Pravila vedenja japonskih dijakov bi bila morda uporabna tudi pri nas, morda v občevanju med delavci in delodajalci oziroma vodstvenimi in vodilnimi kadri. Če želi dijak profesorju postaviti vprašanje, mora dvigniti roko točno pod kotom 45 stopinj. Ko stopi skozi vrata, se mora prikloniti (profesorju). Ko predstojnika pozdravlja, mora gornji del telesa nagniti (naprej) za 30 stopinj in ostati v tem položaju dokler mu predstojnik ne dovoli, da se zravnava. Če se želi med odmorom pogovarjati s sošolko, mora vnaprej, pisno, zaprositi predstojnika za dovoljenje.

BOGATENJE NA RAČUN BREZPOSELNIH?

V zadnjem času krožijo po Mariboru govorice, da denimo privatnik prek borze za delo nekoga zaposli in dobi denar, ki mu ga izplača borza za zaposlenega (t. i. kapitalizacija). V času opravljanja poskusnega dela pa ga nato odpusti, češ da je poskusno delo opravljal neuspešno, prek borze ponovno nekoga zaposli in spet »pokasira« denar in tako naprej... Če bi to držalo, bi bilo za takšnega delavca zelo hudo, saj ne bi imel več pravice do nadomestila OD.

Kot pravi vodja strokovne službe na Zavodu za zaposlovanje v Mariboru Marko Strban, so te govorice izmišljene. Sicer je res, da dobi privatnik določeno vsoto denarja, če zaposli nekoga, ki je trenutno brez dela. Toda to le v primeru, da je ta zapisan na seznamu projekta »1000 prostih delovnih mest«, in pri sofinanciranju pripravništva.

S tem projektom želi občina Maribor zmanjšati nezaposlenost. Seveda pa ima privatnik pravico, če ni zadovoljen z delom zaposlenega, po poskusnem delu dalovca odpustiti. V takem primeru pa mora zaposliti drugega s seznamom že omenjenega projekta, ali pa vrniti denar. Tako »služenja denarcev« na račun brezposelnih na srečo vendarle ni.

Pojavlja se pa drugo vprašanje. Mogoče je krivično, toda vseeno - na tak način se zmanjša število tistih, ki imajo pravico do denarnega nadomestila. (Da ne omenjamo tega, da takšni niti denarne pomoči ne morejo dobiti). Ve se, da je vedno manj denarja, da ga tudi na Zavodu za zaposlovanje nimajo na pretek, toda mogoče nekateri tamkajšnji uradniki vseeno premalo pretehtajo h komu koga pošljejo.

NATALIJA CVIKL

Imate stanovanje? Nimate?

V OBEH PRIMERIH JE NOVA BROŠURA ZA VAS!

NOVO - NOVO

● Stanovanjski zakon ● Kako odkupiti družbeno stanovanje ● Kako urejati najemna razmerja s stanodajalcem ● Kdo upravlja stanovanja ● Kakšne pravice imajo vaši potomci pri razpolaganju s stanovanjem

To in še več boste zvedeli v novi brošuri

STANOVANJSKA RAZMERJA PO NOVMEM, v kateri je objavljen stanovanjski zakon s komentarjem in primeri, kako urejati posamezne pravice. Cena 230,00 SLT.

Naročila pošljite na:

Ljubljana, Dalmatinova 4, telefoni: 321-255, 110-033, 311-956.

BAROMETER: VSE VEČ LAČNIH

Kako globoko smo zabredli in kaj je ostalo od predvolilnih obljub oblastnikov, je moč razbrati že s kratkega obiska na zavodu za zaposlovanje. Tem ali onem. Je prav vseeno kje. Če smo imeli v »svinčenih letih partijskega enoumja« kaj dati v usta, se danes s tem ne moremo več pohvaliti. Postajamo namreč narod lačnih. Še nedavno smo bili vsi pri kruhu, sedaj se množice bore za skorjice in golo preživetje. Na desetisoče delavcev je ostalo bosih, lačnih in – razočaranih. Ja, predvsem razočaranih. Ne v beli svet, ne v Evropo, ampak na samo dno ste nas privedli gospodje oblastniki.

Saj človek ne bi bil niti približno tako črnogled, če ne bi natanko vedel, da računi za dolgotrajni ignorantski odnos do slovenskega delavca in njegovega vsakdanjega kruha pravzaprav šele prihajajo. Kljub zastrašujočemu številu brezposelnih bo teh opeharjenih, ponižanih in prevaranih ljudi že jutri veliko več. Še veliko podjetij bo ostalo čez noč brez dela, še veliko bo stečajev, likvidacij in sramotnih razprodaj za vsako ceno. In

vse, prav vse za hude zablode bo znova plačal delavec, njegova družina, njegovi otroci.

No, začeli smo z zavodom za zaposlovanje. Mi smo se to pot zadržali na kranjskem, ki bdi nad območjem Jesenic, Radovljice, Trziča, Škofje Loke in seveda Kranja. Pokriva torej vso Gorenjsko. Seveda ni potrebno posebej poudariti, da delavci zavoda že dlje časa ne morejo mirno spati, saj je iskalcev zaposlitve in tistih, ki iščejo poslopje na nekdanji cesti JLA 12, kjer brezposelnim priskočijo na pomoč, iz dneva v dan več. Hiša upanja, za marsikoga tudi hiša streženja, pristanka na trdih tleh.

»Včasih, denimo leta 1987 ali 1988, smo imeli približno 86.000 zaposlenih, delo pa je iskalo 600 do 700 ljudi. Tako je bilo včasih, pred leti...« obuja spomine Slavko Kalan, vodja kranjskega zavoda za zaposlovanje. »Sedaj imamo v povprečju zaposlenih le še nekaj več kot 73.000. Delovnih mest je na našem območju 14.000 manj kot včasih. Konec oktobra je zaposlitev iskalo 7.286 ljudi, meseca novembra pa je samo v Kranju poskočilo število brezposelnih za 1.700

delavcev. In kdo ve, do kdaj bo krivulja lezla le navzdol. Kaže, da še nekaj časa...«

– Koliko imate torej na Gorenjskem ljudi, ki bi radi zagrabili za to ali ono delo, pa za to nimajo priložnosti?

»Preveč, odločno preveč. Ocenjujem, da kakšnih 10.000. To z drugimi besedami pomeni, da imamo že skoraj 14 odstotkov delavcev brezposelnih...«

– Je to veliko v primerjavi z razvitimi evropskimi državami?

»Primerjave niso poštene, ker tam nekoliko drugače spremljajo te težave. Z drugimi kazalci. Ponavljam, da je brezposelnost v Sloveniji, pa tudi na Gorenjskem, odločno prevelika. Včasih smo imeli na našem območju 46 odstotkov aktivnega prebivalstva. In danes? Samo še 35,2 odstotka. To ne pove vsega, vsekakor pa veliko.«

– Največji problem?

»Verjetno je v tem, da se mnogi premalo zavedajo posledic vrtoglavega naraščanja števila brezposelnih. Republika Slovenija je »suha«, nihče nima vreče brez dna. Tudi zavod za zaposlovanje ne. To pomeni, da so možnosti za pomoč brezposelnim močno omejene in da sčasoma, če se bo tako nadaljevalo, ne bo več kje vzeti. Na to mnogi pozabljajo...« poudarja Slavko Kalan.

Andrej Ulaga

KOGAR PIČI KAČA...

... se boji zvite vrvi. Tako ravna štivilni direktorji izvoznih podjetij, ki jih je evropska skupnost krepko udarila z bičem po riti, ko je sprejela sankcije zoper Jugoslavijo. Ob zadnji novici, da so za štiri republike sankcije skoraj v celoti odpravljene, so managerji sicer zadovoljni, vendar se na dobre novice ne zanašajo preveč. Rafael Mavri, generalni direktor tovarne Eta iz Cerknega, je morda tipičen primer predvidnega in torej pametnega direktorja. Podjetje, ki ga po Mavriju pokonci držijo tudi partnerji (prodaja na tuje), zdaj hiti, da bi čimveč izdelkov spravilo do partnerjev v tujini še pred novoletnimi prazniki, ki v tujini trajajo od božiča do 6. januarja. Za to sta (bila) dva

razloga: strah pred še večjim gospodarskim pritiskom tujine na Slovenijo in pa ritem praznikov v tujini. Zdjaj, ko sankcij ni več, pa delovni ritem v Eti, ko so delali ob sobotah in nedeljah, ne bo popustil.

»Splanirali smo tako«, pravi Mavri, »da bomo vse obveznosti do partnerjev izpolnili do 18. decembra, s tem pa bomo naredili zalogo tudi za januar, če bi se še takrat kaj zatakalo, bodisi s priznanjem ali z izvozom. Ne želimo v tujini ustvariti vtisa, da nismo kos nepredvidljivim položajem. Kolektiv pa bo imel prosto od 18. decembra pa tja do 6. januarja – na račun praznikov ter dosedanjega dela ob sobotah in nedeljah.«

R. B.

KOMEL SPODRINIL BANKO?

Je primer begunjskega Elana končno zaključen? Tovarno so namreč konec novembra na dražbi kupili upniki Tovarne športnega orodja, ki so ponudili več kot banke. Vendar spet ni šlo vse gladko. Trije bančni partnerji, to so Ljubljanska banka, Stanovnjško-komunalna banka in Gorenjska banka, ki so na dražbi ostali praznih rok, ugovarjajo. Trdijo, da je bila dražba »nična«, v nasprotju z obstoječimi predpisi. Je bila res?

Naj spomnimo, da je šlo že za tretjo dražbo Elana in da je bila izklicna cena 22,5 milijona mark. Ob tem verjetno ni potrebno posebej poudariti, da je dejanska vrednost tovarne neprimerno višja od omenjene izklicne cene. Pa pustimo to. Na dražbi se je poleg omenjenih treh bank pojavila še družba Komel iz Begunj, v kateri je dobra polovica Elanovih upnikov. Banke so morale za udeležbo na dražbi položiti varščino v višini 10 odstotkov izklicne cene, družba Komel pa dokazilo o terjatvah v višini izklicne cene. Oba ponudnika sta morala predložiti tudi ustrezno bančno jamstvo. In pri tem se je začelo zatakati.

Predstavnik bank je namreč ugovarjal, češ da Medžimurška banka družbi Komel ne bi smela dati garancije, saj ima premajhen kapital in obenem tudi nima pooblastila za nastopanje v tujini. Pa tudi družba Komel ne more sklepati kreditnih poslov s tujino. Skratka, po mnenju treh slovenskih bank, ki imajo skomine po našem nekdanjem pa-

radnem konju, podjetje Komel ni izpolnilo osnovnih pogojev za dražbo.

Banke so obljubile, da bodo nemudoma ukrepale in vložile zahtevo po izdaji začasne odredbe, s katero naj sodišče zadrži izvršitev sklepov na omenjeni dražbi Elana. Banke bodo poskrbele tudi za nadaljnje zakonske postopke za varstvo svojih interesov.

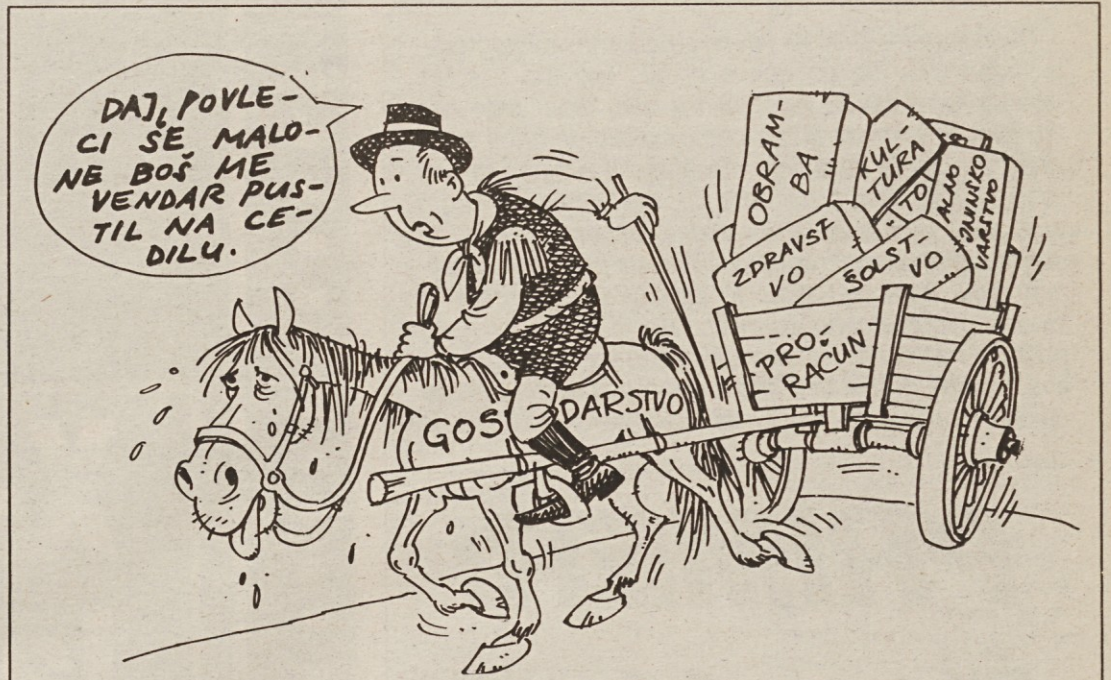
Kaj pa stečajni upravitelj Igor Triler? Ugovor bank je zavrnil, češ da ima na voljo dovolj dokazov, da oba ponudnika izpolnjujeta predpisane pogoje. Menil je še, da je sicer vrednost Elana mnogo višja od izklicne cene in celo od tiste, za katero so Elan kupili upniki. Toda glede na gospodarske in politične razmere je cena, za katero je šla tovarna, optimalna – pravi Igor Triler.

Predstavnik Komela, ki so kupili Elan, bodo formirali delniško družbo in poskušali pridobiti čimveč upnikov za konverzijo terjatev v lastninske deleže. Verjetno se bodo pošteno potrudili, da bodo svoje namere tudi ures-

ničili. Gre namreč za njihove denarce, ne za nikogrnjo lastnino.

Ali bo pomenila licitacija v Kranju konec dolge agonije za kolektiv naše tovarne športnega orodja? Bodo banke gnale svojo in bo dražba razveljavljena? Bomo priče novim prepričevanjem, preprirom in političnim manevrom? Če, potlej prav dobro vemo, na čigav račun, mar ne?

A. U.

SVETOVNI REKORDERJI

V slovenskem parlamentu je stekla razprava o novem proračunu, katerega osnutek je tja dostavila vlada z velikansko zamudo. Če rečem, da predvideni proračun znaša 109 milijard tolarjev; to ne pomeni veliko. Če pa rečem, da je predvideni družbeni proizvod v letu 1992 v Sloveniji 287 milijard ter da v republiški proračun ni zajeta poraba občin, pokojninskega sklada in zdravstva, je to ogromno. Vse javna poraba skupaj naj bi predstavljala kar 67 odstotkov družbenega proizvoda, če pa k temu štejemo še neproračunske porabe, ki jo vlada skriva, a obstaja, je delež javne porabe v proračunu kakšnih 70 odstotkov družbenega proizvoda. To nas postavlja v sam svetovni vrh, pa tudi deleži posameznih postavk v proračunu. Za obrambo naj bi šlo npr. kar 4,7 odstotka družbenega proizvoda, kar je več kot npr. leta 1990, ko je morala Slovenija še sofinancirati JLA.

Zagotovo se bo spet razvila vroča proračunska debata. Vendar je v Sloveniji tako, da tudi zakon o proračunu še zdaleč ne pomeni, da se bo po njem tudi delalo. Znanja je interpelacija Liberalnodemokratske stranke, ki Izvršnemu svetu očita, da je s tako imenovano renominacijo proračuna preseglala svoja zakonska pooblastila in spreminila strukturo proračuna, kar sme z za-

konom narediti edinole skupščina. Pri šanjanju proračunskih štrnih vladi izdatno pomaga tudi inflacija. Ministrstvo za finance včasih zbrane davke, še preden se pokažejo v proračunu, posodi, tudi brezobrestno. Posojiljemalec mora potem do konca leta vrniti posojeni znesek v nominalno enaki višini in v proračunu je vse lepo in prav, vmes pa, kot da ni bilo inflacije.

Vlada je letos sprejela celo odlok, po katerem ni treba valorizirati njenih starih posojenih kreditov iz razvojnega dinarja.

Vse te poteze vlade popolnoma onemogočajo nadzor nad vso javno porabo celo vladi sami. Minister za finance pa npr. nima niti podatkov, o tem, kako so porabljeni in kolikšni so zaslužki posameznih vladnih institucij in ministrstev iz opravljanja njihovih storitev, npr. od oddajanja vojaških stanovanj, čeprav so ti zaslužki po zakonu sestavni del proračuna.

Jugoslovanska praksa skrivalnic se žal nadaljuje, čeprav jo je res nekoliko manj. Tu se je torej osamosvojitve bolj malo poznala. Nekoliko bolj pa se je pri stroških države, saj bodo morali za svojo državo dati približno 15 odstotkov več, kot smo prej dali za dve državi. Če bo za vsaj toliko boljša tudi ekonomska politika, se je vseeno izplačalo, a na žalost ni tako. Janez Kopač

ZAKON JE – ZAKON

Bralci so nas opozorila na neskladje med zakonom o zamrznitvi plač ter podatkom Ilje Jurančiča, katerega članek iz prejšnje številke DE »govori« o škodljivih posledicah zamrznovanja plač. Jurančič je zapisal, da bo mogoče plače dvigovati do bruto ravnih 28532 tolarjev, po zakonu izračunana raven dovoljenih plač (145% na povprečni bruto OD v gospodarstvu za september) pa je 26184 tolarjev. Na žalost do zaključka časnika nismo uspeli dobiti Iljo Jurančiča, da bi pojasnil, kako je izračunal svojo dovoljeno višino plač. Pa tudi, če bi pojasnil (in četudi bi imel prav) to nikomur ne bi hasnilo, saj zakon je – zakon in treba se ga držati. Torej velja: povprečna septembrska plača v slovenskem gospodarstvu je bila 18707 tolarjev, vlada pa je zamrznila vsako plačo, ki povprečno presega za več kot 145 odstotkov.

Mehki trebuh tolarja

Slovenska inflacija je močnejša od jugoslovanske že od septembra in je do uvedbe tolarja jugoslovansko povečevala. Po tem delu tolar ni podedoval jugoslovanske, ampak slovensko inflacijo dinarja... Zavarovati bi se morala torej Jugoslavija, ne Slovenija... Prav vsa inflacija, ki jo imamo sedaj, je tolarska. Izgovarjanje na ponudbeni udar, ker ni blaga za juga, je nesmiselno. Skoval ga je isti kovač in z istim kladivom kot tolarje. Res pa je, da je tudi denarna politika naredila skoraj vse, da se tolar rodi rahitičen. Takšne otroke je težko spraviti k sebi.

dr. Aleksander Bajt

Denarja od prodaje stanovanj se bo nabralo toliko, da bi z njim lahko precej okrepili tolar, če ga bodo pametno uporabili. Podjetja naj bi poravnala svoje dolgove, in ne prelila v plače, država pa bi z njim morala ustvariti devizne rezerve, ne pa ga uporabiti za duge namene. Denimo, za nakup orožja.

dr. Jože Mencinger

Rokovnik stane 480 SLT

Šte pozabi!!!
kupi rokovnike ~
priročnike '92
kije: GZP Enotnost,
Dalmatinova 4, Lj.
Tel: 061/321-255
cena: 480 SLT
NUJNO!!!

rokovnik - priročnik

NAROČILNICA

Pri Dalmatinova 4, nepreklicno naročam(o) ..... izvodov ROKOVNIKA PRIROČNIKA

Naročeno pošljite na naslov: .....

Ulica, poštna št., kraj: .....

Ime in priimek podpisnika: .....

1. Račun bomo plačali v 15 dneh po prejemu knjig
2. Naročeno pošljite po povzetju
Op.: Telefonsko naročene knjige pošiljamo po povzetju.

Žig _____ Podpis naročnika _____

Pri več izvodih priznamo popust!

Rudnik urana Žirovski vrh so ustanovili – mimogrede, ta ustanovitev še do danes ni bila vpisana v sodni register – maja 1976, zato, da bi v njem kopali rudo in jo predelovali v koncentriran uranov oksid, ki bi bil surovina za gorivne sestavine nuklearke v Krškem in tudi vseh drugih takrat načrtovanih nuklearnih elektrarn v Jugoslaviji. Že takrat so vedeli, da bodo stroški te proizvodnje tudi do dvakrat višji kot na prostem svetovnem trgu, toda pretehtala je zanesljivost oskrbe s to strateško pomembno surovino. Ko je propadel načrt graditve naslednje jedrske elektrarne v Prevlaki, Hrvaška te cene ni bila več pripravljena plačevati. Ti in še nekateri razlogi so slovenski vladi narekovali, da je

PRIMER: Žirovski vrh

oktobra lani rudnik začasno zaprta in naročila študijo o tem, kaj bi morali z njim narediti. Študija – izdelana je bila januarja letos – je vladin sklep potrdila z ugotovitvijo, da obratovanje rudnika niti s podjetniškega niti narodnogospodarskega vidika ni več upravičeno. Čeprav jo bo to po januarskih cenah stalo šeststo milijonov tolarjev, se je vlada odločila s posebnim zakonom (ker je rudnik posebnega družbenega pomena in ker gre za preoblikovanje družbene lastnine) Rudnik urana Žirovski vrh zapreti.

Pri tem mora seveda poskrbeti, da bo zapiranje rudnika potekalo hkrati s trajnim zavarovanjem okolja pred posledicami njegovega izkoriščanja. Prav ta dodatek pa je okoli dvesto delavcem rudnika zagotovil delo še za nadaljnja štiri leta, kolikor bodo dela trajala. V začetni fazi zapiranja jih bo več kot polovica od teh »na čakanju«. Za prezaposlitev preostalih, konec

lanskega leta je bilo tam zaposlenih nekaj manj kot 450 delavcev, so sklenili dve pogodbi. Po prvi z ININ Ljubljana naj bi v rudniku ustanovili podjetniški inkubator za nova podjetja, v katerih bi delo dobilo trideset do štirideset delavcev. Zamisli za nova podjetja pa naj bi prispevala omenjena firma.

Dejansko je bilo ustanovljenih pet podjetij. Tem je bil pod ugodnimi pogoji prodan del opreme Rudnika. Toda zaposlujejo le osem delavcev. Pogodba je bila (tudi) zaradi tega pretrgana. Svetovalna firma Fischer iz Münchna pa je za okroglih sto tisoč mark pripravila predloge za nova podjetja, ki bi se lahko razvila namesto rudnika.

Jože Poglajen

Načrtovalci so možnost videli v programu predelave odpadkov, čemur je odločno nasprotovala občina Škofja Loka. Tako je od vseh njenih predlogov ostal še najbolj uresničljiv projekt imenovan Penobeton, pri katerem bi sodeloval tudi Marmor iz Hotavelj, zaposlili pa bi največ trideset delavcev (bivšega) rudnika.

Seveda so to še načrti. Medtem je letos odpravnine, ki so se gibale med dvajset in trideset tisočimi markami (v tolarjih, seveda) prejelo 210 delavcev rudnika, dvajsetim so dokupili manjkajoča leta do upokojitve, 15 se jih je redno upokojilo oziroma našlo novo službo. Tiste, ki so se odločili za odpravnine, so še seznanili s tem, da je ta denar mogoče naložiti v individualno obrt ali podjetje, ali pa v razširitev kmetijskih dejavnosti. Odpravnine delavcem so državo stale nekaj manj kot petdeset milijonov tolarjev.

Zakaj smo zapisali to zgodbo?

Predvsem zato, da bi pokazali na vso zapletenost reševanja presežka delavcev, ki običajno iz tega potegnejo krajši konec. Pa tudi zato, da bi razblinili ne tako redke iluzije, da podjetništvo edino in zlahka rešuje ta akuten problem postsocialistične družbe. S tem seveda nečemo trditi, da je ta pot napačna. Toda le do določene mere, ker analize kažejo, da smo se v Sloveniji, kar zadeva samozaposlenosti, približali povprečju dvanajstih dežel Evropske skupnosti.

X-25 javlja

Nekoč davno se je zadevi reklo VERIGA SV. ANTONA. Če niste pomembnih sporočil takoj prepisali vsaj v 4 izvodih in jih poslali naprej, Vas je čakala peklena poguba in še vse, kar je bilo zagroženega zraven na koncu dopisa.

Potem so po istem zgledu začele po kranjski deželi razsajati denarne verige. Še vsakemu osnovnošolcu je jasno, da se iz nič ne da napraviti nekaj. Ogromni zaslužki igralcev takih verig so bili seveda prihranjeni za tiste, ki so jih začeli. Sicer bi se moralo število naivnih igralcev večati s tako progresijo, da bi se morala Slovenija združiti v asimetrično federacijo najmanj z LR Kitajsko, samo to bi zagotovilo dovoljše število igralcev, pripravljenih poslati neko določeno vsoto tistemu, ki je na vrhu seznama.

Če je Veriga Sv. Antona obljubljala samo odrešenje in ni prinašala denarja, so razni »super-sistemi« obljubljali samo denarni dobiček. Najnovejši dosežek pa je »kreativni projekt za samopomoč«. Ta združuje oboje – obljublja namreč cca 13 milijonov STL tistemu, ki vplača samo 500 STL prvemu s seznama, hkrati pa v podalpski deželi čudes obljublja hkrati z denarnim Mamonom tudi dušno Odrešenje. V Sloveniji je tudi nemogoče – mogoče. Zato naj bi vsak igralec obvezno od svojega dobička podaril 10% republiki ali karitativni organizaciji. Trikrat uganite, kateri! Sklep te kreativne verige je jasno podan v nagovoru, ki Vam ga anonimnež vrže v poštini nabiralnik: »Živi naj naša samostojna Slovenija in Bog varuj vas!« Seveda pa se lahko odločite tudi sami in podarite dobiček Rdečemu Krizu.

Nerodno pri vseh zadevi je le naslednje: da pridete s 5. na 1. mesto, ter da prejmeta obljubljeno vsoto, mora to pošto prejeti kar 409600 naslovnikov. Uganite, koliko krat boste prejeli lastno pošto in koliko krat boste morali plačati tistih 500 tolarčkov sami sebi! V igro namreč vključijo naslednji igralci samo tiste, za katere obstaja verjetnost, da jo bodo nadaljevali.

Zato Slovencev ne bo zmanjkalo in se nam ne bo treba priključiti Kitajcem; po logiki verjetnostnega računa se bo krog igralcev vedno bolj zapiral sam vase. Ker za Slovence nikoli ni bila značilna agresivnost navzven, bo končni rezultat ta, da bo moral vsak dobičkar vseh 13 milijonov tolarčkov, ki jih bo dobil od drugih, drugim tudi poslati. Zaslužila bo torej pošta, zaslužili bodo lastniki fotokopirnic in 10% bo šlo republiki ali karitativnim organizacijam. Ni kaj, Bog varuje igralce z zvijačnostjo dialektičnega uma.

To igro utegne dotolči še v zarodku neka druga veriga. Število brezposelnih ravno tako progresivno raste: decembra 1990 jih je bilo 55441, januarja 1991 že 60554, julija letos pa je število brezposelnih naraslo že na 75430 in do oktobra je naraslo zagotovo še bolj. Uganite, ali Vam bo prej 409600 Slovencev nakazalo po 500 tolarčkov – ali pa bo vseh 580900 delavcev v gospodarstvu ostalo na cesti? Za pravilni odgovor Vam Tiskovna agencija »Blacknews« podari začetnih 500 tolarjev. Ovece je namreč treba striči nežno, sporoča za KOS, VOS in Vas

OKROG 13.000.000,- DINARJEV JE VAŠIH, ČE DO KONCA PRECITATE IH SODELUJETE

Kako bi lahko po legalni poti pršli do din 13.000.000,- v 6-8 tednih? Sedaj lahko končate z vašimi finančnimi problemi! Ne sanja se vam in to tudi ni šala! Popolnoma pravilno ste prebrali. Samo v 6-8 tednih imate zelo realno možnost imeti 8-mestni dinarski znesek na vašem kontu, kar pomeni za vsakega sodelavca pri našem "kreativnem projektu za samopomoč" možnost uresničitve z minimalnim vplačilom investicije.

V približno dveh mesecih boste opazili na vašem kontu, kaj vse je v Sloveniji mogoče. Vaše denarne sanje bodo postale resnica, če se boste takoj odločili!

Odločite se za sodelovanje šele, ko boste celoten koncept večkrat prebrali in ga v celoti razumeli.

Dlje časa boste preučevali ta sistem, bolj se vam bo zdel logičen.

Pooblaščen osebe v tej igri so sedanji soigralci in seveda vi, pa tudi tisti, ki se bodo za vami odločili za to igro.

Čitajte dalje in proučite točko za točko.

CILJ KREATIVNEGA PROJEKTA ZA SAMOPOMOČ JE:

- da ljudem v stiski lahko finančno pomaga,
- da ljudje, ki plačujejo kredite lahko spet boljše spijo,
- da srednjim in manjšim obrtnikom pomaga investirati,
- DA SI TUDI SAMI LAHKO POMAGAMO!

Ta koncept je relativno zelo enostaven. Kako lahko sodelujete, je razvidno iz igralnih pravil.

Sedaj vam prikazemo izračunani model, če sodeluje 8 & ljudi:

Kot novi član se vpišete na pozicijo 5 in razpošljete 100 konceptov: 14		
8 & od 100 je	8 x 100 =	800 novih konceptov
vi torej pridete na pozicijo 4	8 x 100 =	800 novih konceptov
8 & od 800 je	64 x 100 =	6400 novih konceptov
ko pridete na pozicijo 3	64 x 100 =	6400 novih konceptov
8 & od 6.400 je	512 x 100 =	51.200 novih konceptov
ko pridete na pozicijo 2	512 x 100 =	51.200 novih konceptov
8 & od 51.200 je	4.096 x 100 =	4.096 novih konceptov
ko pridete na pozicijo 1	4.096 x 100 =	409.600 novih konceptov
8 & od 409.600 je		32.768 novih igralcev.

32.768 naslovov pomeni 32.768 novih igralcev, od katerih vsak plača po din 500,- osebi na poziciji 1 in to ste sedaj vi. Sedaj znaša skupna vsota din 16.384.000,- in nam še vedno ne verjamete. Če sodeluje 9 & ljudi, se vsota povejša na več kot 30.000.000,- din. V zadnjih letih po statistiki so deluje 8,06 & ljudi. Ta vsota znaša 17.000.000,- din.

Samo še ena pripomba največjim skeptikom: Če od 100 naslovov sodeluje samo vsak 20 član, pomeni, da sodeluje samo 5 & ljudi. In tudi če sodeluje samo 5 & ljudi, imate še vedno zaslužke v višini din 1.500.000,- in to bi se vam še vedno splačalo. Toda?

HITRA ODLIČITEV je v interesu vsakega udeleženca in seveda tudi vas. Idealno bi bilo, da bi igra potekala brez prekinitve. Poiščite samo tiste naslove, ki imajo možnost za dobre kopije in naslove.

In sedaj še en vmesni opomin. Za vsakega soigralca naj bi bilo obvezno, da od dobička podari 10% republiki ali karitativni organizaciji. Takšen postopek naj tudi obvezno, za katero pot – pa bi se sami odločili.

Če pa ne želite sodelovati, podarite ta koncept prijateljem, kateri vam bodo hvaležni čez 6-8 tednov.

KONČNI DODATEK

Ne bi bilo modro, da bi se neko spomnil in bi se vpisal takoj na pozicijo 2, namesto na 5. V tem primeru ne bi dobil 32.768-krat po din 500,-, temveč samo 64-krat po din 500,- (glejte stran 2 spodaj).

Kot nov igralec se priprčajte: a) če je oseba, ki vam je ta koncept poslala in je sedaj vpisana na poziciji 5; vplačala polovico din 500,- za osebo na poziciji 1, b) če je zraven tudi kopija poštnega potrdila o nakupu 100 pisemskih znamk po din 3,50. Brez kopiranih računov oz. potrdil oseba na poziciji 5 ne sme sodelovati, zato je nadzor zelo pomemben, da se ta koncept lahko izpelje do konca.

Od samega čakanja in premišljevanja ni obogaten še nihče. Zajamčeno je, da tu nihče ne bo jemal denarja, vsi dobički ostanejo v "kreativnem projektu za samopomoč".

Živi naj naša samostojna Slovenija in Bog varuj vas!

Vprašanje:

Kako je urejeno izplačevanje pokojnin upokojencem, ki so uveljavili pravico do pokojnine pri slovenski pokojninski skupnosti, živijo pa zunaj Republike Slovenije? Ali je res, da ti upokojenci v Srbiji niso prejeli oktobrskih pokojnin zato, ker Srbija ni izplačala pokojnin svojim upokojencem v Sloveniji? Uradna informacija odgovornih organov v Srbiji je, da je Srbija svojim upokojencem v Slovenijo pokojnine poslala tako kot vedno. Kaj je res?

Odgovor:

Res je, da 18.000 upokojencev, ki jim mora pokojnine izplačati slovenska Skupnost pokojninskega in invalidskega zavarovanja, pa ne živijo v Sloveniji, ampak v drugih jugoslovanskih republikah, ni prejelo oktobrskih pokojnin. Prav tako je res, da 3000 upokojencev, ki živijo v Sloveniji, a prejemajo pokojnine iz drugih republik, ni prejelo oktobrskih pokojnin. Tako slovenska kot druge jugoslovanske pokojninske skupnosti imajo denar za te upokojence, vendar ga ne morejo nakazati zaradi uredbe zveznega izvršnega sveta z dne 20. 10. 1991, ki prepoveduje vsak plačilni promet z Republiko Slovenijo, zaradi tega, ker je Slovenija uvedla svoj denar – slovenski tolar.

Pripravljenost različnih republik pomagati tem upokojencem se zelo razlikuje. Srbija do pred kratkim ni pokazala nobene pripravljenosti, Hrvaška pa bo v kratkem verjetno sklenila bilateralen dogovor s Slovenijo. S tem bo rešeno 8000 upokojencev v Hrvaški in 1800 upokojencev v Sloveniji. Zelo velike zasluge za reševanje položaja upokojencev pa ima predstavi-

KAJ BOMO S SRBI

štvo Poštne hranilnice Jugoslavije v Sloveniji. To je bilo doslej najbolj zavzeto in je že pred uradno prekinitvijo plačilnega prometa iskalo poti in se pogajalo. Kaže, da bodo končno uspešni. V prihodnjih dveh tednih naj bi prišlo do dogovora med Pošto hranilnico Jugoslavije in slovensko pokojninsko skupnostjo, ki naj bi s kompenzacijsko pogodbo uredili plačevanje pokojnin. Slovenska vlada je pokazala veliko pripravljenost rešiti to vprašanje. Sprejeta sta bila odloka, z enim republiški proračun trajno, z drugim pa začasno prevzema obveznost, da slovenski pokojninski skupnosti refundira izplačane pokojnine tako vojaškim upokojencem na podlagi obljub v času osamosvajanja Slovenije kot upokojencem, ki zaradi prepovedi plačilnega prometa v Slovenijo ne prejemaajo pokojnin iz drugih republik nekdanje Jugoslavije. Tudi slovenska vlada se trudi trajno urediti plačilni promet in s tem izplačevanje pokojnin. Oktobrske pokojnine bodo nakazane in izplačane pri menjalnem razmerju 1 tolar : 1 dinar. Že novembrske pokojnine pa bodo verjetno upoštevale borzno menjavo.

Vprašanje:

Kakšen je postopek za spremembo statusa delavca s spremenjeno delovno zmožnostjo, ki ni upravičen do denarnega nadomestila plače iz naslova invalidnosti, v status delovnega invalida III. katego-

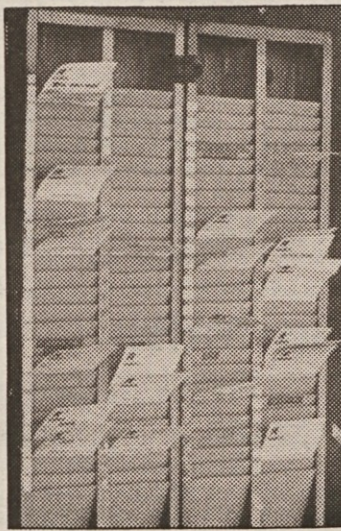

PRAVNIK SVETUJE

rije, ki ima pravico do denarnega nadomestila?

Odgovor:

Prav imate – sedaj je čas za to vprašanje! Najverjetneje je, da bo slovenska skupščina na decembrskem zasedanju sprejela novi Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju. Že objavljeni osnutek tega zakona kaže, da bo novi zakon odpravil kategorijo »spremenjena delovna zmožnost«. V prehodnih določbah tega zakona pa je člen, ki pojasnjuje, kakšen bo položaj delavcev s spremenjeno delovno zmožnostjo po tej. Ni bila sprejeta zahteva svobodnih sindikatov, da mora pokojninska skupnost po uradni dolžnosti

Lučka Böhm

Vprašanje:

Gostinsko podjetje je oddalo v najem gostinske lokale, zato bo nekaj delavcem v strokovnih službah zaradi tehnoloških razlogov prenehalo delovno razmerje. Vprašanje se nanaša na odpravnino. Ali je podjetje dolžno izplačati odpravnino v skladu s 36. f. členom zakona o delovnih razmerjih, to je najmanj polovico povprečnega OD v zadnjih

treh mesecih ali v skladu s pravilnikom o delovnih razmerjih (sprejetim novembra 1990), ki določa za delavca z izpolnjeno delovno dobo 15 let 24 povprečnih osebnih dohodkov. (osnova za odpravnino je povprečni izplačani mesečni OD delavca v zadnjih treh mesecih pred uveljavitvijo pravice do odpravnine).

Odgovor:

Novela zakona o delovnih razmerjih (Uradni list RS 5/91) določa v 3. odstavku 36. f člena obveznost organizacije, da v primeru trajnih presežkov izplača delavcu, ki je pri njej zaposlen najmanj dve leti, za vsako leto dela odpravnino v višini najmanj polovice njegovega povprečnega OD v zadnjih treh mesecih. Tako določena odpravnina je minimum, kolektivna pogodba oziroma splošni akt lahko določi odpravnino v višjem obsegu kot zakon. Delavki predlagam, da zahteva odpravnino v skladu s splošnim aktom organizacije.

Ana Križanič, dipl. iur.

Svobodni Sindikati Slovenije

OBRATNA AMBULANTA

Prim. doc.
dr. Anton Prijatelj

Zmotna prepričanja

Nedavno sem bil nekajkrat zapored na obisku pri znancih. Če sem prišel zvečer ali popoldan, sem avto parkiral brez težav, kljub temu, da je bil nasproti njihovega stanovanja bife. Ko pa sem nekega dne prišel ob osmih zjutraj, nisem mogel najti niti najmanjšega kotička za parkiranje. Hiteli so mi pripovedovati, da je tej parkirni gneči kriv bife, in to ob osmih zjutraj. Razlagali so sicer, da je znan po dobrih in poceni malicah, vendar se mi le zdi, da je krivo to, da so nekateri ljudje prepričani, da jim kozarček zjutraj ne more škoditi, da jim kozarček žganega dá moč in da potem lahko delajo; nekateri si celo drznejo trditi, da potem mnogo lažje delajo.

Ne bi razmišljali, zakaj ljudje pijejo, pač pa bi morali ugotoviti, kdaj in zakaj pijejo delavci oziroma zaposleni. Najpogosteje slišimo, naj bo to izgovor ali pa prepričanje, da:

- pijača daje moč;
- pijejo, ker jih zebe;
- pijejo, ker so žejni;
- pijejo, zato ker pijejo drugi;
- pijejo, ker je alkohol zdravilo;
- pijejo namesto hrane;
- pijejo, ker imajo težave v želodcu;
- pijejo zato, da bi pozabili;
- pijejo zato, da niso doma;

Na vsako trditev bi moral odgovoriti in se postaviti proti njej.

Prepričanje, da daje alkohol moč, je zmotno. Pač pa je res, da ljudi prevara, ker daje le navidezno moč. Podaljša refleksni čas, zabriše ostrino opazovanja, delavec ne reagira pravilno, tako kot bi moral. Njegovo delo je slabše, manj natančno. Velika je nevarnost poškodb. Pri nas nimamo mnogo raziskav o poškodbah na delu in alkoholu. Vemo pa prav gotovo, da se delavci, ki stalno pijejo, večkrat poškodujejo na delu in zunaj njega, na poti, pa tudi doma.

Delavci, ki delajo v vročini, so žejni, ker se veliko potijo. Pravzaprav se morajo potiti, in potem morajo uživati tekočino, ker s tem nadomestijo izgubljeno tekočino. Morajo piti, vendar ne alkohola. Nekateri popijejo veliko piva, vendar je to tudi alkoholna pijača, ki lahko človeka pošteno zdela in opije. Posebej, če kdo pije pivo z... rumom ali konjakom ali žganjem. Menda pravijo taki mešanici beton.

Mladi delavci se navadijo piti, ker se zgledujejo po drugih in se jim zdi, da so odrasli, če pijejo in se napijejo. Hudi skušnjavi so izpostavljeni delavci, ki delajo na terenu: poštarji, električarji, dostavljalci... Ljudem, ki pridejo k hiši, ponavadi ne ponudimo hrane, na primer sadja niti mleka ali pa na deželi kislega mleka, pač pa kavo, še raje pa kozarček močnega ali pa vina. Te zmotne navade se ne moremo in nečemo odvaditi. Če nekdo ni močan in ga zanese, popije pri prvi hiši šilce, pri drugi šilce in potem tako naprej.

Poleg tega so žrtve dela in pijače mnogi trgovski potniki ali vodilni delavci. Zdi se, da ne morejo skleniti nobene pogodbe, ne da bi jo potrdili s pijačo. Vendar o tem ne govorimo veliko. Poznamo tudi primere, ko so pri kupčiji hoteli tega ali onega opiti zato, da bi podpisal pogodbo. Vendar stari »mučki« vedo tudi za take navade in se pred podpisom pogodbe pijači izogibajo. Potem pa...

Zaradi nekritičnosti, ki jo izzove alkohol, in lažnega občutka moči, se človek, ki je pod vplivom alkohola, počuti močnejšega in celo misli, da je bolje opravil svoje delo, kot če bi bil trezen. Alkohol zmanjšuje odpornost organizma, zato se vsaka bolezen zdravi pri alkoholikih mnogo težje in zahteva daljši izostanek z dela. Mnogo alkoholikov umre zaradi pljučnice.

Ze pred mnogimi leti nam je prof. dr. Janez Milčinski, svetovni strokovnjak sodne medicine in proučevanja alkoholizma in prometa svetoval, da bi v vseh aktih, ki govorijo o varstvu pri delu, morali zapisati: »Nihče ne sme med delom ali pred njim uživati alkoholne pijače. Dokaz za uživanje alkoholnih pijač je alko-test«.

Tak je bil njegov nasvet. Ali je to kje zapisano? In če je, koliko podjetij ali zavodov ali zasebnih delodajalcev to upošteva?

ŽIVLJENJE TEČE...

Piše:
Mag. Aleksej Cvetko

Kaj je »svoje delo«

Kaj prinašata nova pokojninska in invalidska zakonodaja (IX.)

Zavarovanci, ki postanejo invalidi, pridobijo pravice glede na preostalo delovno zmožnost in starost ob nastanku invalidnosti. Pri zavarovancu, pri katerem je ugotovljena zmanjšana delovna zmožnost, je podana preostala delovna zmožnost, če lahko:

- najmanj polovico polnega delovnega časa opravlja svoje delo;
- po poprejšnji poklicni rehabilitaciji opravlja poln delovni čas drugo ustrezno delo;
- opravlja drugo ustrezno delo najmanj polovico polnega delovnega časa.

Preostala delovna zmožnost je zato odvisna od zmožnosti zavarovanca z zmanjšano delovno zmožnostjo, da lahko najmanj polovico polnega delovnega časa opravlja svoje ali drugo ustrezno delo, drugače gre za izgubo delovne zmožnosti.

Glede na ugotovitev, ali gre za izgubo delovne zmožnosti ali preostalo delovno zmožnost, se zavarovanci, pri katerih nastane invalidnost, razvrščajo v tri kategorije invalidnosti.

KATEGORIJE INVALIDNOSTI

Predlog za sprejem novega zakona ohranja kategorije invalidnosti, ki jih je definiral že zakon o invalidskem zavarovanju iz leta 1958, da bi se tako jasneje opredelile pravice delovnih invalidov – zavarovancev s preostalo delovno zmožnostjo. Zato se zavarovanci z izgubo delovne zmožnosti razvrščajo v I. kategorijo invalidnosti, zavarovanci s preostalo delovno zmožnostjo pa se razvrstijo:

- v II. kategorijo invalidnosti tisti, ki lahko najmanj polovico polnega delovnega časa opravljajo svoje ali drugo ustrezno delo in se ne morejo s poklicno rehabilitacijo usposobiti za opravljanje drugega ustreznega dela s polnim delovnim časom;
- v III. kategorijo invalidnosti pa tisti, ki lahko po poprejšnji poklicni rehabilitaciji ali brez nje opravljajo drugo ustrezno delo.

Če izpolnjujejo zahtevane pogoje, imajo invalidi, razvrščeni v I., II. in III. kategorijo invalidnosti, pravico do invalidske pokojnine, do dela z delovnim časom, ki ustreza preostali delovni zmožnosti (pravica do dela s skrajšanim delovnim časom), do razporeditve oziroma zaposlitve na drugem ustreznem delu, do poklicne rehabilitacije ter do ustreznih denarnih nadomestil.

Za priznanje ustreznih pravic iz invalidskega zavarovanja je, čeprav manj kot je bila, zelo pomembna pravilna uporaba pojmov »svoje delo« in »drugo ustrezno delo«, kljub temu, da predlog novega zakona ne pozna več kategorije spremenjene delovne zmožnosti.

Svoje delo

Opredelitev pojma svoje delo je povzeta iz same definicije invalidnosti, iz katere izhaja, da se kot svoje delo šteje delo na delovnem mestu, na katerega je bil zavarovanec trajno razporejen pred nastankom invalidnosti. S tako definicijo bodo odpadla mnoga vprašanja in problemi, ki so se pojavljali zaradi dosedanje ureditve, po kateri se je za svoje delo štelo tudi delo, ki ga je zavarovanec lahko opravljal, ker je ustrezalo njegovi strokovni izobrazbi in z delom pridobljeni delovni zmožnosti, saj nikoli ni bilo povsem jasno, katero delo je res zavarovančev svoje delo (svoje delo II.).

iskali ste ...

Zaradi izjemnega zanimanja bomo ponatisnili priročnik

»NOVA DELOVNA ZAKONODAJA«

Vsebina:

- prečiščeno besedilo Zakona o delovnih razmerjih s komentarjem
- Zakon o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti s komentarjem

Cena: 270 tolarjev.

Naročila pošljite na naslov ENOTNOST Dalmatinova 4, Ljubljana, telefoni (061) 321-255, 110-033, 313-942 in 311-956. Individualnim kupcem in knjige, naročene po telefonu, pošiljamo po povzetju.

NAROČILNICA

Pri ČZP ENOTNOST nepreklicno naročamo

izvodov knjige NOVA DELOVNA ZAKONODAJA. Naročeno

pošljite na naš naslov: .....

Ulica, poštna št., kraj: .....

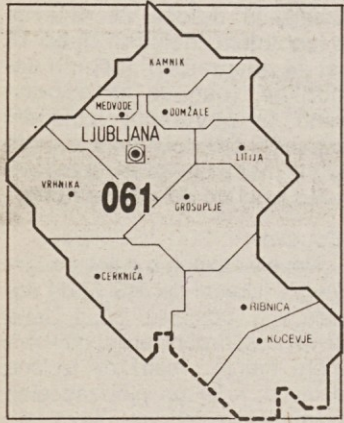
Ime in priimek podpisnika: .....

1. Naročeno bomo plačali v 15 dneh po prejemu računa.

2. Naročeno pošljite po povzetju.

Žig

Podpis naročnika

Enota Ljubljana

061 321 041
GIMNAZIJSKI MATURANT

ali ekonomski tehnik, distributer – prodaja in razvoj, praksa v komercialni, star od 25 do 35, org. spos., Kontura biro d.o.o. Ljubljana, Breg 12.
administrator, gimn., družb. ali ped. sm., pasivno znanje angleškega ali in nemškega jezika, za določen čas 12 mesecev, OD 18.000 SLT bruto, NUK, Turjaška 1. Ljubljana.

APRETER. TEKST.

apreter, poskusno delo 3 mesece, za določen čas – 6 mesecev, Tekstilno podjetje Ribnica, Jurjevica 49.

KOMERCIALNI TEHNIK

komercialist, OD 10.000 SLT, Avto Bum Kočevje, Šalka vas 4.
ali ekon. za kom. dej., praksa na področju inženir otr. opreme, Kontura biro d.o.o. Ljubljana, Breg 12.

POMOŽNI DELAVEC

upravljalca mlinov, za določen čas – 4 mesece, OD 10.000 SLT, TE Toplarna Ljubljana, Toplarniška 19.
strežba v gostinstvu, za določen čas 3 mesece, OD 10.295 SLT, Beganovič Marta Domžale, Ljubljanska 1.

DELAVEC BREZ POKLICA

delavec v montaži, poskusno delo 6 mesecev, star od 18–25 let, Zasebno podjetje Promis Šmarje-Sap, Veliki vrh 68.

SNAŽILKA

hig. min., za določen čas 6 mesecev, OD 3.500 SLT, Zdravstveni dom Cerknica, Partizanska 22.

ELEKTROTEHNIK

sestav. elek. str. in naprav, OD 10.000 SLT, Producta Domžale, Miševa 8.

EKON. ZA ANL. PLAN

prilavnik, OD 8.000 SLT, Ideja Kamnik, Ljubljanska 6.
ali d.eco za anl. pl., najmanj 5 let delovnih izkušenj na enakih ali podobnih delih – računovodja, OD 18.000 SLT, Zadruga zveza Slovenije Ljubljana, Miklošičeva 4.
ali d.eco za anl. pl., finančno rač. oper., 3–5 let delovnih izkušenj na enakih ali podobnih delih, pasivno znanje nemškega jezika, OD 30.000 SLT, Zadruga kmetijska družba Ljubljana, Miklošičeva 4.

KUHAR

OD 15.000 SLT, KOT Ljubljana, Kajakška 40.
hig. min., poskusno delo 2 meseca, za določen čas – 12 mesecev, OD 6.000 SLT, VVO Ljubljana Vič-Rudnik, Tržaška 79.

EL. TEH.-IND. ELEK.

ali el. teh. enr. pr., za določen čas – 6 mesecev, OD 7.800 SLT, vzdrževalec os. rač. in teško opreme, SCT Ljubljana, C. VII. korpusa 1.

GRADBENI TEHNIK

organizator II., za določen čas – 6 mesecev, OD 7.800 SLT, SCT Ljubljana, C. VII. korpusa 1

TRGOVINSKI POSLOVOJDA

VOZNIŠKI IZIPIT B kat., pozn. računalništva, Teol Ljubljana, Zaloška 54.

EKONOMSKI TEHNIK

ali admin. tehnik, pripravnik, znanje strojepisja in delno rač., OD 8.000 SLT, Mond Ljubljana, Tržaška 2.
ali komerc. teh., pripravnik, za določen čas – 6 mesecev, Castordi d.o.o. Ljubljana, Cesta v Gorice 36.
ali grad. tehnik, referent-tehnik – izterjevalec, poskusno delo 6 mesecev, OD 16.080 SLT bruto, SO Ljubljana Vič-Rudnik, Trg Mladinskih delovnih brigad 7.
ali komerc. tehnik, pripravnik, vozniški izpit B kat., angl. jezik, Mikro Ljubljana, Pot Draga Jakopiča 26.
ali ekon.t. za rač. – računovodja šole, obvladanje dela z računalnikom, za določen čas – 12 mesecev, OD 12.800 SLT, OŠ Toneta Čufarja Ljubljana, Čufarjeva 11.
tajnica – poslovni sekretar, aktivno znanje angl. in nemškega jezika, strojepis, izkušnje na področju marketinga, OD 10.000 SLT, Basis Global d.o.o. Ljubljana, Runkova 10.
ali administrativni tehnik, OD 11.500 SLT, OŠ Prežihov Voranc, Ljubljana, Prežihova 8.

KUHARSKI POMOČNIK

delavka v kuhinji, hig. min., poskusno delo 2 meseca, za določen čas 12 mesecev, OD 5.000 SLT.
VAR. PRED. OTROK
ali bolničar, varuška-negovalka, za določen čas 9 mesecev, OD 2.200 SLT, Center Dolfke Boštjančič Draga, Draga-lg. (2 delovni mesti)
LESAR ŠIR. PROF.
prilavnik, star od 17–19, kondicija, za določen čas 6 mesecev, Leska Ljubljana, Ul. Konrada Babnika 25.
TEKS. OBRT. KONF.
ali teks. konf. teh., pripravnik, kondicija, org. sposobnost, samost., Mehurček Ljubljana, Viška 54.

PRODAJALEC

prodajalec živ. pre. art. OD 5.500 SLT, Jakro Ljubljana, Horjul 39.

STROJNI TEHNIK

prilavnik, Montaža Ljubljana, Sarmova 12.

GEODETSKI TEHNIK

geometer I., poskusno delo 2 meseca, za določen čas 6 mesecev, OD 10.300 SLT, Javno podjetje Energetika Ljubljana, Verovškova 70.

I. PROM. ZA C. PROM.

ali inštruktor praktičnega pouka, voznik inštruktor B kategorije, OD 9.000 SLT, Vena Ljubljana, Gornji trg 4.

EKON. ZA KOM. DEJ.

ali komerc. tehnik, komercialist, poznavanje spl. trg. in trg. z gradb. materialom, OD 15.000 SLT, Kmetijska zadruga Ljubljana, Ižanska 303 – ali tek. konf. teh., poskusno delo 4 mesece, znanje tujega jezika, osnovne rač., zaželene izkušnje pri prodaji tekstila, – vodja prodaje, OD 16.000 SLT, Ideja Kamnik, Ljubljanska 6.

ADMINISTRATOR

strojepisje III, za določen čas 12 mesecev, aktivno znanje slov. jezika, preizkusno znanje, OD 15.195 SLT bruto, SPIZ v SR Stokovna služba Ljubljana, Moše Pijadejeva 41 (3 delovna mesta)
pisarniški delavec, aktivno znanje slov. jezika, za določen čas 12 mesecev, OD 15.195 SLT bruto, SPIZ v SR Stokovna služba Ljubljana, Moša Pijadejeva 41. (2 delovni mesti).

PRODAJALEC

železn. in gradbenega materiala, organizacijske sposobnosti, samostojnost, Podjetje storitvenih obrti Kovinar Kočevje, Reška 23.

D. I. STROJNIŠTVA

pomočnik direktorja, OD 48.939 SLT bruto, Kovinastroj Grosuplje, Adamičeva 36.

PROFESOR ZGODOVINE

učitelj zgodovine na srednji šoli, za določen čas 8 mesecev, Zavod za usposabljanje invalidne mladine Kamnik, Novi trg 43.

D. PSIHOLOG

strokovni izpit, OD 15.000 SLT, Center za socialno delo Idrija, Ljubljanska 2.

KMET. TEH. ZA ŽIV.

prilavnik, zdr. sposobnost za delo v živ. stroki, za določen čas – 6 mesecev, OD 8.600 SLT, Mercator Ljubljanske mlekarne, Tolstojeva 63.

EKON. ZA DEN. FIN.

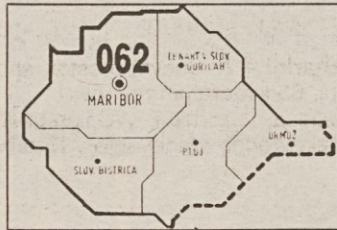
ali ekonomski tehnik, računovodja društva, poskusno delo 3 mesece, 21 ur tedensko, OD 6.000 SLT, Združenje šoferjev in avtomehaničkov Ljubljana, Metelkova 10.

D. BIBLIOTEKAR

nam. vod. in sve. v eno za raz.kn, najmanj 5 let delovnih izkušenj na vod. mes. v knjiž. obj. str. publicistika, OD 30.000 SLT, NUK Ljubljana, Turjaška 1.

MEHANIČAR

prilavnik, za določen čas 6 mesecev, OD 4.000 SLT, Traig Ivančna Gorica, C. 2. grupe odredov 17.
prilavnik, za določen čas 6 mesecev, Komunalno podjetje Vrhnika, Pot na Tojnice 40.
prilavnik, za določen čas 6 mesecev, OD 15.867 SLT, Tone Zorman Avtomehanika Mengeš, Blejčeva 32 a.

Enota Maribor

062 26 371
UČITELJ

angleškega in slovenskega jezika, dopolnjevanje na podružnični šoli

POT DO BOGASTVA
DELAVSKA HRANILNICA,
d.o.o.

Ljubljana, Dalmatinova 4 nudi od 1. 12. 1991 naprej sindikatom, društvom, družbenim organizacijam, krajevnim skupnostim, dobrodelnim organizacijam, obrtnikom, majhnim pravnim osebam in delavcem

novе obrestne mere na revalorizirano osnovo

Revalorizacijska stopnja za december 1991 znaša 18,7% mesečno, preračunano na letni nivo 653%

Obrestne mere za tolarске depozite so:

	Mesečne	Letne
– vezava sredstev na odpoklic	46% R	12,50%
– vezava sredstev nad 1 mesec	R + 1%	18,80%
– vezava sredstev nad 2 meseca	R + 2%	18,90%
– vezava sredstev nad 3 mesece	R + 3%	19,00%

Pohitite ter varno in ekonomično naložite svoj prihranek. Naše geslo je KAKOVOST SO LJUDJE. Dodatna pojasnila lahko dobite po tel: 061 312-098, 316-881.

Ali ste že kdaj pomislili, da bi kdo potreboval vaše znanje? Ali ste ga že komu ponudili? Niste? KAŽIPOT DE vam ponuja tole možnost. Napišite, kdo ste in kaj znate!

Ime in priimek: .....

Naslov ali telefonske številka: .....

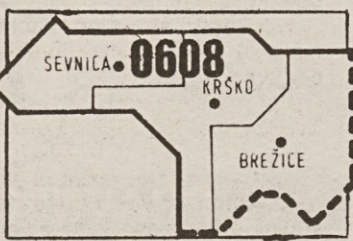
Poklic: .....

Stopnja izobrazbe: .....

Posebna znanja: .....

Oglas bomo brezplačno objavili v KAŽIPOTU DE. Izpolnjen kupon pošljite na naslov: Uredništvo DE, za Kažipot, Dalmatinova 4, 61000 Ljubljana.

Kapla, OŠ Borcev Lackovega odreda Brezno Podvelka. Informacije na telefon (0602) 66-433.

Enota Posavje

(0608) 82-013
PREPARATOR

preparator keramike, lončarstva, deljen delovni čas, Posavski muzej Brežice, C. prvih borcev 1.

D. ZGODOVINAR

ali D. umet. zgodovine, ravnatelj muzeja, organiz. in vodstvene sposobnosti, Posavski muzej Brežice, C. prvih borcev 1.

EKON. ZA ANL. PLAN

ali ekonomski tehnik, samostojni knjigovodja, Sava papir d.o.o. Krško, Tovarniška 14.

ali ekonomski tehnik, poslovni sekretar, aktivno znanje nemškega jezika, parkadox 3–1, Wo, deljen delovni čas, Sava papir, d.o.o. Krško, Tovarniška 14.

D. I. GOZDARSTVA

gozdarski inšpektor, OD min. 19.500 SLT, Medobčinski inšpektorat Krško, DS, Cesta krških žrtev 15.

D. ING. ARHITEKTURE

projektiranje, Savaprojekt Kriko, Sevnica

ZGOVORNE ŠTEVILKE
Japonci so dobri trgovci

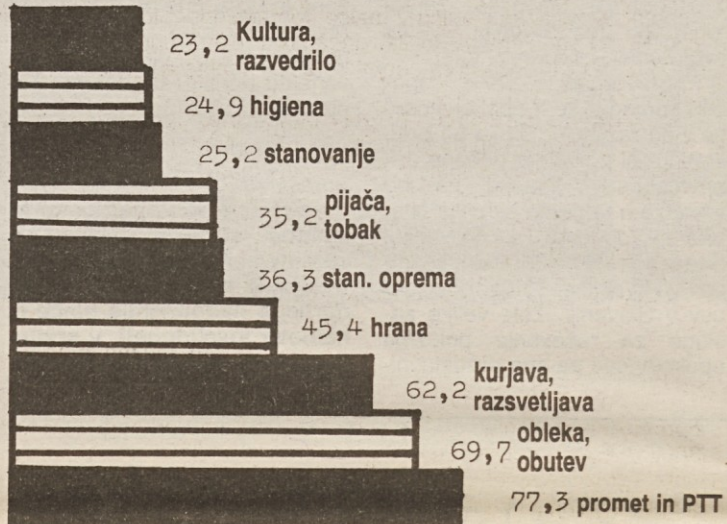
Po pisanju časopisa Handelsblatt oziroma po njihovih podatkih Japonci služijo največ s trgovino. Na seznamu desetih največjih japonskih podjetij namreč trgovska podjetja zavzemajo prvih šest mest. Tako je največji prodajalec in kupec podjetje C. Itoh iz Osake, ki je s 7.100 zaposlenimi ustvaril za 266,3 milijarde DEM prometa. Sledi mu Mitsui iz Tokia, kjer je 9.100 zaposlenih obrnilo 260,6 milijard, medtem ko je 6.400 zaposlenih v Sumitomu iz Osake doseglo 250,2 milijarde DEM prometa.

Šele na sedmem mestu je prvo netrgovsko podjetje, in sicer tudi nam znano podjetje Toyota Motor, ki je ustvarilo »le« 123,2 milijarde DEM, vendar pa je v njem zaposlenih največ delavcev (96.800). Celotna elektronika, po kateri smo najbolj poznali Japonsko, ne zasluži tako veliko. Zato je Hitachi šele na osmem mestu in tudi njihov promet je manjši od 100 milijard (natančneje 96,7), kar pa verjetno njihovih 81.800 delavcev ne prizadene preveč.

Pri nas je na prvem mestu Železniško gospodarstvo Ljubljana, ki ima 15.887 zaposlenih in letni prihodek 5,9 milijard dinarjev (podatek je namreč za leto 1990).

Monopol si dviguje ceno

Primerjave življenjskih stroškov med avgustom in oktobrom letos so pokazale, da so trimesečni moratorij, ki je bil v tem času, najbolj izkoristile državni monopolisti. Rast cen je najbolj opaziti in občutiti ravno pri njih, zato ne preseneča, da sta na prvem mestu PTT in

promet, saj so dvignili cene v povprečju za 77,3 odstotkov. Tudi oblečeni in obuti smo sedaj veliko dražje kot pa pred tremi meseci, saj so šle cene gor za 69,7 odstotkov. Na tretjem mestu je drugi monopolist, in sicer EGS, ki je podražil razsvetljavo, skupaj z njo pa tudi ogrevanje (čprav je krivec drugod), za 62,2 odstotka. Sicer pa je vse razvidno iz tabele:

Iščemo sodelavca za inštalacijo programske opreme. Potrebno je poznavanje operacijskega sistema MS-DOS, Novela in nemščine.
Pisne vloge pošljite na naslov: PSM, d.o.o., p.p. 12, 61210 Ljubljana-Šentvid.

Dobra misel

**Bog daj norcem pamet,
nam pa denar.**

Slovenski pregovor

Preberite ta teden v slovenskem tedniku

NOVA DOBA

Trije časopisi v enem:

**AFERA Z OBVEZNICAMI SE
NADALJUJE**

**TV PRILOGA IN PRIREDITVE PO
SLOVENIJI**

**MALI OGLAŠI IZ VSEH REGIJSKIH
ČASOPISOV**

Dober časopis za slabe čase

RAČUNAJTE NAME
VOZNIK VILČARJA

Jože Požlep, Plešivica 128, Notranje Gorice, posebna znanja: strugar.

FARMACEVTSKI TEHNIK (V. stopnja)

Barbara Zobec, (061) 226-954.

VIŠJI FIZIOTERAPEVTI (VI. stopnja)

Alojzija Jamnik, Arkova ul. 2, telefon 52-734, posebna znanja: pasivno znanje nemščine (tečaj I. stopnje), terapevtska masaža.

STROJNI KLJUČAVNIČAR (IV. stopnja)

Konstantin Sofrenovič, Krimska 21, posebna znanja: vzdrževanje strojev za žvečilni gumi, B kategorija.

ATRIS

Borza sindikalnega turizma

BORZNO SPOROČILO ŠTEVILKA 46

ATRIS – BORZA SINDIKALNEGA TURIZMA sprejema ponudbe prostih počitniških možnosti, posreduje proste zmogljivosti, organizira zamenjavo, nakup ali prodajo počitniških objektov, stanovanj, bungalovov, prikolic in drugih možnosti. Uresničimo tudi vaš predlog za sindikalne izlete in potovanja.

Pišite nam ali telefonirajte na telefon (061) 326-982 ali 322-975; naš telefaks je (061) 317-298.

A. POČITNIŠKE ZMOGLJIVOSTI, KI VAM JIH NUDIMO

Hribi

1. **Počitniški penzion v Kranjski Gori.** Apartmaji in dva-, tri- in štiriposteljne sobe. Termini do 25. 12. Cene novembra: prenočitev z zajtrkom 365,00 SLT, polpenzion 445,00 SLT, penzion 495,00 SLT. Šole v naravi do 55 oseb; cena penziona z dodatno malico 18,5 DEM v tolarški protivrednosti.

2. **Bungalov na Rogli** – za 5 oseb; dnevni prostor, kuhinja, TWC, spalnica. Cena 450,00 SLT na dan.

3. **Apartmaji na Pokljuki:** veliki apartma za 4 osebe – bivalni dnevni prostor, kuhinjska niša, jedilni kot, spalnica, kopalnica, velik balkon; mali apartma za 2 osebe; bivalni prostor z opremljeno kuhinjo, kopalnico in balkonom. Cena: veliki apartma 520,00 SLT na dan, mali 390,00.

4. **Penzion Žito-Rezka v Bohinju:** tri- in štiriposteljne sobe, skupaj 16 ležišč, zelo lepa lega, možnost polpenziona ali penziona. Termini v decembru. Nekaj prostora bo tudi med šolskimi počitnicami. Cena polpenziona 520,00 SLT; za otroke popust.

5. **Počitniška hišica v Bohinju,** Bohinjsko jezero – za 7 oseb v treh spalnicah, prijetnem dnevnem prostoru s kaminom, kuhinja in kopalnica. Prijazna okolica v malce odmaknjem idiličnem kotičku pod Komarčo. Termini do 24. decembra. Cena dnevnega najema 730 SLT. Od 1. decembra naprej 100 SLT doplačila za ogrevanje na dan.

6. **Naravno zdravilišče Triglav Mojstrana** – posebna ponudba za šole v naravi do 80 oseb. Novembra in decembra je cena polnega penziona z dodatno malico za skupine nad 25 oseb 14,50 DEM v tolarški protivrednosti. Objekt je na razpolago tudi penzionskim gostom. V decembru: cena penziona 580 SLT, polpenziona 500 SLT, prenočitev z zajtrkom 430 SLT.

7. **Počitniška hišica na Pokljuki** – omogoča prijetno bivanje 9 osebam. Ima veliko dnevno sobo, opremljeno kuhinjo, tri spalnice, kopalnico z WC. Najemnina je 1.400 SLT na dan. Možen je obračun za manj gostov.

8. **Apartmaji v Kranjski Gori** – za tri ali šest oseb; spalnica, opremljena kuhinja. Cene do 20. decembra: mali apartma 380,00 SLT na dan, veliki 670,00.

9. **Sobe v kmečki hiši v vasi Sorica** – dve štiriposteljni sobi, skupna kuhinja, TWC. Dnevna najemnina sobe je 230,00 SLT.

SVEŽE S TRGA

Ljubljanska tržnica od 2. do 6. decembra 1991

Mlevski izdelki		kislo zelje	50
ajdova moka	120	hren	150-200
korzna moka	30-60	Sadje	
psenicna moka	25	grodje	80-120
Zelenjava		hruske	50-60
cebula	30-50	jabolka	30-50
cesen	180-260	orehova jedrca	650-750
krompir	10-15	kaki	70-80
korenje	20-40	Gozdni sadeži	
motovilec	200-320	kostanj, maroni	70-200
petersilj	80-120	jajca	8-10
solata endivija	80-100	med	180-220
spinaca	100-120		

KAZIPOT CEN

Teden je naokoli in spet smo se za vas sprehodili po Ljubljani, da bi pogledali, kje lahko kupujete ceneje. Ne moremo sicer trditi, da so nekatere trgovine cenejše od drugih, vendar pa se v nekaterih prodajalnah še da kupiti kak izdelek po stari ceni. Zato vam bomo v **Kazipotu cen** ponudili nekaj koristnih informacij za vaš žep.

Spet lahko največ prihranite pri 3kg pralnem prašku Henkel – Persil, in sicer celo za 70 SLT. V Emoni na Hubadovi lahko še po stari ceni kupite Emonino posebno salamo, saj drugod stane že precej nad 300 tolarjev. Če poiščete pravo trgovino, lahko prihranite še pri sladkorju, soli in špagetih.

V primerjavi s prejšnjim tednom se je za skoraj 5 tolarjev podražilo mleko. V večini prodajaln pa je dražje tudi olje. Po nižji ceni ga lahko dobite le še v Nami. Kis, sladkor in špageti pa se skoraj nikjer niso podražili, zato pohitite v eno naših trgovin, saj cene rastejo iz dneva v dan.

10. **Počitniška hiša v Planici** – s 14 ležišči v 6 sobah, velik dnevni prostor s kmečko pečjo, kuhinja, shramba, TWC. Prenočitev 140,00 SLT na osebo na dan, otroci imajo 30% popusta.

11. **Bungalov na Kopah** – sestavljajo ga posamične garsonjere s štirimi ležišči; skupni bivalni prostor, vsaka enota pa ima še bivalno sobo in spalnico, kuhinjsko nišo, predprostor in TWC. Cena 600,00 SLT, termini po dogovoru.

12. **Počitniška stanovanja na Kravcu** – veliko za pet oseb, malo za tri. Cene 400,00 oziroma 600,00 SLT. Termini do 25. decembra.

13. **Apartma v Kranjski Gori** – predsoba, kuhinja, spalnica, TWC. Cene 660,00 SLT; termini v januarju.

Zdravilišča

1. **Atomska vas Podčetrtek** – enosobni apartma z opremljeno kuhinjo za 4 osebe. Termini po dogovoru. Cena 850,00 SLT – vključene so kopalniške vstopnice.

2. **Počitniška hišica v Termah Čatež** – za pet oseb: dnevni prostor, spalnica, kuhinjska niša, TWC. Cena 850,00 SLT – vključene so kopalniške vstopnice.

3. **Počitniška hišica Čatež** – za 5 oseb, v celoti opremljena. Cena 650,00 SLT, vključuje kopalniške vstopnice.

4. **Zdravilišče Dobrna** – stanovanje za štiri osebe: dnevni prostor s kuhinjsko nišo, spalnica, predprostor, TWC. Termini po dogovoru. Cena 650,00 SLT.

5. **Terme Čatež** – več počitniških hišic s 4 ležišči do 28. decembra. Cena od 600,00 do 650,00 SLT. Termini po dogovoru.

B. POČITNIŠKE ZMOGLJIVOSTI, KI JIH POTREBUJEMO

1. Potrebujemo več počitniških zmogljivosti v Kranjski Gori, na Pohorju, Pokljuki in Kravcu.

D. ZAMENJAMO POČITNIŠKE ZMOGLJIVOSTI

1. **Počitniški stanovanji v Barbarigi** – A: dnevni prostor, spalnica, kopalnica, WC, predsoba, atrij, 65 kvadratnih metrov;

B: dnevni prostor s kuhinjo, spalnica, kopalnica, WC, predsoba – z vso opremo zamenjamo za enakovredno stanovanje v Kranjski Gori, na Pokljuki ali Pohorju.

POSEBNO OBVESTILO BORZE

1. Vse upravjalce počitniških zmogljivosti, usposobljenih za zimsko uporabo, vabimo, da jih ponudijo Borzi sindikalnega turizma za obdobje okrog božiča, novega leta in čas počitnic v slovenskih solah. Ne pozabite na proste zmogljivosti tudi med letošnjo zimsko sezono. **Želimo vam prijetno bivanje! Borza sindikalnega turizma.**

Borzna sodelavca: Metod Zalar in Doro Hvalica

KONZUMI

Gorenjska

Seznam trgovin, kjer lahko člani ZSSS uveljavljajo popust

Tržič

- Mercator, blagovnica
- Mercator, poslovalnica Šport
- Discont Center, Marija Rupar
- Prodajalna tekstilnih izdelkov Dona
- Gostilina in pizzerija Boris Šter
- Trgovina z barvami in laki Chemo, Tone Žepič
- Avtoservis Marjan Šivic, Loka 80

Kranj

- Trgovina čistil in čistilne tehnike Dioclen, Drulovka
- Gostilna Blažun, Cesta talcev
- Teniško igrišče Podbrezje

SINDI-SEP, Celje

Vse udeležence v naši nagradni akciji, predvsem pa tiste, ki se še niso odločili za nakup v trgovinah Sindi-Sepa z našim kuponom, obveščamo, da smo akcijo podaljšali do **vključno 9. decembra**. Do takrat imate torej možnost, da poleg ugodnega nakupa dobite za stonj lepo trenirko iz Topra. Edini pogoj je, da izpolnete kupon in ga oddate na **blagajni trgovin**. (ne pošiljajte ga v uredništvo!) Seveda pa morate imeti tudi srečo pri žrebu! Še nasvet: več kuponov pomeni več možnosti, da dobite eno izmed treh trenirk, ki jih poklanja Sindi-Sep.

DE SINDI-SEP

Ime in priimek.....

naslov.....

Kupon velja do 9. decembra 1991

KONZUM, Ljubljana

Sindikate podjetij obveščamo, da imamo v zalogi:

– sladkor, 1/1	44,90	mezga) – 12 koz. v paketu	510,00
– sladkor, 50/1	41,90	– morska sol, 1/1	20,00
– olje Konzum, 12/1	72,90	– krompir, 30/1	6,50
– olje Helios, 16/1	74,90	– mehčalec Maximilian, 4/1	235,90
– olje Cekin, 12/1	73,90	– šampon Haar, 1/1	165,90
– OZIMNICA PAN (vlozeni kozarci, kumarice, paprika, paradižnikova)		– tekoče sredstvo za pomivanje posode, 0,75 l	82,90

Predsednike sindikata tudi obveščamo, da urejamo akcijsko prodajo po podjetjih. Trenutno vam lahko na ta način ponudimo:

– prt, kuhinjski (140×180)	SLT	– kuhinjska krpa, 1 kom	49,90
– odporen proti madežem	599,90	– prevleke za blazine	309,90
– prt, kuhinjski (140×160)	549,90	– rjuhe	239,90
– kuhinjske krpe, 12 kom	549,90	Rok plačila je 15 dni.	

V novembru in decembru vam želimo predstaviti izdelke podjetja MLINO-TEST iz AJDOVŠČINE. Trenutno vam ponujamo naslednje artikole:

SLT	pšenična moka TIP 500, 1/1	19,60
SLT	pšenična moka TIP 500, 50/1	17,50
SLT	pšenična moka TIP 500, 25/1	17,70
SLT	pšenična moka TIP 500, 10/1	19,00
SLT	pšenična moka TIP 500, 5/1	19,20
SLT	pšenična moka TIP 500, 2/1	19,40
SLT	testenine, 3-jajčne, 1/1	77,50
SLT	testenine, 3-jajčne, 3/1	229,90
SLT	tortelini, 0,25	65,00
SLT	ravioli, 0,25	65,00
SLT	Rok plačila 15 dni.	

Vse nadaljne informacije dobite po telefonu: 320-963 in 110-338 ali na sedežu KONZUM-a, Ljubljana, Dalmatinova 4. Pokličite nas in pogovorili se bomo tudi o naši novi akcijski prodaji po podjetjih.

BLAGO/TRGOVINA	Maxi-market Lj.	Super-market Lj.	Nama Titova	Blagov. Bežigrad	Mercator Slovenč.	Emona Cigalet.	Delikat. Titova 28	Emona Hubad.	Kašča Hošimin.	Ulica nar. zašč. Sončnica	Fortis Hošimin.	Forum Titova
OLJE – 1l, steklenica Cekin-rastlinsko	94,50	95,30	74,50	94,50	93,60	96,50	95,30	95,30	–	93,60	–	93,60
KIS – 1l, PVC Šampionka-vinski	76,40	79,40	–	79,40	76,40	79,40	–	79,40	–	–	–	76,40
SLADKOR – 1kg TSO Ormož-kristal	–	–	58,50	60,30	43,40	60,30	60,00	–	53,00	60,30	47,20	58,50
SOL – 1kg, morska Droga-mleta	39,20	30,20	44,70	42,60	39,40	39,20	37,90	39,20	30,00	45,20	–	39,40
MOKA – 1kg Mlinotest-tip 500	18,50	18,50	18,50	18,60	21,70	–	–	23,00	–	20,90	18,60	–
SALAMA – 1kg MIZ Emona-posebna	315,40	315,40	330,60	315,40	–	315,40	–	281,30	–	–	–	–
SADNI SIRUP – 1l Presad-malina	95,00	98,40	139,00	142,40	–	–	–	156,70	–	–	–	–
MLEKO – 1l, PVC LM-3,2%	23,10	23,10	23,10	23,10	23,10	23,10	23,10	23,80	23,10	23,10	23,10	23,10
ŠPAGETI – 0,5kg Mlinotest	42,30	42,30	44,40	–	42,40	–	30,30	–	–	–	37,30	–
PRALNI PRAŠEK Henkel-Persil	516,00	515,80	537,60	515,80	467,70	515,80	515,70	515,80	–	492,00	–	515,80

O lastninjenju Jutranjke

Stranke izkoriščajo stisko delavcev

Zaplete pri lastninjenju Jutranjke je javnost spoznala konec septembra iz televizijskega Tednika. Kasnejši dogodki v tej ugledni sevniški tovarni so pokazali, da so o zadevi šele takrat začeli razmišljati upokojeni delavci in tudi zaposleni. Na sestankih sindikalnega vodstva Jutranjke in območnega odbora sindikata tekstilne in usnjarske industrije za Posavje, ki sta bila 3. decembra 1991, so razpravljali največkrat rekli, da se je septembra začela medijska vojna. Ta je načela živce zaposlenih in privedla do razprtij in neljubih ukrepov, zaradi katerih so se v dogajanje vključili tudi Svobodni sindikati. Sindikati pa niso razsojali o vseh vprašanih lastninjenju Jutranjke, temveč le o varstvu štirih delavcev, ki so jih s sklepom delavskega sveta po zboru delavcev suspendirali, ker so preveč nergali oziroma žalili šefe in tiste, ki menda »kradejo« njihovo tovarno. O tem je v Delu in Dolenjskem listu pisal Anton Tomažič v imenu narodnodemokratske stranke. V Jutranjki smo mogoče prav zato najprej (zvedeli, da vsi štirje suspendirani delavci znova delajo, da so trije dobili opomin in da se disciplinski postopek nadaljuje proti Jani Možic.

Alojz Omejc, predsednik republiškega odbora sindikata delavcev tekstilne in usnjarske industrije Slovenije je pravdo začel z ugotovitvijo, da gre tudi v Jutranjki za prestižni boj med različnimi koncepti lastninjenja. Osebo zagovarja koncept dokapitalizacije in torej tudi Mencingerjev lastninski zakon, ne pa tega, kar vlada ponuja v svojem predlogu. Omejc je opozoril, da so danes v Sloveniji ogrožene tekstilne tovarne, ki niso sposobne izvažati večine svojih izdelkov. Dodal je, da je za delavce najpomembnejše, da imajo delo in socialno varnost. Koncepte oblikovanja vzporednih podjetij, ki so podobni temu iz Jutranjke, so brez vpletanja politike in javnosti uspešno izvedli v več podjetjih republike Slovenije. Tudi drugod npr. v Tokju, so pri tem pomagali zunanji strokovnjaki in sveto-

valci, tako kot je Gojko Stanič v Jutranjki.

Marica Jonozovič, predsednica svobodnih sindikatov Jutranjke, je najprej povedala, da gre verjeti vodilnim, ki delavcem zagotavljajo delo in redno izplačilo osebnih dohodkov in da jim tudi sama verjame. Delavkam in delavcem Jutranjke še ni nihče nikoli grozil z odpuščanji. Delavski svet se je po njenem mnenju za suspenz štirih delavcev odločil, ker so zaradi izrečenih kritik in grdih besed hoteli odstopiti štirje vodilni delavci podjetja.

Za grde besede so smiselne kazni

Predsednica sindikata je prepričana, da so novo firmo Jutro ustanovljali mogoče še preveč javno, in da so o tej zadevi delavcem razložili vse. Proteste pa so po njenem mnenju začeli upokojeni po že omenjeni televizijski oddaji, pri tem pa je prednjačil Karel Vehovar, nekdanji direktor Jutranjke. Vehovar naj bi pošiljal pisma in opozorila tako delavcem kot upokojencem in tudi ministrom v republiki. Vehovar, s katerim je delala dolga leta, je delavcem vedno govoril, da je tovarna njihova in se je do njih vedel kot oče.

Jonozovičeva je bila skupaj s predsednikom delavskega sveta prepričana, da se Jutranjka ne bi pobrala, če bi šefom dovolili oditi. Ugovarjala je tistim, ki so ji javno ali anonimno očitali, da je delavcem obrnila hrbet in da šefom nekam leze. Delavcem, ki se nanjo ne obrnejo, kot predsednica sindikata ne more pomagati. Za grde besede in nedokazane obdolžitve, ki so bile izrečene na zboru, ki je bil po njenem mnenju zelo težak, pa so smiselne tudi mile kazni. V nasprotnem primeru bi lahko nekaj deset delavcev izmed 1300, kolikor je zaposlenih v Jutranjki, motilo proizvodnjo in uničilo dobro tovarno. Predsednik delavskega sveta Jože Drnač je dodal, da so s suspenzi hoteli popraviti razpoloženje in preprečiti odhod šefov, ki uspešno vodijo podjetja. Delavski svet bo na enak način ukrepal, če bo ponovno prišlo do takšnih dogodkov. Predsednik je prepričan v pravilnost projekta Jutro in misli, da Jutranjka ne sme popuščati pred zunanjimi pritiski in dovoljevati notranjih intrig.

Hoče Vehovar svoje?

Jože Černoša, predsednik območne organizacije svobodnih sindikatov Posavje, se je obema pridružil z mnenjem, da vodstvo Jutranjke nikoli ni delovalo proti delavcem. Sodeloval je v preddisciplinskem postopku za štiri suspendirane delavce in je zadovoljen, ker so se vsi vrnili na delo. Černoša obsoja tiste politike, ki stisko delavcev izkoriščajo za zbiranje točk v predvolilnih aktivnostih. Posebej to velja za Antona Tomažiča in njegovo pisanje, ki smo ga omenili na začetku. Tudi Jožica Krošelj, predsednica svobodnih sindikatov obrata Jutranjke v Brežicah, je menila, da je delavski svet pravilno ukrepal.

Direktor Drago Milinovič bo, kot je povedal na sestanku, skupaj z 11 drugimi ustanovitelji firme Jutro vložil tožbo proti Antonu Tomažiču zaradi žalitev in zahteval odškodnino. Prepričan je, da je projekt Jutra zakonit in tudi o tem, da iz Jutranjki ni še nihče ničesar ukradel, ker nova firma sploh še ni registrirana. Zato jim zdaj nekateri ne očitajo več kraje, temveč le slab namen. Jutranjka ima po trditvah direktorja naročil za trimesečno proizvodnjo, prehaja na 40-urni delovni teden, uvaja enoizmensko delo. Letos so bistveno povečali izvoz, nimajo nobenih terjatev v Jugoslaviji, za milijon DEM pa so vložili v proizvodnjo.

Milinoviča je povedal, da je njega v Jutranjko pripeljal Vehovar ob pod-

Uresničljivost predlaganih zakonov o lastninjenju družbenega kapitala

Na primeru podjetja Jutranjka p.o. Sevnica prikazujem izvedljivost zakonov, ki jih predlaga vlada, skupina prof. Ribnikarja in varianto zakona, za katerega se zavzemam.

Jutranjko je leta 1962 ustanovilo 10 delavcev z nekaj šivalnimi stroji. Danes spada v skupino srednjevelikih podjetij. Knjižna vrednost kapitala ne presega 200 mio tolarjev. Zaposlenih je 1300 delavcev. Skupna knjižna vrednost družbenega kapitala 31. 12. 1990 je bila 14.800.000 DEM ali na zaposlenega 11.420 DEM (tečaj 13,00 din za 1 DEM). Po predlogu tega zakona bi delavci brezplačno prejeli 15% družbenega kapitala ali vsak za 1.713 DEM delnic, 30% ali za 3.426 DEM kapitala gre v razne državne sklade. Ostanek 6.281 DEM pa bi lahko zaposleni odkupili. Prvo leto bi moral za odkup vsak zaposleni plačati 1.884 DEM ali 150 DEM mesečno. Sedanja povprečna plača znaša 293 DEM mesečno. V naslednjih štirih letih bi moral vsak zaposleni plačati še 1.092 DEM letno ali 91 DEM mesečno.

Vsa kupnina v višini 8.165.000 DEM gre po tem zakonu državi. Podjetje dobi zunanje lastnike. Podjetje zgubi svojo dosedanje poslovno avtonomijo.

Po predlogu Ribnikarjeve skupine se odpravi samoupravljanje. Podjetje zgubi poslovno avtonomijo pri najpomembnejših odločitvah. V upravni odbor pridejo zunanji člani.

Dobiček iz družbenega kapitala, ki je doslej v celoti pripadel podjetju in zaposlenim, gre iz podjetja v državne sklade. Del dobička, ne ve se, kolikšen, naj bi šel tudi poslovodstvu in delavcem. Ves privarčevani družbeni kapital se delavcem odvzame in prenese odškodninskemu skladu - 15%, čeprav glede Jutranjke ni nobenih zahtev bivših lastnikov, 20% družbenega kapitala gre pokojninskemu skladu, čeprav je zaposlenih 1300, upokojencev pa 80, 65% delnic Jutranjke pa gre Skladu Republike Slovenije za razvoj. Uvede se

upravni odbor s polovico zunanjih članov. V upravni odbor naj bi prišli zastopniki upnikov, čeprav podjetje nima velikih dolgov. V upravni odbor naj bi prišli lastniki. Lastnikov sedaj ni. Toda to pomeni, da lahko sklad delnice proda in tako omogoči, da se pojavijo v skupščini in upravnom odboru zunanji lastniki. V upravni odbor naj bi prišli tudi strokovnjaki. Njihov status ni opredeljen.

Zakon je nejasen, tako da se ne ve, ali se lahko prednostne delnice s strani skladov prodajo ali ne. Torej se ne ve, kdo bo lastnik. Tako je vsako novo vlaganje v to podjetje s strani poslovodstva in zaposlenih popolnoma nezanesljivo.

Ker se ocenjuje vrednost podjetja po korigirani ceni, nepremičnine pa se ocenjuje posebej, je mogoče pričakovati v Jutranjki podražitev podjetja vsaj na okoli 19 mio DEM ali 14.615 DEM kapitala na zaposlenega.

Če bi želeli zaposleni pridobiti znaten vpliv na upravljanje oziroma večino v upravnom odboru, bi moral vsak zaposleni v povprečju vplačati 1.461 DEM, da bi z dokapitalizacijo dodali 10% kapitala. Če bi želeli postati vsaj 50% lastniki, bi morali dokapitalizirati vsak najmanj 7.307 DEM kapitala. Nakupi delnic v višini 10% so negotovi. Zaposleni nimajo denarja, da bi odkupili delnice.

Po predlogu zakona, ki ga predlagam v obliki amandmajev na vladni zakon, bi postali lastniki Jutranjke občina, upokojeni in bivši delavci ter sedaj zaposleni delavci podjetja. Državi bi šel neznan ustanovni kapital. Upokojencev je 80 in sedaj zaposlenih delavcev 1300. Lastnino bi jim priznali na primer v višini 0,5 točke za vsako leto zaposlitve v podjetju in od 10 do 60 točk glede na višino plače. Ta lastninska struktura bi motivirala delničarje za dodatna vlaganja kapitala. Podjetje bi lahko uresničilo svoje razvojne programe.

pori občinskih oblasti. Dodal je, da je Vehovar že pred leti (ko smo uvajali minulo delo) hotel postati lastnik podjetja. V Jutranjki in v Sevnici se danes širijo govorice, naj bi Vehovar zaradi zaslug za podjetje zdaj dobil 60 odstotkov delnic Jutranjke. Direktor je omenil tudi ministra Igorja Umeka, ki je doma iz Sevnice, in dodal, da ga sevniški oblastniki napadajo, ker se ni vključil v nobenega izmed občinskih planov.

Regijski odbor sindikata tekstilcev je o zadevi Jutranjka razpravljaj in sklepal na podlagi informacije Jožeta Černoše in Marice Jonozovič. Razpravljajci so imeli nekaj vprašanj, zlasti o tem, kako se je oblikovala skupina ustanoviteljev firme Jutro. Ena članica odbora je dodala, da člani delavskega sveta širijo govorice o disciplinski obravnavi še za novih 11 delavcev Jutranjke. Jonozovičeva je pojasnila, da je spisek ustanoviteljev Jutra menda nastal v razpravah in na nasvet zunanjih svetovalcev, da je obveščena le o zaslišanju dveh delavcev in da nič ne ve o 11 disciplinskih obravnavah. Predsednica svobodnih sindikatov Jutranjke je potožila, da jo obsojajo tako delavci kot upokojenci. Hotela je dobro za delavce in jih dobila po nosu.

Člani regijskega odbora so v razpravi opozorili, da delavci, ne smejo biti oropani še pravice javnega govorenja in spraševanja. Ugotovili so, da delavci in upokojenci Jutranjke niso bili dovolj obveščeni, sicer dezinformacije ne bi imele tako težkih posledic. Območni odbor je po razpravi ugotovil, da so Svobodni sindikati branili delavce in dodali, da nasprotujejo temu, da stranke oziroma njihovi veljaki takšne primere izkoriščajo za pridobivanje naklonjenosti javnosti. Odnosi v Jutranjki niso slabi, zaposleni pa se na zboru niso mogli obvladati in vse kaže, da so se tega naučili od tistih iz republike, ki jih gledajo po televiziji.

Franček Kavčič

Tri packarije

V zadevo Jutro je vključen tudi VIKTOR LESKOVŠEK, namestnik družbenega pravobranilca samoupravljanja Republike Slovenije. Direktorja in delavski svet je opozoril na precej pomanjkljivosti in nepravilnosti pri ustanavljanju delniške družbe Jutro. Ta je bila ustanovljena zato, da bi njeni člani pravočasno zbirali denar in se po sprejetju lastninskega zakona z nakupom delnic vključili v proces lastninjenja Jutranjke. Za DE je Leskovšek dejal, da pravobranilci ne morejo več spremljati vseh dogajanj v združenem delu in da se vključujejo le takrat, ko dobijo opozorila oziroma zahteve. Primer Jutranjke in Jutra je dobil potem, ko je Karel Vehovar sitnaril pri Ludviku Toplaku in drugih organih republike Slovenije.

Leskovšek je dejal, da je zanj packarija, če direktor zatrjuje, da so vsi delavci za koncept, ki ga ne poznajo dovolj dobro. Isto besedo je uporabil za suspenz štirih delavcev in nastope ministra Rajka Pirnata in Antona Tomažiča, ki sta zadevo hotela izkoristiti za svojo stranko.

Drago Milinovič je na sindikalnem sestanku v Jutranjki dejal, da bodo upoštevali opozorila in pripombe pravobranilca samoupravljanja in se z njim še enkrat pogovorili. Novomeško sodišče bo Jutro že ta teden vpisalo v sodni register.

Omeniti moramo še Alojza Omejca, ki meni, da je ustavno sodišče s svojimi sklepi onemogočil brezplačen prenos družbenega kapitala na zasebna podjetja in s tem načelno onemogočilo krajjo družbenega premoženja.

Stavka delavcev Elektrozvez

Delavci hočejo delo in plačilo

Tedaj ko so podjetja načrtovala letošnje proizvodnje, je verjetno malo predvideval, kaj vse se bo zgodilo v tem času. Tudi napovedi in odločitve o samostojni Sloveniji marsikdo ni jemal resno, predvsem pa si vodstva podjetij niso zamišljala tako ostre prekinitve trgovskih in poslovnih vezi s preostalim Jugoslavijo. Zato je bila letošnja vojna (sicer kratka) prelomnica za mnoga podjetja, še najbolj za tista, za katera je bila jugoslovanska vojska do zdaj največji naročnik in dober plačnik. Ta so padec iz državnih jaslji v tržno negotovost pričakala veliko slabše pripravljena. Kako bodo preživeli, je odvisno predvsem od vodstev

podjetij in potrpežljivosti delavcev. Te je zmanjkalo v Iskri Elektrozvezah v Stegnah. V petek, 29. novembra (kako ironično, ravno na nekdanji jugoslovanski praznik!) so iz protesta ustavili delo, ker še vedno niso dobili osebnega dohodka za oktober.

V Iskri Elektrozvezah poteka namenska proizvodnja za državnega kupca, za vojsko ali policijo. Polovico proizvodnje je odkupila jugoslovanska vojska, nekaj zvezna PTT, preostalo pa so uspeli prodati drugod po svetu. Zato ne preseneča slab položaj, v katerem so se znašli. Delavci v tem letu niti enkrat niso dobili plač v zakonsko določenem

roku, še takrat pa so zaostajale za kolektivno pogodbo. Zato so temu primerne tudi zahteve, ki sta jih oblikovala stavkovni odbor in vodstvo sindikata. Zahtevajo takojšnje izplačilo plač za oktober, izplačilo preostanka regresa (dolžni so jim še 4.500SLT), izplačilo zapadlih obveznic iz lanskega leta, ko so namesto dela osebnih dohodkov dobili obveznice, ki pa so že izplačljive. Zahtevajo tudi izplačilo jubilejnih nagrad in upoštevanje kolektivne pogodbe. Vse te zahteve so izročili vodstvu podjetja že v sredo, 27. novembra, vendar do petka ni bila uresničena niti ena zahteva. Tudi petkova pogajanja niso prinesla uspeha stavkajočim, zato so na zboru delavcev sklenili, da bodo vztrajali do izpolnitve vseh zahtev, in sicer v petek še na svojih delovnih mestih, naslednji teden pa bodo stavkali v enem prostoru, da bi se laže uprli morebitnim pritiskom vodstva. Izglasovali so tudi nezaupnico delavskemu svetu, češ da ta ni bi sprejemal pravih sklepov niti ni nadzoroval, kako se ti uveljavljajo, očitajo pa mu tudi aroganten odnos do predstavnikov sindikata.

Tako so se odločili zaposleni v Iskri Elektrozveze, njihova prihodnost (891 delavcev) pa je še vedno negotova. Začasnih presežkov je 180, govori pa se tudi že o 300 trajnih presežkih, vendar imena še niso znana. Vodstvo podjetja pravi, po besedah sindikata, da bi bila idealna številka 500 zaposlenih, na to pa sindikat odgovarja, da bi bilo tudi samo 300 ljudi preveč za to vodstvo.

Očitajo mu neprožnost pri sklepanju novih poslov in zamujeno priložnost v minuli vojni, ko bi lahko opremili slovensko teritorialno obrambo, pa so bili prepozni. Tudi sedaj, ko se odpira nova možnost, da bi opremljali slovensko vojsko in policijo, se vodstvo obotavlja in vleče napačne poteze. V sindikatu, pravijo, da bodo zaradi tega oškodovani delavci. Seveda pa je drugo vprašanje, kaj bo s podjetjem, če bodo delavci vztrajali pri uresničitvi upravičenih zahtev. Je torej res edina rešitev ponovno državno okrilje? Če smo iskreni, je za delavce vseeno, za koga delajo, samo da dobijo za svoje delo primerno plačilo, čeprav je plačnik vojska!

Robert Peklaj

Prepovedi konkurence, ne r

O probl razmer

Podjetje določbi 36 v mešano dobi delni način ust. Poznar način u lastnini vključ ustan najbc prog dili v podje vodni pravih s slabi so mc v nov. -družben. v likvidacijo izvedeno v sklad z uveljavljenimi p. in tudi kaznivo dejanje namerne p zročitve stečaja bo težko dokazati. Za realizacijo oz. uveljavitev določb glede konkurenčne prepovedi, vključno z uveljavljanjem plačila odškodnine, ni več časa, ker gre lahko podjetje že prej v stečaj.

V našo prakso je konkurenčno klavzulo oz. prepoved konkurence prinesel novi republiški zakon o delovnih razmerjih v 7. členu. Zajeti sta dve časovni obdobji, in sicer čas, ko je delavec v delovnem razmerju, in dve leti po prenehanju delovnega razmerja. V prvem

obdobju delavec ne sme op. in sklepati poslov, ki sodijo v delovno področje ali dejavnost organizacije, če bi bili s tem prizadeti interesi podjetja. Če delavec krši to prepoved, odgovarja disciplinsko in odškodninsko za povrnitev škode.

Prvo je za val, da naj podjetje, loči tista delovna n. nanaša prepoved konkurence. Kas. je bilo to izpuščeno, republiški zakon pa take zahteve nima. Po izkušnjah

Pismo Izvršnemu svetu skupščine Republike Slovenije

Uveljavitev kolektivnih pogodb

V sindikatu delavcev dejavnosti energetike Slovenije smo kot večinski panožni sindikat z okoli 80 % včlanjenih delavcev v tej dejavnosti enako kot drugi svobodni sindikati dejavnosti Slovenije dajali in še dajemo kolektivnim pogodbam velik pomen in težo. Zato smo med prvimi začeli priprave in izdelavo kolektivne pogodbe dejavnosti elektrogospodarstva in kolektivne pogodbe dejavnosti premogovništva Slovenije ter v drugih dejavnostih energetike pripravo podjetniških pogodb.

Med prvimi smo začeli tudi priprave in pogajanja za sklenitev obeh omenjenih panožnih pogodb z vami, Izvršnim svetom Skupščine Republike Slovenije kot partnerjem, ki ga je zastopalo Ministrstvo za energetiko. Pogajanja, kot veste, so potekala leto dni. Panožni pogodbi pa sta bili končno podpisani 28. oktobra 1991.

Kljub temu, da smo bili kot partnerji že v obdobju pogajanj pogosto soočeni z ostro kritiko svojega članstva in delavcev podjetij dejavnosti energetike zaradi počasnega napredka v pogajanjih, pa smo sindikati dejavnosti energetike zagovarjali stališče, da s podpisom obeh panožnih pogodb prispevamo svoj delež h graditvi naše samostojne države, njenemu pravnemu temelju, naravnosti v tržno gospodarstvo in razvoju demokracije, socialnemu miru in poti v Evropo.

Sprejem zakona o zamrznitvi osebnih dohodkov, ki velja tudi za podjetja dejavnosti energetike v Republiki Slovenije, in dodatni negativni odzivi našega članstva in delavcev na omenjeni zakon, opozarjajo, da smo v dejavnosti energetike, zlasti še premogovništva, pred novimi zaostrostvami in socialnimi konflikti. To še toliko bolj, ker je zakon o zamrznitvi OD v bistvu suspendiral kolektivni pogodbi oziroma tarifni del in to po mesecu dni sklenitve in podpisa. Menimo, da ne bi smeli ponavljati napak, ko je bila vrsta dobro zastavljenih projektov na začetku uresničevanja blokiranih. Sindikati dejavnosti energetike kot partner kolektivnih pogodb na to ne moremo in ne mislimo pristajati.

Po letu dni pogajanj dobro poznamo pričakovanja delavcev ter stalno zaostajanje osebnih dohodkov delavcev premogovništva. Ne sprejemamo tudi razlage, da je treba kolektivne pogodbe nasploh medsebojno uskladiti. To tudi ne zavoljo tega, ker sta bili naši panožni pogodbi v času pogajanj nekajkrat predmet proučevanja zlasti ministrstva za delo. Tudi ob sklenitvi pogodbe so nam vaši pogajalci v komisijah za sklepanje pogodb zagotovili, da sta naši pogodbi v Izvršnem svetu dobili zeleno luč. Razumemo splošen gospodarski položaj kot tudi razmere v družbenih dejavnostih. Ne verjamemo pa glede na izkušnje iz polpreteklega obdobja, da so administrativni ukrepi zdravilo za kritične razmere. Menimo, da v razmerah nenehne padanja realne plače delavcev, skokovite rasti življenjskih stroškov, ki smo mu priče v zadnjih dveh mesecih ter vedno bolj ogroženi materialna in socialna varnost delavcev, ni mogoče pristajati na kakršenkoli socialni pakt med nami. Slednje naj bi zagotavljale prav kolektivne pogodbe. Zato smo odločno proti zakonu o zamrznitvi osebnih dohodkov in drugim podobnim administrativnim ukrepom. Sindikat delavcev dejavnosti energetike se jim bo v skrajnem primeru odločno uprl z vsemi pravnimi in sindikalnimi oblikami boja.

Republiški odbor sindikata delavcev dejavnosti energetike Slovenije je na podlagi ugotovitev, ocen in stališč na seji 29. novembra 1991 sklenil, da z njima seznanjeni partnerja panožnih kolektivnih pogodb elektrogospodarstva in premogovništva Slovenije. Hkrati od partnerja zahteva dosledno uveljavitev pogodb in kolektivnih pogodb nasploh pri sprotnih izplačilih osebnih dohodkov ter izplačilo kumulativnih osebnih dohodkov za leto 1991 v dejavnosti energetike v Republiki Sloveniji do višine sklenjenih kolektivnih pogodb.

Predsednik RO sindikata delavcev dejavnosti energetike Slovenije Franc Druks

pravobranilcev samouprav-
avedena določba zakona
tina. Ugotavi: na:

Uveljavljanje prepovedi konkurence po prenehanju delovnega razmerja ni možno v primerih, ko so delavci svoje firme ustanovili pred zakonsko uveljavitvijo konkurenčne prepovedi (torej za vaj).

znani je tudi primer, ko je podjetje zbirni lasti ustanovilo družbo zno odgovornostjo z isto dejav- kot jo samo opravlja, družab- eveda vodilni delavci usta- vi pričakovati, da bo po- ovitelj ukrepalo po 7. členu aj si je podjetje zavestno onkurenčno firmo.

i Škofja Loka je občinska svojim uslužbencem prepo- tanavljanje lastnih firm, ini pa je dopustno, da usluž- ddelku za izdajo prometnih stanovi svojo vozniško šolo. člani izvršnega sveta skup- e solastniki ali lastniki firm o, ki je tipična za občinsko gradbeništvo, urbanizem).

vljamo, da dogovor o prepo- kurence po prenehanju delov- zmerja podjetja največkrat v pogodbo o zaposlitvi po do- člena zakona o delovnih raz- za že zaposlene delavce. Ni pa malo firm, predvsem na področju zžbenih dejavnosti (zavodi), kjer praviloma še niso podpisali pogodb o zaposlitvi, čeprav bi morali to storiti do 1. 7. 1991.

SIP Šempeter: neobveščeni delavci

Dušan Semolič in Albert Vodovnik sta se v torek, 3. decembra, pogovarjala s člani izvršnega odbora SKEI v SIP Šempeter. Pred tem sta si ogledala vzorno organizirano proizvodnjo, direktor Rafael Končina pa jima je predstavil položaj podjetja, ki je bilo pred dvema letoma na robu stečaja.

Najpomembnejša ugotovitev je ta, da po krizi leta 1989 SIP ni bil več nikoli blokiran. Delavci prejemajo le povprečne osebne dohodke, približno 280 DEM, in tako kot v drugih podjetjih zaostajajo za kolektivnimi pogodbami. V Šempetru zdaj dela 760 delavcev, leta 1985, v času največjega razmaha, pa je imel SIP 1230 zaposlenih. Zaradi vojne in razmer v Jugoslaviji so letos izgubili ves trg na Hrvaškem in v Srbiji. Računajo, da Srbija v prihodnje ne bo potrebovala njihovih kmetijskih strojev, ker jih sama proizvaja, upajo pa, da bodo lahko ponovno prodajali na Hrvaškem. Razmišljajo tudi o prodaji v vzhodnoevropske države, ki bo lahko stekla, ko se bo tam začel nov razvojni cikel.

Niko Rak, predsednik sindikata SKEI v SIP je sindikalni sestanek začel s kritiko na račun vlade R Slovenije, ker dozdaj ni prisluhnila sindikatom in zbuja zaskrbljenost vseh zaposlenih. Po njegovih podatkih so se osebni dohodki v času nove vlade zmanjšali s 600 na 270 DEM in dodal, da ne zadoščajo več za kritje minimalnih življenjskih stroškov. Člani izvršnega odbora so govorili o povečevanju razlike med osebnimi dohodki in cenami in ugotovili, da nekateri sloji bogatijo, ker v družbi ni razvita nadzorna funkcija. Članica Svobodnih sindikatov, ki se je na sestanek povabila kar sama, je hotela izvedeti, zakaj ona in drugi delavci niso bili obveščeni o razvrstitvi v nižji tarifni razred po kolektivni pogodbi. Niko Rak je skupaj z direktorjem poslušal tudi kritike zaradi neobveščeniosti in nezmožnosti sindikata, da se krepkeje postavi na stran delavcev. Direktor mu je pomagal z ugotovitvijo, da podjetje ni

sposobno izvajati kolektivne pogodbe. Z obveščanjem pa se po njegovem mnenju ne ukvarjajo, saj zanj nimajo časa, ampak ga porabijo za nabiranje denarja. Dodal je, da so plače res povprečne, vendar jih delavci prejemajo redno 15. v mesecu.

Sindikalisti SIP so s pomočjo Alberta Vodovnika poučili delavko o možnostih za uveljavljanje pravice v zvezi z razvrstitvijo po kolektivni pogodbi. Strinjali so se, da mora podjetje najti rešitev za obveščanje delavcev, ki ne more biti odvisno le od sindikalnih zapnikov. Govorili so tudi o počitniškem domu na Cresu in ponovno sklenili, naj postane sindikalna lastnina, da se bo sindikat lahko boril proti njegovi odtujitvi.

Razpravljalci so se strinjali z ugotovitvami in ocenami Zveze svobodnih sindikatov in SKEI, kot sta jim jih predstavila Dušan Semolič in Albert Vodovnik. Predsednik zveze je najprej govoril o naraščanju socialne bede in jo ponazoril z otroki, ki v šolski kuhinji »jemljejo« kruh, ter upokojenci, ki ne gredo po zdravila, ker nimajo denarja za participacijo. Semolič je vladni očital cinizem, ker je ravnodušna ob naraščanju števila nezaposlenih delavcev. Vlada je po njegovem mnenju dokazala nesposobnost, saj ni ukrenila ničesar, ko smo izgubljali trge v nekdanji Jugoslaviji. Svobodni sindikati pa ne ostajajo le pri kritiki, temveč iščejo tudi zaveznike. Nekaj jih je med poslanci in v nekaterih strankah, druge pa bodo poskušali pridobiti v pogovorih, ki jih načrtujejo.

Vodovnik je dodal, da so bili delavci prevarani tako na volitvah kot na plebiscitu in svojo trditve dokazoval s položajem delavcev. Direktorjem je očital, da ignorirajo izvajanja kolektivne pogodbe in tudi to, da vladi sploh ne žugajo zaradi slabšanja položaja podjetij. Vlada se po njegovem ne more izgovarjati le na trg, saj vse države s svojo politiko uravnavajo sestavine trga.

Franček Kavčič

Ali je Konzum res samo stvar Zveze

Ko se je predsedstvo Sveta ZSSS seznanilo z rezultati in načrti podjetja Konzum, res ni moglo mimo tega vprašanja. Številni vsakodnevni klici na zvezo, kje lahko člani z izkaznico uveljavljajo popust pri nakupu (resnici na ljubo je teh klicev največ iz Ljubljane) ter razmere, v katerih plačaš za košaro živil srednje velikosti že blizu 2.000 tolarjev, samo potrjujejo, da je vsakršen popust dobrodošel. Ob težnjah sedanje politike, da bo s tovarniških dvorišč pregnala prodajanje cenejših svinjskih polovic in iznajdljivosti »privatnikov« pa so vprašanja v zvezi s prihodnostjo Konzuma še bolj aktualna.

Lanski prvi kongres Svobodnih sindikatov Slovenije je med drugimi ugodnostmi tudi sklenil, da bodo imeli člani pravico do organiziranja in ugodnega nakupa in trgovskih organizacijah ali sindikalnih združenj. Kmalu za tem je bilo ustanovljeno podjetje Konzum, ki je v kratkem času doseglo zavirljive rezultate, kljub kruti tržno-ekonomski stvarnosti. Podjetju se namreč primanjkuje denarja za nakup prostorov, prenavljanje, najemnine, za posojila tehnično-tehnološko opremljenost, da ne govorimo še o drugih: dnevno spreminjanje cen pri dobaviteljih oziroma proizvajalcih, zaostreni plačilni pogoji, kjer je skoraj že postalo pravilo »plačaj – dobiš« in občasno pomanjkanje osnovnih artiklov (olje, sladkor, moka, meso, pralni praški, itd.).

Posebni problemi nastanejo še zaradi vsakodnevnega spreminjanja cen artiklov, saj noben proizvajalec ne jamči cene na rok. Zato ni vedno

mogoče usklajevati akcijske prodaje po tistih cenah, ki so razpisane v ponudbah, ker se v sindikatih podjetij, zavodov in drugih organizacij naročila zbirajo po več dni ali celo tednov. Ob tem pa seveda brez finančne pomoči sindikatov ni mogoče zagotoviti obročnega načina odplačevanja, na kar so člani navedeni.

Člani svobodnih sindikatov v Ljubljani, ki so kot eno izmed ugodnosti želeli uveljavljati popust pri nakupu izdelkov, so lahko do sedaj ta popust (5%) uveljavljali le v trgovini v Gameljnah, ki pa je za nekatere precej oddaljena. Konzum bi rad odprl svojo trgovino v središču Ljubljane, seveda pa tega ne bo mogel s svojimi finančnimi sredstvi, kako je s prihranjenimi sredstvi zveze, pa vsi vemo. Da je takšna investicija nujna, kažejo že omejeni telefonski klici iz Ljubljane, zato je težko razumljiva nezainteresiranost ljubljanskih svobodnih sindikatov za skupno vlaganje v takšno trgovino.

Če bo podjetje Konzum v korist članov ZSSS hotelo uresničiti svoje načrte, ki pa bodo morali biti realni, kot so opozorili člani predsedstva S ZSSS, bo moralo najti različne oblike pridobivanja in sovlaganja finančnih sredstev in povezav z območnimi sindikati tam, kjer za to interes obstaja, in pa tudi s sindikati dejavnosti. Te pa, kljub temu, da so del zveze in da za njihove člane prav tako veljajo ugodnosti v Konzumu, očitno ne zanimajo soustanoviteljsvo tega podjetja niti finančni problemi in tudi načrti ne.

Pavle Vrhovec

Bojkot za položnice

Območni odbor sindikata delavcev tekstilne in usnjarske industrije Posavja je 2. decembra obravnaval položaj delavcev po ukrepih evropske skupnosti in ocenil uveljavljanje panožne kolektivne pogodbe. Predsednica Marija Bežjak je uvodoma povedala, da šefi izkoriščajo sedanji položaj za to, da delavce potisnejo docela ob zid in se izognejo tudi ugotavljanju notranjih slabosti v podjetjih. Branka Novak, sekretarka republiškega odbora, je obrazložila analizo republiškega odbora in izkušnje pogovorov z ministri vlade republike Slovenije. Nekateri ministri so javno povedali, da bi bilo treba kolektivno pogodbo zamrzniti.

Razpravljalci so največ govorili o nepravičnostih pri delitvi osebnih dohodkov in o tem, da mnogi delavci z osebnimi dohodki ne morejo poravnati rastočih stroškov. Kritizirali so različne monopoliste, proizvajalce hrane, še posebej pa energetike. Ugotovili so, da je v sedanjih razmerah sindikat tako v republiki kot v podjetjih brez moči. Pritoževali so se, da morajo delati prav vse in da zato pogosto varujejo hrbet direktorjem in nesposobnim gospodarstvenikom. Menili so, da so vzroki za sedanje stanje zunaj dosega sindikalne akcije.

Predsednici območnega odbora so se javile številne delavke, ki menijo, da jim lahko le sindikat pomaga, ker ne morejo plačati položnic. Jože Černoša je predlagal pobudo svetu ZSSS, naj sprejme sklep o kolektivnem bojkotu plačevanja položnic za električno energijo. Odbor je ta predlog sprejel. Ponovno je zahteval od direktorjev, naj obveščajo sindikat o vzrokih za znižanje osebnih dohodkov po kolektivni pogodbi. Svobodni sindikati še naprej zahtevajo, naj podjetja vodijo evidenco o neizplačanih OD po kolektivni pogodbi, zato da bi se to upoštevalo pri lastninjenju podjetij.

F. K.

Po sledih naših člankov

Kdaj do sprave

Pravobranilca občin Mozirje Rudi Hramec in Velenja Edvard Centrih ter republiška pravobranilka Anica Popovič so nedavno od tega razpravljali o sporu, ki je nastal ob nameravani izločitvi šoštanjske enote El Kroja iz matične firme v Nazarjih, o čemer smo podrobneje poročali že zgodaj spomladi. Med drugim so direktorici El Kroja Mariji Vrtačnik, delavskemu svetu in pooblaščenemu predstavniku zbora delovne enote v Šoštanju Petru Čuferinu predlagali, naj še enkrat pretehtajo, če je za ugotovitev morebitne disciplinske odgovornosti Martina Preskarja res potreben suspenz.

V dopisu, s katerim so seznanili tudi oba občinska izvršna sveta in Gospodarsko zbornico Slovenije, med drugim menijo, da delavski svet ob razveljavitvi sklepa o razdelitvi podjetja na mozirski in šoštanjski del ni poznal razlogov, ki bi takšno razveljavitev utemeljevali. Razveljavitveni sklep so torej sprejeli – tako pravobranilci – brez ekonomskih argumentov. Zato predlagajo, naj morebitne razloge ugotovi strokovna komisija oziroma arbitraža, ki jo je sicer delavski svet predvidel že 8. februarja letos. Menili so tudi, da je navzočnost Martina Preskarja pri delu strokovne komisije oziroma arbitraže nujna in je tudi v interesu vseh.

Vse to so predlagali zato, da bi podjetje, ki je še vedno v družbeni lasti, čimprej izšlo iz krize samoupravljanja oziroma odločanja, dokler ne bo še usodnejših posledic pri poslovanju obeh delov oziroma celote. Prepričani so namreč, da bi bil tak postopek hitrejši kot pa postopek na sodišču. K vsemu, kar so menili omenjeni trije pravobranilci, je velenjski dodal, da je po njegovem mnenju treba sklep delavskega sveta, sprejet 23. januarja letos, le pravilno formulirati za registracijo.

D. K.

Organizacija Svobodnih sindikatov Koroške o novih stečajih

Konec novembra je zasedal Svet OOSSK, ki je sprejel pravilnik o pravni pomoči odvetnikov: za Dravograd in Radlje ob Dravi Alojz Jeromec ob ponedeljkih od 16. do 17. ure in ob petkih od 12. do 13. ure, v odvetniški pisarni Pod gradom 4, v Dravogradu; za Ravne na Koroškem Dominik Grešovnik ob torkih od 12. do 13. ure in ob petkih od 14. do 15. ure v prostorih OOSSK, Prežihova 24., Ravne na Koroškem in za Slovenj Gradec Sonja Kralj 1. in 3. sredo v mesecu od 14. do 16. ure ter 2. in 4. petek v mesecu od 12. do 14. ure v odvetniški pisarni v Francetovi 9 v Slovenj Gradcu.

Z uvedbo stečaja je bilo 11. 11. 1991 konec agonije za delavce podjetja Gorenje Fecro v Slovenj Gradcu. Odvečni delavci, ki se niso mogli zaposliti v novih podjetjih in niso prejeli niti nadomestila, so s tem pridobili vsaj pravico do nadomestila Zavoda za zaposlovanje, kar pa je seveda zelo slaba tolažba in rešitev. Sindikat območja in SKEI sta tem delavcem v okviru možnosti dvakrat pomagala premostiti težko obdobje do uvedbe stečaja z doletivjo socialnih pomoči. Marjan Barl, sekretar enote Slovenj Gradec, je na podlagi pooblastil delavcev že organiziral izdelavo vse potrebne dokumentacije za uveljavljanje interesov in pravic delavcev v stečajnem postopku oziroma iz stečajne mase.

V stečaj je šlo 21. 11. 1991 gradbeno podjetje Gradis z Raven na Koroškem. Tako imenovani »programirani stečaj« je pustil na cesti 102 delavca, v novem podjetju Gradis Gradbeništvo pa se je uspelo zaposliti 122 delavcem. Že pred tem pa je bilo 34 delavcev »razrešenih« kot trajni presežek. Tudi v tem podjetju nekateri niso prejeli nadomestil za čas čakanja, drugi bistveno znižane osebne dohodke, za september pa niti teh niso

prejeli. S temi delavci smo se pogovarjali o reševanju njihovih problemov ter uveljavljanju pravic. Pogovor sta organizirala in vodila predstavnika OOSSK Miroslav Sep in Franjo Miklavc, sodelovali pa so še stečajna upraviteljica, predstavniki Zavoda za zaposlovanje in podjetja Gradis.

Delavkam tekstilnega podjetja Kroj Vuzenica, ki so z našo pomočjo prepričale sedaj že nekdanjemu direktorju, »slabo poslovanje in privatizacijo«, je z veliko odrekovanja in prizadevanja uspelo izboljšati razmere v tem kolektivu in s tem tudi okrepi svojo socialno varnost ter ekonomski položaj. Rezultat izboljšanja je nedvomno tudi odraz dobrega sodelovanja z v. d. direktorjem gospodom Vinškom. Pripravljajo podjetniško kolektivno pogodbo, delavke pa si želijo še uspešnega novega direktorja. Enotnost delavcev in tesno sodelovanje sindikata podjetja s predstavniki sindikata območja je obrodilo sadove.

Franjo Miklavc

S seje sveta Območnega sindikata Podravja Vlada je (spet) prehitela sindikat

Zakon o zamrznitvi plač do konca marca prihodnjega leta bo potisnil delavce v še večjo bedo in povsem odpravil določila kolektivne pogodbe, so na kratko ocenili najnovejšo potezo slovenske vlade in skupščine člani Sveta Območnega sindikata Podravja. Tako je vlada znova prehitela sindikat, saj ta zaradi mlahavosti ni uspel strniti svojih vrst in storiti kaj, da skupščina takšnega zakona ne bi sprejela. Izjema so bili samo člani Sindikata kovinske in elektroindustrije, ki so izrekli nezapužno slovenski vladi in napovedali splošno stavko članov tega sindikata. Zeleno luč za organiziranje te stavke ima vodstvo sindikata praktično že od septembra lani, vendar se zanj doslej še niso odločili. Vse kaže, da pa bo sedaj le treba poseči po skrajnih sredstvih.

Člani Sveta so ugotovili, da so bili poslanci v republiški skupščini pravzaprav prevarani, saj so dobili v roke samo zakon, njegovega izvedbenega dela, pravilnika pa ne. In prav v tem drugem delu tudi piše, da je zamrznjen tudi regres za letni dopust. V Podravju je kar nekaj podjetij, ki so izplačevala regres po obrokih, nekaj pa je tudi

takšnih, ki ga vse leto niso mogla izplačati in so poskušala svoje delavce razveseliti vsaj za novo leto. Obojim je to onemogočeno, prizadeti pa bodo tudi delavci, ki so se zaposlili med letom in bodo komaj zdaj pridobili pravico do dopusta in do regresa – tudi ti se bodo lahko zanj obrisali pod nosom.

Posledic zamrznitve plač najbrž še ne bomo čutili pri izplačilu novembrskih osebnih dohodkov, kasneje pa vsekakor in lahko se zgodi, da se bodo nenedoma znašla na enakem izhodišču, to je na povprečnem osebnem dohodku 26.184 tolarjev, uspešna in neuspešna podjetja, tista z nizko kvalifikacijsko strukturo in tista z najvišjo. Potem ne bomo več govorili o kolektivni pogodbi, pač pa o ruski uravnilovki!

Veliko besed je bilo izrečenih o tem, kako to spreminiti. Padali so predlogi za dosledno uveljavljanje določil kolektivne pogodbe, za poziv članstvu k državljanjski nepokorščini, organiziranje splošne stavke, nespoštovanje zakona in podobno. Kako tudi ne bi iskali metod in sredstev za to, da bi dosegli svoje pravice in zahteve, ko pa vlada z vsakim svojim sklepom dobesedno tlačil delavce v bedo. Zato, so menili v Podravju, si vlada zasluži pošten štrajk, in ne bi bilo napak, če bi se skušali vsi sindikati v ZSSS dogovoriti za takšno skupno akcijo. Glede na konec leta, naj bi se to zgodilo kmalu po novem letu.

Poleg že omenjenih ugotovitev, so člani Sveta sklenili predlagati Zvezi svobodnih sindikatov, da zahteva od vlade novo povišanje zamrznjenega osebnega dohodka na primerno raven. Prav tako bodo opozorili republiške poslance iz Podravja, da so jih pri sprejemanju zakona o zamrznitvi plač preslepili. Dosledno bodo še naprej vztrajali pri uresničevanju kolektivne pogodbe v prihodnje pa naj se tudi ne bi več postavljali po robu vladnim odločitvam, ko jih ta že sprejme. Treba se bo več zanesti na lastne podatke in predvidevanja in ne čakati na vladne predloge.

B. G.

DALJŠA POT DO POKOJNINE

Predlog zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, ki naj bi ga slovenski parlament sprejel predvidoma sredi letošnjega decembra, prinaša v primerjavi s prejšnjim osnutkom nekaj novosti, zlasti še pri pogojih za pridobitev pravice do starostne pokojnine.

Sicer pa so – kot je dejala ministrica za delo Jožica Puhar – opuščene vse različice iz osnutka zakona, tudi tista znamenita o tako imenovanem »beneficiranem materinstvu« – po njej naj bi za vsakega otroka dodali po pet odstotkov pokojninske osnove, vendar skupaj največ 15 odstotkov – ki je izzvala tako zelo različne polemike.

Postopno podaljševanje

Znano je, da nova pokojninska zakonodaja zaostrejuje pogoje za upokojevanja in postopno podaljšuje starostno mejo za moške in ženske, vendar skupno največ za tri leta.

Po sedaj veljavni zakonodaji so se zavarovanci lahko upokojili, ko so dopolnili polno pokojninsko dobo, to je 40 let za moške in 35 let za ženske, ne glede na doseženo starost.

Tudi po novem se bodo lahko delavci, ki bodo v prihodnjem letu dosegli 40 let (moški) ali

35 let (ženske) delovne dobe, upokojili ne glede na starost.

Vendar pa bo starost za tiste s polno pokojninsko dobo postala pomembna 1. januarja 1993: tedaj bodo morali moški doseči 55,5 leta starosti, ženske pa 50,5 leta, če se bodo hoteli upokojiti. Ta starostna meja se bo nato podaljševala šest let, vsako leto za pol leta.

Tako bodo morali biti moški leta 1998 ob odhodu v pokoj ob polni pokojninski dobi stari najmanj 58 let, ženske pa najmanj 53 let. Prehodno obdobje bo torej veljalo pri tistih s polno pokojninsko dobo od 1. januarja 1993 do 31. decembra 1998.

S takšnimi dopolnitvami pokojninskega zakona poskuša vlada popraviti neskladje, ki je nastalo med pokojninsko zakonodajo in zakonom o delovnih razmerjih. Slednji namreč predvideva, da lahko nekomu preneha delovno razmerje, če je dopolnil

nine zavarovancem s polno pokojninsko dobo odloži do leta 1997, to je do takrat, ko bo sklenjen prehod na zvišanje starostne meje za tiste zavarovance, ki imajo nepopolno pokojninsko dobo.

Sicer pa velja za vse tiste, ki nimajo polne pokojninske dobe, prehodno obdobje od 1. januarja 1992 do 31. decembra 1996. V šestih letih, začeni

za ženske 56 let. Vsako leto naj bi torej dodali za polovico leta več. Od leta 1997 naprej pa se bodo moški z 20 leti delovne dobe lahko upokojili pri 63 letih in ženske pri 58 letih.

Tisti zavarovanec, ki nima dopolnjene pokojninske dobe 20 let, pa pridobi pravico do starostne pokojnine, ko doseže starost 65 let za moške oziroma 60 let za ženske, imeti pa mora najmanj 15 let zavarovalne dobe. V prehodnem petletnem obdobju od 1. januarja 1992 naprej naj bi tudi postopno po pol leta podaljšali starostno mejo za predčasno upokojevanje. Tako bi na koncu dobili pravico do predčasne pokojnine zavarova-

PREHOD NA DALJŠO DOBO

za zavarovance s polno pokojninsko dobo (moški 40, ženske 35 let):

Obdobje	moški	ženske
od 1. 1. 1992 do 31. 12. 1992	–	–
od 1. 1. 1993 do 31. 12. 1993	55,5	50,5
od 1. 1. 1994 do 31. 12. 1994	56,0	51,0
od 1. 1. 1995 do 31. 12. 1995	56,5	51,5
od 1. 1. 1996 do 31. 12. 1996	57,0	52,0
od 1. 1. 1997 do 31. 12. 1997	57,5	52,5
od 1. 1. 1998 do 31. 12. 1998	58,0	53,0

s prihodnjim, se bo torej starost kot pogoj za upokojevanje za tiste z 20 leti delovne dobe podaljšala na 63 let za moške in na 58 let za ženske. Ta pogoj začne veljati že prihodnje leto, s tem da bo v letu 1992 za moške 60,5 let in za ženske 55,5 let. Leto pozneje, to je 1993, pa bo za moške 61 let in

vanec z najmanj 35 let pokojninske dobe in 58 let starosti (pri ženskah pa 30 let pokojninske dobe in 53 let starosti), če bi izgubil delo zaradi stečaja ali redne likvidacije podjetja, če bi mu dali knjižico iz operativnih razlogov, zaradi invalidnosti II. ali III. kategorije ipd. *Marija Frančeskin*

MANJ SAMOMOROV, VEČ ALKOHOLIZMA

Mislimo, torej smo. In kakšni smo v časih, ki bi jih smeli imenovati peklenko surove? V časih, ko živimo v revščini in v nenehnem strahu, da nam bo zmanjkalo denarja za plačilo položnic? V časih, ko naši otroci rastejo in se veselijo življenja in terjajo od nas tisto, česar jim ne moremo dati. Pestijo nas stiske in zdi se, da smo hoteli odgovor na vsa ta naša vprašanja poiskati pri psihiatriji dr. Margi Kocmur, ki dela v Centru za mentalno zdravje Univerzitetne psihiatrične klinike v Ljubljani.

Dr. Kocmurjeva pa nas je kaj kmalu postavila na realna tla, saj je dejala: »Od začetka krize pa vse do danes je manj poskusov samomorov kot prej. V absolutnem merilu je bilo število uspešnih samomorov v letu 1991 manjše kot v vseh minulih letih. Analize vzrokov za to še nimamo. Zanimivo je, da v hudih pretresih v družbi število samomorov pada. Po drugi strani pa nenehno narašča alkoholizem. Podobno je tudi z narkomanijo in narkomani se zatekajo vse pogosteje k nam po pomoč. Številke ne bi mogla posredovati, saj bi bilo treba vse te preveriti.« Toda številke so samo številke, a za njimi se – na žalost – skrivajo tudi življenja: leta 1989 je bilo v Sloveniji 710 samomorov, leta 1990 pa 579, medtem ko podatki za leto 1991 še niso zbrani.

In kaj sproži v človeku hotenje, da bi končal svoje življenje? V zadnjih letih je vse več težav v zvezi z delovnim mestom, med katere spada izguba službe, čakanje na domu na novo zaposlitev, ki poraja iz dneva v dan večjo negotovost, in nazadnje še neprijetno razpoloženje na delovnih mestih. Vse več samomorilnih dejanj pri moških pa bi kazalo pojasniti z izgubo službe, kajti tedaj

Dr. Marga Kocmur

moški občutijo, da so manj vredni, da niso več sposobni preživljati svoje družine.

»Delam v oddelku PHP – psihiatrična hitra pomoč, kjer vse primere sprejemamo tudi ponoči in to brez napotnic. Na našem oddelku v zadnjih letih opažamo, da pomoč potrebujejo predvsem ljudje, ki jih stiskajo tegobe v zvezi z zaposlitvijo. Eni so že brezpo-

selni, drugi so delo pravkar izgubili, tretji sodijo med ljudi, ki jih je zelo težko zaposliti.« je povedala dr. Kocmurjeva in nato nadaljevala: »Žalostno je, da so to večinoma mladi ljudje, ki so vseživo v negotovem socialnem položaju.«

– Ali se vam ne zdi, da smo se v teh časih vsi pozabili smejeti? »Pri nas se srečujemo z ljudmi, ki so v velikih težavah in zato se – na splošno – zelo redko smejimo. Čeprav moram priznati, da je bilo v prejšnjih časih urejanje teh zapletov lažje, je zdaj vse manj ljudi, ki bi bili pripravljeni pomagati pomoči potrebnim.«

– Mislite, da je morda le kje kakšna rešitev za vse te ljudi, ki živijo v breznu? »Če bi to vedela, bi vedela zelo veliko. Naivno bi bilo namreč reči: v svojem krogu si ustvarite ustrezno sožitje. Splošnega recepta za to sožitje pa ne more dati noben zdravnik in tudi ne noben psihiater.«

Res je, da smo bili do današnjih časov vsi navajeni na nekakšno varnost, na delo, na službo, na zaslužek in ob koncu tudi na pokojnino. Zdaj, ko vse to izginjajo, pa se bo treba navaditi na to, da te varnosti ne bo več. Življenje, ki je bilo polno, pa nenadoma postane prazno, vodi ljudi na čudna razpota, ki v časih pripeljejo tudi v Univerzitetno psihiatrično kliniko.

– In kaj bi svetovali ljudem ki jih prevzame ta negotovost in ki zaradi nje obupajo?

»Naj se naučijo živeti s to vednostjo. Dobro je opreti se tudi na oporne točke, ki jih sleherni posameznik čuti v sebi. Naslednji korak je sozvočje z bližnjimi okolici in šele nato z daljnimi svetom, kajti svet ni okruten in surov sam po sebi. V vsakem človeku je nekaj dobrega in nekaj slabega in največja umetnost je, če znamo v slehernem človeku poiskati dobro.« *Smilja Juras*

40 let delovne dobe. Izgubil bi torej službo, toda pokojninska zakonodaja mu ne bi omogočila, da bi se upokojil.

Prav tako bo omogočeno upokojevanje prav tistim delavcem, ki so se zaposlili takoj po končani osnovni šoli, zaradi neustrezne izobrazbe pa postajajo pri preustroju podjetij čedalje večji problem. Številne pripombe sindikatov in drugih, naperjene proti podaljševanju delovne dobe, je vlada kljub vsemu le deloma upoštevala, vprašanje pa je, kaj bo dokončno rekel parlament.

Prehodno obdobje

Ministrstvo za delo je zato, da bi se zavarovalo, kot variantni predlog navedlo, naj se uvedba starostne meje kot dodatnega pogoja za priznanje pravice do starostne pokoj-

GOLO PREŽIVETJE

Podražitev mleka in mlečnih izdelkov se je v začetku decembra pridružila še podražitev kruha. Tako nam je v zadnjih treh mesecih uspelo porabiti 40 in več odstotkov družinskega proračuna samo za hrano, kar je vsaj enkrat več kot v razvitejših državah. Po zadnjih podatkih kar 70 odstotkov zaposlenih za poln delovni čas prejema manj kot znaša povprečna plača v Sloveniji, to je okrog enajst tisočakov. Delamo torej za golo preživetje.

PREBERI IN POVEJ NAPREJ

Prepričana sem bila, da se bo tale moja nadaljevanka končala že po tretjem ali četrtem prispevku. Uveljavljanje stanovanjskega zakona pa odpira čedalje več vprašanj in problemov. Od vseh dobrih in malo manj dobrih zamisli stanovanjskega zakona zdaj prednjači tista, trenutno vroča aktualna, zaradi katere bo nastala velika škoda v večini stanovanjskih skladov in zaradi katere bo dolgoročno na tak ali drugačen način prizadetih veliko državljanov. To pa je že šestkrat omenjana in spodbijana razprodaja družbenega stanovanjskega sklada.

Zakaj se naša »družba« zbuja šele sedaj, ko je že podpisanih kar nekaj tisoč kupoprodajnih pogodb in se pospešeno rešuje naslednjih več tisoč zahtevkov, bo ostalo neodgovorno vprašanje. Marsikateri novopečeni lastnik se šele počasi zaveda in ugotavlja, kakšno stanovanje in v kakšnem objektu je pravzaprav odkupil, ne glede na to, da v njem stanuje že 10, 20, ali 30 let. Kako bi si drugače razlagali vik in krik novih lastnikov v posameznih stolpnih in drugih velikih objektih, ki se soočajo z dejstvom, da bodo morali že kar takoj sofinansirati nujna vzdrževalna dela, ki jih ni mogoče odložiti in še manj zahtevati od dosedanjih upravljalcev?

Treba se je sprijazniti: zakonodajalec se je velikaneskega in zanj povsem nerešljivega problema usposobitve slabo vzdrževanih – v številnih primerih pa tudi slabo ali neprimerno zgrajenih objektov zelo dobro zavedal. Presekale je dolgoletne prepire o prenikih, za mnoge pa zmeraj previsokih stanarinah, o zapravljenih ali nepravilno uporabljenih sredstvih vzdrževanja, in prevahil odgovornost za sanacijo na ramena novopečenih kupcev. Ponudil je mamljivo kost v obliki nizke cene in še bolj neverjetnih popustov, z naknadnimi pojasnili pa močno razširil krog možnih kupcev. Od tu do prekupčevanja s stanovanjsko pravico je bil samo korak. Oblast bi ga lahko ustavila, pa ga ni, in ga seveda tudi ne more več.

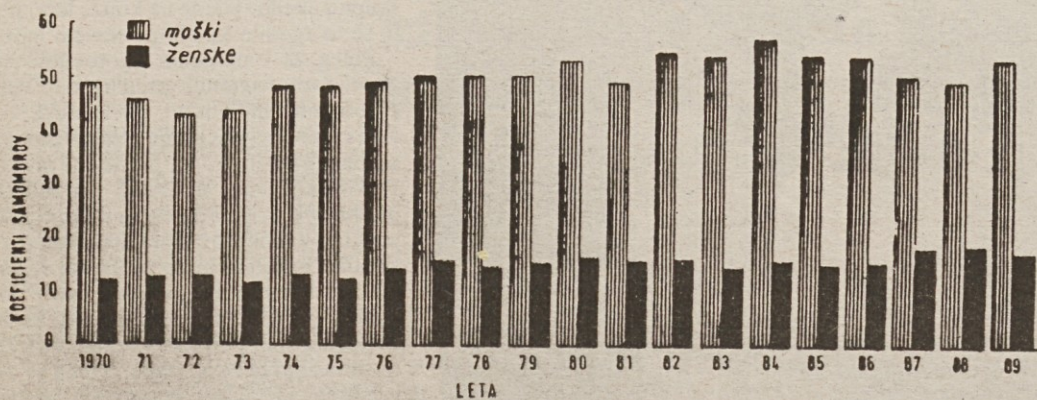
Koliko bo torej novopečenih lastnikov, ki ne bodo mogli, morda pa tudi ne bodo hoteli postati odgovorni etažni lastniki? Koliko bo ogoljufanih starejših ljudi, ki bodo v »svojih odkupljenih« stanovanjih postali brezpravni in zaničevani preužitkarji, pa ne bodo imeli pravice do izpraznjenih upokojskih

stanovanj in v domovih za ostarele ne bodo našli prostora? Koliko bo razočaranih lastnikov, ki bodo morali razdreti kupoprodajne pogodbe, ker ne bodo zmogli sofinansirati vzdrževanja? Koliko bo novopečenih upravnikov stanovanjskih objektov, ki bodo morali ugotoviti, da so precenjevali svoje sposobnosti za upravljanje in bodo odšli, še predno bodo postali materialno odgovorni za stvari, ki jih ne bodo mogli urediti? In kakšno bo naše presenečenje, ko bomo počasi, iz leta v leto ugotavljali, koliko nekdanjih družbenih stanovanj je postalo najemniških ali pa bo hitro menjalo lastnika?

Ali je torej odveč jeza odgovornih delavcev na Univerzi (in še marsikje!) ki hočejo s stanovanj razpolagati sami? Ali je odveč jeza in razočaranje upokojskih društev in organizacij, ki so desetletja skrbeli za načrtno povečevanje stanovanjskega sklada, ki naj bi zagotavljalo mirno starost njihovim članom, pa sedaj – razen za velike zaključne objekte – razprodaje ne morejo preprečiti? Ali je odveč jeza delavcev, ki so desetletja prispevali del svojih dohodkov za zidavo solidarnostnih stanovanj, ki se zdaj prodajajo pod enakimi pogoji kot vsa druga, čeprav so bila menda dodeljevana solidarnostnim upravičencem? Lahko bi naštevati še in še, vendar ta jeza ni odveč.

Povedati jo bo treba v parlamentu – če ne zaradi drugega pa zato, da bo v prihodnje manj napihovanja in sprenevanja, kadar gre za resne strokovne stvari. To velja tako za stanovanjsko zakonodajo, ki je že mimo, kot za vse druge, prav tako važne zakone, ki so že v poslanskih klopeh, ali pa še pridejo. Pamet v roke, poslanci, če ne bo, ljudstvo skupaj z vami vzela hudič! *Vika Šauta*

Koeficienti samomorov v letih od 1970-1989

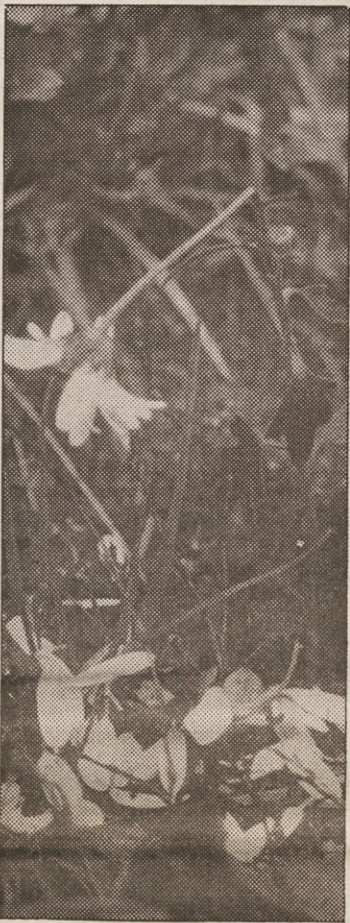

Podatki iz Registra o samomoru in samomorilnem poskusu v Sloveniji (interna publikacija Univerzitetne psihiatrične klinike v Ljubljani)

TOMŠIČ DELA ŠKODO SINDIKATU IN DELAVCEM

V kočevski Opremi se je primeril dogodek, ki prav po svoje govori o času in prostoru, v katerem živimo. Hkrati pa nam prepričljivo riše kaotične razmere, ki jih lahko jemljemo kot posledico razpada(nja) nekdanjega socialističnega sistema. Zagata je v tem, da se je kot grad iz kart zrušil nekdanji vrednostni sistem, medtem ko novega še ni na obzoru. V tem vakuumu pa se dogaja marsikaj, kar bo kmalu pozabljeno, toda danes prav to še kako burka strasti in odpira stranska pota, po katerih ne bomo nikamor prišli. Posebej to velja za delovno pravo in sindikalno organiziranje. Pa pojdemo lepo po vrsti.

V Opremi je nastal delovni oziroma strokovni spor. V lase sta si skočila direktor razvoja Franc Lavrič in Vesna Brelih, delavka v tem oddelku, zaposlena na delovnem mestu »visokostrokovni delavec«. Šlo naj bi za kratek stik pri projektu uvajanja kakovosti, pri čemer se Vesna Brelih ni strinjala s konceptom direktorja Lavriča, kar za našo zgodbo niti ni bistveno. Bolj pomebno je, kdaj se je to zgodilo. Sploh velja biti v tej štiriji na datume posebej pazljiv. Kot je razvidno iz obrazložitve odločbe o razporeditvi Vesne Brelih na čakanje na delo doma predsednika podjetja Božidarja Zajca, je Vesna Brelih dostavila predsedniku podjetja neko zabeležko, v kateri izraža svoje nestrinjanje z omenjenim konceptom in kritizira njegov prijem. To se je zgodilo zadnjega oktobra letos. Na ta dopis naj bi dva dni zatem po mnenju Božidarja Zajca argumentirano odgovoril direktor Lavrič. Hkrati je Lavrič nekaj dni kasneje pisno izrazil svoje mnenje, da »s takšno delavko, ki ne upošteva njegovih navodil, ne more več sodelovati pri projektu kakovosti«. Predsednik podjetja je podprl stališče direktorja razvoja Franca Lavriča in to tako utemeljil: »Direktorja Razvoja je izbral predsednik podjetja in je njemu odgovoren za izvedbo projekta uvajanja kakovosti. Ta projekt mora končati, to pa lahko naredi samo z ljudmi, ki bodo izvajali njegove navodila ter njegove zamisli. Sploh pa si ni mogoče zamisliti, da bi o vsem angažiranju v teh težkih razmerah za gospodar-

jenje moral poslovodni organ brati dopisovanje med delavcem in direktorjem službe ter med njima arbitrirati.«
Predsednik podjetja je v obrazložitvi odločbe o začasnem čakanju na delo doma za Vesno Brelih tudi ugotovil, da zanjo ni dela v nobenem oddelku. Poleg tega pa tudi: »Delavke Brelihove ni mogoče začasnito niti prerazporediti v drugo podjetje niti v drugo organizacijsko enoto v okviru

podjetja, prav tako pa tudi ne napotiti na prekvalifikacijo ali dokvalifikacijo (delavka že študira na 3. stopnji na stroške podjetja), zato je bilo pač treba odločiti, da čaka na delo doma s pravico do ustreznega nadomestila, ki ga določa kolektivna pogodba. »Kot je razvidno iz te odločbe, je vodstvo podjetja pred odločitvijo zahtevalo tudi mnenje sindikata podjetja (Svobodni sindikat), ki je menil, naj se »očitni spor med Lavričem in Brelihovo reši v skladu z zakonom«. Datum te odločbe je 13. 11. 1991.

Ultimat Neodvisnosti

Toda en teden prej se je v Opremi zgodilo nekaj, kar ni v nobeni neposredni zvezi z doslej povedanim. Iz zapisa lahko vidimo, da so tega dne (Vesna Brelih, Franc Mihič, Majda Jerše, Stane Ahac in Brane Štrukelj) v Opremi ustanovili iniciativni odbor za ustanovitev sindikata Neodvisnost podjetja Oprema Kočevje. Člani iniciativnega odbora so to svojo potezo utemeljili z ugotovitvijo, da je pri »delojemalcih« Opreme nastopila potreba po ustanovitvi novega sindikata in se pri tem oprli na »javno pobudo, ki naj bi jo za ustanovitev konkurenčnega sindikata podalo tudi vodstvo podjetja.

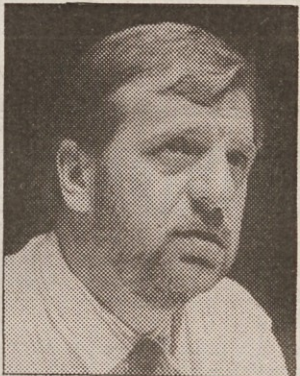
To se je zgodilo 6. novembra letos. Dva dni zatem pa je predsednik podjetja Oprema prejel pošto od predsednika predsedstva Neodvisnosti KNSS Franceta Tomšiča, v kateri ga le-ta obvešča, da je »Neodvisnost – KNSS na svoji seji predsedstva dne 7. 11. 1991 imenovalo za svojega sindikalnega zaupnika go. Vesno Brelih«. Tomšič je Zajca hkrati podučil o pravih sindikalnega zaupnika in med drugim zapisal tudi tole:

»Sindikalnega zaupnika v času trajanja njegove funkcije in še dve leti po njenem preteku zaradi sindikalne dejavnosti brez soglasja sindikata ni mogoče:

– prerazporediti na drugo delovno mesto, drugo organizacijo ali k drugemu delodajalcu,

Pri začasnih presežkih sindikalni zaupnik ni varovan

Kaj reči v tem primeru? Ima prav Neodvisnost KNSS, ko vztraja pri delovnopравни imuniteti svojih sindikalnih zaupnikov, še preden je ustanovljena organizacija sindikata, ali gre zgolj za arogantno nastopaštvo, pri katerem cilj opravičuje vsa sredstva. Je mogoče cilj to, da se predvsem poveča članstvo Neodvisnosti, v resnici pa ta sindikat prav malo zanima usoda podjetij in delavcev v njih? Za mnenje smo povprašali Gregorja Mikliča, člana predsedstva ZSSS.

»To ni prvi tak primer, ki govori o upravičenosti vaše dileme. Doslej smo dobili že več opozoril s terena, ki govorijo o tem, da Neodvisnost ribari v kalnem oziroma da na vse mogoče načine izkorišča pravno praznino, ki zeva na delovnopravnem področju.

Načelno najbrž ne bi smelo biti sporno to, da sindikalna centrala imenuje enega svojih članov za zaupnika v nekem podjetju. Najbrž pa bi moral biti ta imenovan oziroma izvoljen v soglasju s člani organizacije v tem podjetju. Tomšičeva praksa je, da imenuje sindikalne zaupnike tudi tam, kjer sploh nima članov.

Se pa takoj postavlja vprašanje, ali lahko kar vsak sindikat imenuje svoje zaupnike z delovnopravno imuniteto. To bi lahko pripeljalo do absurda. Seveda pa je na drugi strani tudi vprašanje, ali mora podjetje takega zaupnika upoštevati.

V konkretnem primeru pa gre za začasn presek delavca, kamor se lahko uvrsti tudi sindikalnega zaupnika. Pri takšnih presežkih za sindikalnega zaupnika delovnopravna imuniteta ne velja.«

– uvrstiti med presežke delavcev,

– znižati plačo ali proti njemu začeti disciplinskega ali odškodninskega postopka, – ali ga kako drugače postaviti v manj ugoden ali podrejen položaj.«

Zajc Tomšiča očitno ni jemal resno, o čemer najbolj prepričljivo govori odločba o začasn razporeditvi na čakanje na delo doma Vesni Brelih, ki nosi datum 13. 11. 1991. Toda Vesna Brelih je bila tedaj že sindikalna zaupnica

Neodvisnosti. Na to se sklicuje tudi iniciativni odbor, ki je dan kasneje, torej 14. 11. 1991, zapisniško ugotovil med drugim tudi tole: »Izdana odločba predsednika podjetja Vesni Brelih, ki je bila zadolžena za dela in naloge na področju kakovosti, je lahko le lapsus ali pa šikaniranje zaposlenih sindikata.«

Presedan brez primere pa prav gotovo pomeni tale ukaz iniciativnega odbora »...Izdana odločba predsednika iniciativnega odbora g. Vesni Brelih pomeni pravni in strokovni spodrsrljaj. Zato bo g.

jega« iniciativnega odbora, kar pomeni, da ni čakala na delo doma, temveč redno odhajala na svoje delovno mesto.

Tomšič dosegel svoje

Na ta zapisnik je reagiralo vodstvo podjetja prek svojega odvetnika Draga Trbanca, ki je vodstvu Neodvisnosti 18. 11. 1991 poskušal dopovedati, da »ukrep o čakanju na delo doma, ki je bil odrejen za Vesno Brelih, nikakor ni posledica njenega sindikalnega angažiranja« in kar naj bi bila popolnoma izmišljena teza iniciativnega odbora. Hkrati je poudaril, da legitimnost članov iniciativnega odbora ni sporna, kar pa ne velja tudi za imenovanje dveh sindikalnih zaupnikov z delovnopravno imuniteto pred ustanovitvijo tega sindikata v podjetju.

Vodstvo KNSS se je takoj odzvalo. Spet je podučilo Božidarja Zajca o njegovih nalogah, ki jih ima glede sindikalnega delovanja in pri tem ugotovilo »neverjetno nepoučeno Opreme o novi vlogi in pravicah sindikata«. Posebej zanimivo pa je tudi tole: »V kolikor sami nezakonito odločite ne odpravite, bomo prisiljeni, da poleg pravnega varstva, ki ga bo nudil naš sindikat Neodvisnost KNSS Vesni Brelih, uvedemo proti vam potrebne ukrepe (sic! op. p.) v zvezi z zlorabo vašega položaja kot predsednika podjetja.«

Božidar Zajc seveda ni umaknil svoje »nezakonite« odločitve, 25. 11. 1991 pa je bil ustanovni zbor sindikata Neodvisnost v Opremi, ki se ga je od okoli 220 delavcev udeležilo 52 zaposlenih. Ustanovnega zbora se je udeležil tudi predsednik neodvisnosti France Tomšič.

In kaj zdaj? Odgovor je razmeroma preprost: za zdaj je doseglo svoje le vodstvo Neodvisnosti KNSS, ki mu je uspelo v Opremi na zanj značilen način organizirati eno svojih celic. Kaj pa Vesna Brelih in njena odločba o začasn razporeditvi na čakanje na delo doma? S tem se bo slej ko prej ukvarjalo sodišče. Vodstvo Opreme je namreč zaprosilo Inštitut za delo pri pravni fakulteti v Ljubljani in Gospodarsko zbornico Slovenije za mnenji glede imenovanja sindikalnih zaupnikov in njihovih delovnopravnih imunitet, kot si jih predstavlja Neodvisnost KNSS. O tem bomo še pisali.

Ivo Kuljaj

Katera zaveza vodi v Evropo (14.)

Domovina je ena

FELJTON

V zvezi z odstranitvijo Jörga Haiderja (z njegovo oceno vloge nacizma) je, na najbolj avtoritativnem mestu, v avstrijskem parlamentu, avstrijski zvezni kancler Franz Vranitzki, med drugim rekel:

»Nedvomno je Avstrija 1938. leta postala žrtev vojne agresije s strahotnimi posledicami: takojšnje preganjanje je stotisoče naših ljudi pahnilo v zapore in koncentracijska taborišča, predalo morilskemu stroju nacističnega režima, prisililo v beg in emigracijo. Stotisoči so padli na bojiščih ali bili ubiti od bomb. Židje, cigani, telesno in duševno prizadeti, homoseksualci, pripadniki manjšin, politično ali versko drugače misleči – vsi so postali žrtve spačene ideologije in z njo povezane totalitarne sle po moči. Vendar so mnogi Avstrijci pozdravili priključitev (Anschluss), podpirali nacionalsocialistični režim in ga gojili na mnogih ravneh hierarhije. Mnogi Avstrijci so bili udeleženi pri zatiranju in preganjanju, ki ga je izvajal tretji rajh, nekateri na zelo uglednih mestih. Moralne odgovornosti za početje naših državljanih tudi danes ne moremo spregledati.

Marsikaj je bilo narejenega v preteklih letih, da se prizadeta škoda popravi, nanešena bol omili. Mnogo je še odprtega in zvezna vlada bo tudi v prihodnje naredila vse, kar je v njeni moči, da pomaga tistim, ki doslej še niso bili upoštevani ali pa to ni bilo storjeno v zadostni meri.«

Tako o vlogi nacizma v Evropi »uradna« Avstrija. Slovenci, ki od nje terjamo moralno in zgodovinsko priporočilo za vstop v Evropo, pa se gremo oživljanja starih in ustanavljanje novih »slovenskih zavez«, ki naj prekrojijo tako slovensko kot evropsko in svetovno zgodovino.

In kako zdaj skleniti to nujno predstavitev zgodovinskih dejstev? S tole glavno ugotovitvijo, ki ji je ljudstvo poskalo letos 27. aprila v nabitih dvoranah Cankarjevega doma in na Trgu revolucije...

Dejstvo je in ostaja, da OF in slovensko partizanstvo pomenita edinstven odpor tako okupatorjem kot tudi izdajstvu. Je drago plačana izkušnja slovenskega človeka, ki mu je rešila obraz in ga vključila kot nezamenljiv člen v akcijo evropskih protifašističnih sil. Zadolžila je svet, da spozna in prizna tudi tak majhen,

Piše Vinko Blatnik

vendar junaški narod, kot je slovenski. Dogodki tik po vojni, ki danes bremenijo politični trenutki in jih nekateri neusmiljeno izkoriščajo za blatenje OF in partizanov, se niso zgodili po njihovi odločitvi niti niso bili vsebina partizanskih teženj.

Za častitljiv spomin na Osvobodilno fronto dovolj govori dejstvo, da smo Slovenci z njeno pomočjo v najbolj kritičnem trenutku obstoja bili na višini zgodovinskih »znamenj časa«. Tega bi nedvomno ne mogla doseči, če bi bila njen prvobitni zagon in program enostransko ideološko pogojena in izključujoča. O vsem drugem se je možno in potrebno pogovarjati: tudi o tem, kakaj je bilo in kdaj je bilo to gibanje izrabljeno za ide-

ološke cilje. Ne moremo pa si zdaj več privoščiti, da bi nas nesrečne in nepravne delitve iz preteklosti kar naprej delile tudi še danes in v prihodnje. Ni nobenega dvoma, da so politične skupine znotraj OF gojile vsaka svoje politične zamisli. Svojih političnih ciljev tudi niso tajile. Toda vse so se zedinile na programski točki, da bo OF po narodni osvoboditvi vpeljala demokracijo in da bomo po vojni reševali vsa vprašanja, ki presega okvir narodne osvoboditve!

Da se ni uresničila prav ta ključna skupna programska točka, je ena usodnih napak, ki je pripeljala do mnogih, za naš narod nesrečnih dejanj med vojni in po njej in ki nas je za dolgo let praktično ločila od dogajanj, ki so označevala povojno evropsko demokracijo in civilizacijo na sploh. Ta usodna napaka je bila storjena prelahko in brez posebnega odpora, ker ji je poleg nedvomne agresivne oblasti komunistične partije botrovalo tudi zdvomljenje nad demokracijo s sposobnostjo večstranske demokracije, utemeljevano z brezplodnim predvojnim bojem strank za oblast.

Zakaj se velja ponovno spraševati, katera (katerih) zaveza slovenskemu narodu je bila med vojno prava, kakšna naj bo danes?

Naš cilj, zaveza: živeti kot evropski narod

Zato, ker si Slovenci prav zdaj prizadevamo (se želimo) vključiti v družino evropskih narodov. Ti pa, kot je poudaril Milan Kučan na slavnosti akademiji v Can-

karjevem domu 27. aprila letos gradijo svojo demokracijo na suverenosti človeka. Zagotavljajo mu jo z visoko stopnjo priznavanja in zavarovanja njegovega dostojanstva ter z uveljavljanjem

Naslovna stran šeste številke Slovenskega domobranstva iz leta 1944, glasila domobranskih enot, s sliko generala Leona Rupnika in obvestilom o njegovem imenovanju za generalnega inšpektorja Slovenskega domobranstva

njegovih individualnih in kolektivnih pravic. Uresničitev naše ambicije, uveljaviti se kot sodoben evropski narod na vseh področjih družbenega življenja, je zahtevno dejanje, potrebuje veliko energij, sredstev in časa. Na mnogih področjih tudi ni odvisno le od nas

in naših hotenj. Toda uveljavitev človekovih pravic, tega temelja sodobne evropske demokracije, je odvisno samo od nas, samo od naše skupne politične volje. Ni nobenega razloga, da bi glede tega zaostajali za katerim koli evropskim narodom. Tej nalogi velja predvsem posvetiti vse naše politične moči. Tako evropski bomo veliko lažje in prej razumljeni in sprejeti kot evropski narod, enakopraven, enako odgovoren in enako zaželen, ki želi biti udeležen pri skupnih dosežkih evropske civilizacije, ki pa je pripravljen in sposoben temu skupnemu tudi dati svoj ustvarjalni prispevek, kot ga je dajal skozi svojo zgodovino.

Velja si zdaj ta cilj postaviti kot temeljno zavezo. Povabimo k njenemu uresničevanju vse politične stranke in skupine, vsa civilna in druga gibanja, vse ljudi dobre volje ne glede na njihove nazorske ali politične opredelitve, ki želijo sebi in svojim prijazno prihodnost. S tem tudi najustrezneje izpovedamo naše spoštovanje pogumnega dejanja tisočev slovenskih mož in žena, ki so se nesebično z oboroženo vstajo uprli apokaliptičnemu jezdecu nacistične vojne, da bi onkraj nje bilo mogoče zgraditi svet miru, dostojanstva in enakopravnosti ljudi ter njihove blaginje.

Uresničiti ta cilj (naj bo) torej v sedanjih hudih časih naša temeljna zaveza. Ne ona, druga, medvojna, hlapčevska, ne nova stara, nostalgično rovarska, moralno, vojaško in zgodovinsko poražena.

Konec

Ljubim paradokse jutra

V živi meji pod mojim oknom vsako jutro žgoli kosi in sinice. Nočni mrak se izgublja v jutranji svit in potem se javi Lada Zei. Nato ji sledi še Miran Šubic. Sanjarene jutranjih misli poneseta v nov dan in te postavi v krutost dneva, ki je pred tabo ali pa si ga že preživel. Včasih moraš imeti zares trdne živce, da zdržiš realnost v omami jutranjega dremeža in toploti domačega ognjišča.

Vsekakor pa ponavadi v tistih minutah spustim misli na pašo in zasnujem kakšno pisano ali predvidim dan, ki ga začnem kot ga je in če ga je sploh moč predvideti.

Pomislim, koliko truda je vložila slovenska civilna družba v podporo Dobroslavu Paragi, da mu je izbrala svobodo in celo naše državljanstvo. On pa je bil in ostal mož težav prejšnje in tudi nove oblasti. S svojo stranko prava, temelječo na Starčevičevi ideji, ga Evropa danes povezuje z ustaštvom in nacifašizmom, čeprav ni tako dolgo, ko ga je še nemški predsednik vabil na sprejem.

Hrvaška s kamnom ustaštva, privezanim okoli vratu in celo z njegovo oboroženo komponento, ne more v svet sodobnih evropskih držav. To je spoznal tudi Tuđmanov režim in gospoda Parago spravil v keho ter njegovo delovanje povezal z vojaškim KOS. Tako ima sedaj Hrvaška tudi notranje ideološke sovražnike kot se vsakemu »solidnemu« režimu spodobi. Čakam, kdaj bo sedaj slovenska država intervenirala za varstvo svojega državljanja, če so vesti o državljanstvu točne, kajti gre za vmešavanje naših državljanov v tuje zadeve.

Prav tako smo nekoč prizajno sprejeli medse nekega bosenskega intelektualca in mu zagotovili primerno delo in zaslužek ter potni list. Pa ni bilo posebej dolgo, ko smo lahko brali znamenito Dedi-gerjevo pisanje o Slovincih, Srbih, vaticansko-moskovski zaroti itd. in seveda o preganjanju muslimanov v Sloveniji. Samo čakali smo, kdaj se bomo znašli na Russelovem sodišču. Naše gostoljubje nam

je prineslo te težave in premajhna mera previdnosti in spoznanja, da ni vse kakor se kaže in predstavlja.

Dvignili smo vik in krik za Šešlja in njemu podobne, danes nam zaledeni kri v žilah, ko vidimo, s kom imamo opravka. Ko je pred leti gostoval v Slovenjem Gradcu črnogorski pesnik Jevrem Brković, njegovi slovenski ugledni stanovski kolegi niso hoteli slišati zanj, čeprav je že takrat odločno stal na pozicijah avtonomne, civilizirane demokratske Črne gore. Danes ga brez sramu javno častijo, gospod Jevrem pa je zaprosil pri nas za politični azil.

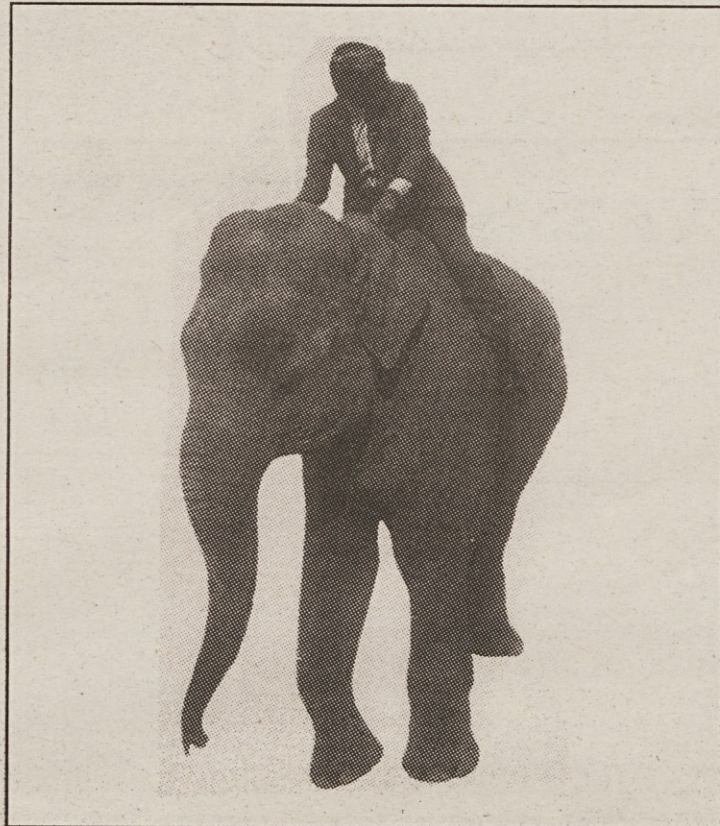
Naša RTV je bila trdnjava stalinizma, boljševisma in generator rdečkarstva. Pa se ti javi po javnem pozivu pet (5) ljudi, ki so se čutili onemogočeni v svojem delu v tej in s to ustanovo. Bogme, toliko jih moraš najti v vsaki hiši, ki ima urednike in dela program, če ve, kaj dela, kaj hoče in zmore. Obstoječi režim RTV hiše bo moral krepko paziti, da ne bo v kratkem podeseteril te številke.

Vse to živimo vsak dan in smo del tega. Včasih reagiramo in včasih ne. Ljubljanski mestni kadrovski šef se je spravil v gonjo zoper kulturniške direktorje Neslovence. Povsod po svetu v kulturniških in umetniških ustanovah iščejo sposobne in ustvarjalne ljudi ne glede na nacionalno pripadnost. Nacionalna je hiša – institucija, posamezniki pa morajo svojo sposobnost vpeti v to lastnost.

Pri nas je drugače. Neki Aco ne more voditi gledališča, če ga zna zgraditi, voditi, umetniško dvigniti in uveljaviti v svetu, pa ni Slovenec, ampak Hercegovac. Kdo je kdaj še videl kaj takšnega? Človek uspeva in ni lutka – stran z njim! Važno je, da imamo na pravih mestih svoje ljudi. Drugače od tiste znamenite Spomenkine analize teksta iz zborovanja na Cinku, kjer ni šlo partiji za vodilna mesta v OF, ona je morala imeti pozicijo in pozicije.

To današnje čistunstvo in kvazidemokracija, ki največkrat hoče to v svet tako, da

pozabita na deklaracijo o prepovedi vsakršne segregacije in sta jima sodobno pojmovane človekove pravice daleč kot španska vas, se lepo izražata tudi v zadnjih odnosih med vlado, parlamentom ter strankami o vprašanju zaupnice ali nezaupnice, kjer gospod pravosodni minister napravi s tolmačenji komedijo zmešnjav. Vlada meni, da ima pravico vladati z odloki in ne loči

čisto natanko, kaj so delegatski klubi in kaj parlament, kadrovskih predlogov za predstavnike v tujini pa ne sprejme, ker jih ni obravnavala kadrovska komisija Demosa. Mislil sem, da v imenu javnosti to počne skupščinska kadrovska komisija in da strankarska telesa niso nadrejena organom oblasti. Pa sem se zmotil in skupaj z mano tudi vi, če ste naivno razmišljali kot jaz.

Naj bo za danes dovolj, stranke želijo oblast, ampak mi smo posebnost. Naše trenutno ne, govno vsakdanjika moramo uživati državljani sami!

Milan Bratec

Pred nedavnim smo v Delu prebrali, da je »Svet RTV na svoj javni poziv, naj se oglašijo posamezniki in avtorji, ki v nekdanjem režimu niso imeli dostopa na RTV ali so bili ovirani pri delu, dobili do roka pet prijav... (sledijo imena)«.

Tovrstna skrb Sveta RTV za razkrinkanje in javno objav-

hiši že vse odkar je postala nepogrešljivi del naše dnevno-bivanjske usode, pa če nam je prav ali ne, se je težko znebiti občutka, da gre prej za nekakšno laterno magico, kot pa za medij(a) v primerjavi s katerima je vsa svetovna jedrska oborožitev slej ko prej le otroški arsenal petard in pasjih bombic.

Malce pretiravanja nikoli ne škodi. In takšnih pretira-

Svetovni nazor, vsakršna ideologija (ena je vselej v določenem času tudi prevladujoča), in stroka ter profesionalnost so si in si bodo vselej v laseh. To je v naravi stvari in tako je tudi prav.

Samo primer: predstavljamo si, da Društvo slovenskih pisateljev in Društvo slovenskih filmskih delavcev objavita podoben razglas. Zakaj ni izšlo pri založbah toliko in

Med denunciantstvom in javnostjo

vanj se ne izogibata niti Svetu RTV. Odkod sicer milo rečeno sploh morbidna ideja o prijavljanju bivših krivic, ki so se godile uslužbencem neke institucije? Kdo in kako je določil merila, po katerih je mogoče določiti, zakaj kakšen prispevek ni bil objavljen ali sploh ni šel v realizacijo? Ali je to lahko kriterij kvalitete ali nekvalitete predloga ali celo realizacije projekta; ali je vprašanje osebne zamer ali so vmes finančne težave ali vprašanje delovne discipline ali minimalnih delovnih razmer itd. RTV produkcija je tehnološko in finančno prezapleten proces, da bi bilo mogoče brez demagoško-politikantske (pa naj bodo nameni še tako dobromamerni!) opcije brez drzati post festum predvsem v osebno integriteto vseh tako ali drugače prizadetih (ne le avtorjev, temveč tudi mnogih urednikov, redaktorjev in iz njih preračunano delati navadne denunciante!

toliko knjig, ni bilo realiziranih toliko in toliko filmskih ali TV scenarijev? Ali je šlo zares le za »črne liste«, ali pa je imela vmes kaj tudi stroka, finančne možnosti in podobno?

Zatorej zaresen predlog Svetu RTV. Nemudoma naj začne v primernem terminu predvajati vse posnete oddaje iz slavnega »bunkerja« in to opremljene z ustrezno dokumentacijo od pisne do izjav avtorjev, urednikov, recenzentov in vseh, ki so bili »arhivarji« in »grobarji« oddaj, za katerih število mi »pregogosto ljudstvo« ne vemo, se pa je in se o njih še marsikaj govori.

Tako bo slabo prikrito siljenje k denunciantstvu javno in demokratično soočilo avtorje in njihove izdelke z gledalstvom, ki jih je navezadnje tudi financiralo in jih ima torej tudi pravico videti in kot polnopraven subjekt medijskega prostora o njih tudi avtonomno soditi.

Aleksis

DE časopis slovenskih delavcev

● Delavska enotnost je bila ustanovljena 20. novembra 1942
● DE – časopis slovenskih delavcev je glasilo Svobodnih sindikatov Slovenije

● Izdaja ČZP Enotnost, 61000 Ljubljana, Dalmatinova 4, poštni predal 479
● Direktor in glavni urednik: Marjan Horvat, telefon 313-942, 311-956
● Namestnik glavnega urednika: Francček Kavčič, telefon 311-956, 313-942
● Odgovorni urednik: Ciril Brajer, telefon 116-163, 311-956, 313-942
● Časopis urejajo: Andrej Agnič (Sindikalni zaupniki) Sašo Bernardi (fotografija), Brane Bombač (oblikovalec), Marija Frančeskin (živiljenjska razpotja), Ivo Kuljaj (Ravbarkomanda: Najpomembnejša stran), Damjan Kržišnik (Kažipot), Robert Paklaj (novinar), Boris Rugelj (Na tržnem prepihu), Sonja Seljak (lektorica), Andrej Ulaga (Na tržnem prepihu), Igor Žitnik (Razum in srce) in Jožica Anžel (tajnica), telefon 313-942, 311-956
● Naročnina: 321-255
● Posamezna številka DE stane 42 tolarjev
● Ziro račun: 50101-603-46834
● Tisk: Tiskarna Ljudske pravice, Kopitarjeva 2, Ljubljana
● Casopisni svet: Metka Roksančič, Mira Videčnik, Alojz Omajc, Ciril Urek, Edo Kavčič, Jernej Jeršan, Dušan Semolič

Priročnik za sindikalne zaupnike, strokovne službe podjetij in posameznike

(1) Več avtorjev: **KAKO UVELJAVITI SPLOŠNO KOLEKTIVNO POGODBO V PRAKSI**
Navodila – Splošna kolektivna pogodba za gospodarstvo
Cena 170,00 SLT.

(2) Janez Kopač: **DAVKI PO NOVEM**
Nove neposredne dajatve in socialni prispevki in nove posredne dajatve ter sprejete novosti in predlogi za spremembo decembrskega davčnega paketa
Cena 150,00 SLT.

(3) Več avtorjev: **MOJE PRAVICE NA DELOVNEM MESTU**
Delovno razmerje – Prenehanje potreb po delavcih – Obveznosti in odgovornosti delavcev – Posebno varstvo žensk, mater, delavcev z družinskimi obveznostmi, mladine, invalidov in starejših delavcev – Varstvo pravic delavcev – Varstvo pri delu – Pravice iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja, za primer brezposelnosti, zdravstveno, socialno varstvo – Seznam služb sindikalne pravne pomoči
Cena 145,00 SLT.

(4) Gojko Stanič: **OBLAST IN LASTNINA**
Avtor nasprotuje državnemu veletatvini družbenega kapitala in birokratskemu neofeodalizmu.
Cilji privatizacije so v okrepljeni podjetništva civilne družbe in obrambi slovenskih nacionalnih interesov, zato naj se začetni družbeni kapital prizna ustanoviteljem in bivšim lastnikom, povečani kapital pa sedanjim in bivšim delavcem oziroma upokojencem posameznega podjetja.
Cena 490,00 SLT.

(5) Mira Becele: **STANOVANJSKA RAZMERJA PO NOVEM**
Priročnik za lastnike stanovanj in za tiste, ki bi to radi postali... Stanovanjski zakon s komentarjem in primeri praktične uporabe določb stanovanjskega zakona.
Cena 230 SLT

(6) Več avtorjev: **KAKO POSTATI PODJETNIK – KAKO USPEŠNO POSLOVATI**

iz zbirke ABC PODJETNIŠTVA
Cena 300 SLT

(7) **ROKOVNIK-PRIROČNIK 92** za leto 1992

Vsebina: – koledarski vložek – zapisniški vložek – priročnik za sindikalne zaupnike
Cena 480 SLT

(8) Gregor Miklič: **NOVA DELOVNA ZAKONODAJA**

Prečiščena besedila Zakona o delovnih razmerjih in Zakona o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti s komentarjem
Cena 270,00 dinarjev.

Knjige lahko naročite na naslov:

Ljubljana, Dalmatinova 4, tudi po telefonu številki 321-255, 110-033. Telefonska naročila pošiljamo po povzetju.

NAROČILNICA

Pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno naročam(o)

- _____ izvod(ov) knjige (1) KAKO UVELJAVITI SPLOŠNO KOLEKTIVNO POGODBO
_____ izvod(ov) knjige (2) DAVKI PO NOVEM
_____ izvod(ov) knjige (3) MOJE PRAVICE NA DELOVNEM MESTU
_____ izvod(ov) knjige (4) OBLAST IN LASTNINA
_____ izvod(ov) knjige (5) STANOVANJSKA RAZMERJA PO NOVEM
_____ izvod(ov) knjige (6) KAKO POSTATI PODJETNIK
_____ izvod(ov) priročnika (7) ROKOVNIK-PRIROČNIK 92
_____ izvod(ov) knjige (8) NOVA DELOVNA ZAKONODAJA

Naročeno pošljite na naslov: _____

Ulica, poštna št., kraj: _____

Ime in priimek podpisnika: _____

- Naročeno bomo plačali v 15 dneh po prejemu knjig.
  - Naročeno mi (nam) pošljite po povzetju.
- Individualnim kupcem in knjige naročene po telefonu, pošiljamo po povzetju.

Žig

Podpis naročnika

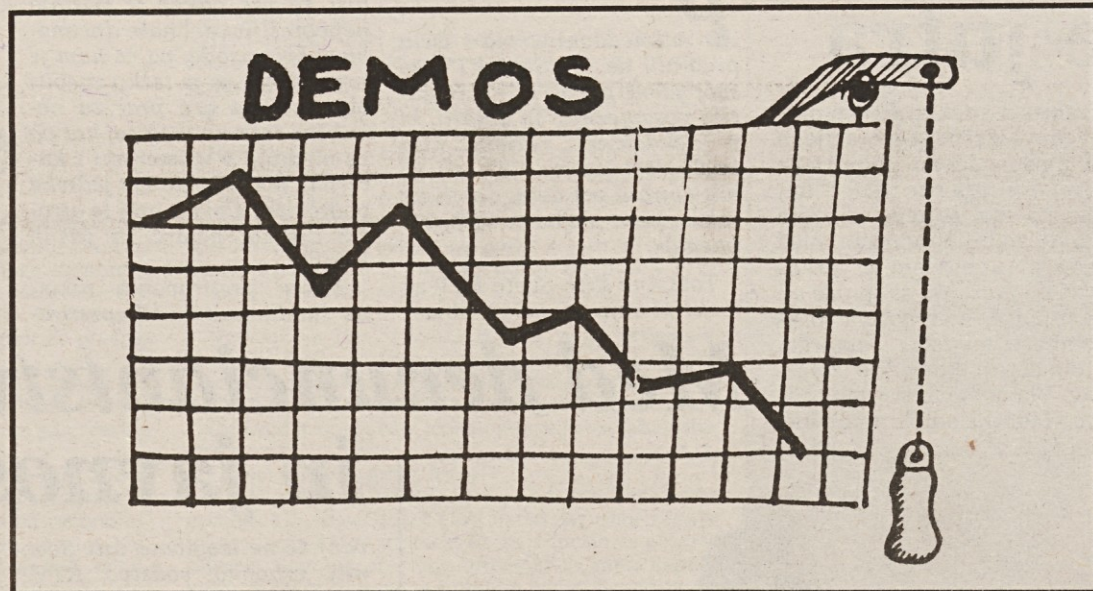
Pleskovičev namen

Dr. Boris Pleskovič, svetovalec Lojzeta Peterleta in ekonomski možgani neekonomskega Demosa, je Reuterju povedal tisto, kar vsi že dolgo časa vemo, namreč da je LB d.d. monopolna, gnala in socialistična banka, ki jo bo treba razbiti na več manjših delov. Razlika med njim in nami je zgolj v namenu: mi bi radi prišli do svojih deviz in do bančnega servisa zahodnih standardov, medtem ko Pleskovič in njegovi ne izbirajo sredstev, da bi »polastnili« in se polastili banke. Tudi posledice so na dlani: za zdaj samo banka dela škodo nam, če pa bi obveljala Pleskovičeva, bi bili oškodovani vsi (Slovenija, banka in mi), korist bi imeli samo Pleskoviči.

Pirnat naročil privatizacijo

Dr. Rajko Pirnat, prvosodni minister in prvi slovenski nacidemokrat je med značilnimi lopovščinami omenil tudi primer sicer uspešnega novomeškega podjetja NOVOLINE. Po načelu »kar si iskal, to si dobil« mu je potem odgovoril direktor NOVOLINE Dušan Plut. Pirnat pa tega pisanja očitno ni prebral, saj je bil ravno takrat zaposlen s švercom na naši zahodni meji. Drugače pač ni mogoče razumeti, da je Pirnatovo ministrstvo naročilo »divjo privatizacijo« Učnih delavnic pri nikomur drugem kot ravno pri podjetju NOVOLINE. Pač po načelu: ne glejte, kaj delam, temveč to, kar vam govorim!

Šapač bo uporabil kavljve

Ivan Šapač, šef območnega sindikata kmetijsko živilske industrije v Murski Soboti in postavni mesar si je precej časa razbijal glavo s tem, kako bi se postavil po robu agresivnemu in nesramnemu šefu nekega sindikata Francetu Tomšiču. »Heureka,« je zaklical, ko je zagledal nekaj praznih kavljjev v mesnici. Ugotovil pa je tudi, da je v hladilnici ravno še dovolj prostora za vse Tomšičeve aktiviste v Pomurju.

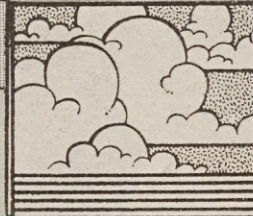
Nesrečni Slavko

Slavko Plavec, vicedirektor novomeške Krke, je doživel najbolj črn petek v svoji uspešni karieri. Medtem ko so se njegovi lovski prijatelji na zadnjem pogonu v zidnici pod Gorjanci mastili s sočnim odojkom, domačimi kokoskami in drugimi dobrotami in jih pridno zalivali z dobro dolensko črnino, je moral nesrečni Slavko spremljati Lojzeta Peterleta, ki je spet kradel bogu dneve tam po Dolenskem.

Kuli

VREME

Piše: Andrej Velkavrh

Brrrrr!

December je nekaj posebnega. Zaradi kratkih dni in dolgih večerov preživimo več časa v svojih prebivališčih. Tiha in zaspana narava ter mraz nas naravnost prepričujejo, da je čas počitka in družabnosti. Tudi prazniki so bolj ali manj družinsko in družabno obarvani. Leto se izteka. Z januarjem se že oziramo naprej. Dnevi se začnejo daljšati, vsaka občutnejša otoplitev nam že diši po pomladi. Ta pa je še tako daleč! Psihološko je novo leto meja, ki ljudem nadomesti, lahko bi rekli, ves mesec.

V torek popoldne se je končno tudi v notranjosti Slovenije zjasnilo, toda že v sredo zjutraj je bilo marsikje spet enako. Sivo, enolično, suho in hladno vreme, zima prihaja. Pravzaprav je december že prvi meteorološki zimski mesec. Vreme ga opravičuje. November, kot zadnji jesenski mesec, je bil letos kar topel. Povprečna mesečna temperatura je bila 5,1, medtem ko je povprečje za Ljubljano v tem stoletju 4,6 stopinj. Eden glavnih vzrokov za to je prav gotovo oblačno vreme, ki je novembra prevladovalo. Oblačnih dni je bilo 20 (povprečje 18), jasnih pa v Ljubljani ni bilo; 18 dni s padavinami je bilo nad povprečjem (14), pa tudi količina padavin ga je skoraj še enkrat preseгла. Najtoplejši dan je bil 4., hladnejši pa 11. november.

Naj bo naključje ali ne, prvega decembrskega dne smo doživeli ponoven prodor hladnega zraka. Na Primorskem je pihala močna burja, pa tudi v notranjosti je vlekel vzvodnik. Še najbolje je tako, kajti, »zima rada z repom bije, če dolgo toplo sonce sije«. Bo pa pomlad zgodnejša, za nami je Barbara (4. 12.). »Ako je prvega dne v adventu (4.) mraz, trajal bo ves zimski čas.« Brrrr! Prvi teden huda zima, osem tednov ne odkima. In »Grudna mraz in sneg, žita dosti prek in prek.«

Ze včeraj je prva fronta naznanila ohladitev. Ob koncu tedna bo mrzlo, tudi snežilo bo.

Humoreska

Za monopolček gre!

»Naj me kača piči in to pri priči, če razumem te Američane,« je izbruhnil tovariš neposredni proizvajalec raznih strok, ki je kot po navadi bral časopis za šankom bifeja Bližnja srečanja posebne sorte.

– Američani so res čudni ljudje – smo mu pritrtili – ampak zakaj se vam zdijo tako nerazumljivi?

»No, tole s tem Pleskovičem in ljubljansko banko.«

– In kaj je pri tem nerazumljivo?

»Glejte, menda je vladni možakar Pleskovič za agencijo Reuter izjavil, da bomo v Sloveniji razbili monopol Ljubljanske banke. In zdaj ameriške banke menda prekinjajo stike z ljubljansko banko.«

– Pa saj je to logično. Kdo pa bi verjel banki, ki bo uradno razdobljena?

»Ampak na ta način pravzaprav tudi pri nas uvajamo ameriško demokracijo!«

– Kako to?

»Ja, ali ne veste, da po ameriških zakonih vsak ameriški monopol takoj razbijejo.«

– Toda kdo pravi, da ima Ljubljanska banka monopol?

»Kolikor vem, to potrjuje prav Ljubljanska banka, ki ne protestira proti temu, da je Pleskovič dejal, da ima Ljubljanska banka monopol, pač pa proti temu, da ga hoče vlada razbiti. Tako torej priznava, da monopol ima in da ga hoče zadržati.«

– Že, že, ampak to se ne dela...

»Kaj se ne dela? Ne dela se tega, da imaš svoj denar v banki, pa ti ga ne izplačajo. Pa veste, kaj se še ne dela? Da ti zaračunajo tisočprocentne obresti za posojilo, na varčevani denar pa malenkostne. Sicer pa, ali ste že slišali za društvo jeznih varčevalcev?«

– Seveda sem, ampak...

»Nič ampak, kar njih vprašajte, kako bi razstrelili Ljubljansko banko!«

Bogo Sajovic

Šef

Ko je šef spoznal, da za predsednika nekega sindikata Franceta Tomšiča ne velja še tisto malo uporabnih zakonov z delovno-pravnega področja, kar jih je, je sklenil, da ga potolče s Tomšičevim lastnim orožjem. Tebi nič

meni nič se je napolnil na centralo nekega sindikata KNSS in tam organiziral celico svobodnih sindikatov. Za svojega prvega zupnika je imenoval svojega starega znanca Marjana Zupana, ki ga Tomšič poslej ne more:

– prerazporediti na drugo delovno mesto, drugo organizacijo ali k drugemu delodajalcu,

– uvrstiti med presežke delavcev,

– mu znižati plačo ali proti njemu začeti disciplinskega ali odškodninskega postopka,

– ali ga kako drugače postaviti v manj ugoden ali podrejen položaj.

Cesarjev kotiček

27. april. OF! Oh! To je zabloda, ne pa slavnostni dan. 27. april je čisto ruski praznik. Pravi Slovenec s tem nima nič skupnega. Ustanovili so ga prijatelji Sovjetske zveze na pobudo moskovske Kominterne. Zgodilo se je v Vidmarjevi vili ruleti alias tarok krčmi. Prav takrat pa sta bili Nemčija in Rusija zaveznici. Čisti balkanizem.

Horoskop

Nezaupljivost strelca

Ena bistvenih potez v strelčevem značaju je splošna nezaupljivost. Čeprav je nezaupljivost negativna lastnost, pa bi morali vsaj glavni državni funkcionarji imeti nekakšen nezaupljiv odnos do drugih državnih funkcionarjev, predvsem v pogovorih, ki so narodnega in državnega pomena. Tako naši, slovenski funkcionarji dolgo niso imeli nezaupljivosti do balkanskih bratov, zato smo vsi Slovenci večkrat potegnili kratko. Naivno zaupanje, da se bodo balkanski bratje držali tistih dogovorov, ki so jih po dolgih pogajanjih bili prisiljeni sprejeti, se je vedno pokazalo za jalovo. Še celo Tuđman, ki je skoraj prisegal, da nam bo sledil v dobrem in zlem, nas je na koncu pustil na cedilu, čeprav se je s tem najbolj užtel sam, kajti medtem ko se je jugoslovanska vojska pobrala iz Slovenije, je pod njenim nadzorom še kar precejšen kos Hrvaške. Vsekakor pa kaže, da so se te kronične bolezni slovenskih državnikov nalezili tuji, ki kar naprej sklepajo z (zvezno) vojsko in Srbijo nekakšne dogovore in upajo, da se jih bodo ti držali.

Ne le državniki, tudi drugi ljudje bi morali biti malce nezaupljivi. Angleški pesnik John Milton (rojen 9. decembra 1608) je bil na primer vedno nezaupljiv do žensk. Ko je oslepel, ga je nezaupljivost malce minila in oženil se je. Ustrelil pa je kozla in se oženil z neko damo, ki mu ni ravno lajšala življenja. Nek njegov prijatelj ga je hotel potolažiti in mu je dejal:

»Vaša žena je prava vrtnica.«

»Tega ne morem videti, ker sem slep,« je odvrnil pesnik. »A po trnju sodim, da imate prav.«

V tem tednu so bili rojeni še avstrijski igravec Johann Nestroy, rimski pesnik Horac, slovenski pisatelj Fran Govekar in književnik Anton Tomaž Linhart, švedski kemik Alfred Nobel, nemški bakteriolog Robert Koch in francoski skladatelj Hector Berlioz.

Deni

SPOSOBNOST ZA OPRAVLJANJE DELA	POTNIK Z DVIGNJENIM PALCEM	GLAVNO MESTO IN LUKA SURINAMA	NEUVELJAVLJENI MEDNARODNI JEZIK	ČEŠKI SKLADATELJ (JOSEF)	PUŠČAVA NA SZ INDIJE	VZDEVEK ZA PRIPADNIKA PRVIH ZAGOVORNIKOV CELIBATA	PROSTORI ZA BIVANJE	SKANDINAVSKI DROBIŽ	DOLINA POD JULJICI	DOMAČE IME ZA PETELJINA	SPOJINE AMONIKA
PRISTAŠ PAPEŽA						GROBA, ŽALJIVA BESEDA		1			
ŠPICELJ			2	4		LOJNA BULA					
POSAMEZNA GOSPODARSKA DEJAVNOST	6					UBITI AFGANISTAN. POLITIK STAREJŠA GOSPA			8		
VULKAN NA HAVAJIH (MAUNA)			GRŠKI MITOLOŠKI LETALEC	ZDRAVILNA RASTLINA JOŽE NOVAK				GLAS, ZVOK			13
TRDA, TEŽKO TALJIVA KOVINA				14	DANSKI OTOK IZLITJE TEKOČINE		10	GLASBENIK SOSS			
DEL SPOLNEGA ODNOSA	11							JEZERO NA OTOKU LUZON (FILIPINI)	MANJŠA VRSTA KITA	MESTECE NA PELJEŠČU	IME IGRALCA HUNTERJA
IBSENOVA DRAMA			12	LASTNOST SNEGA ANTON TOMAŠIČ							7
OPORA NPR. PRI STOPNICAH	5					KRAJ V BLIŽINI BJELOVARJA		15			
GORA NAD SOČO					9	SKLADATELJ JEŽ			3		
SEME PRI GOBAH				VALJEVO		POLET, ZANOS					AVTOR JOŽE PETELIN ©

Nagradna križanka št. 49

Ko boste križanko rešili do konca, črke z oštevilčenih polj napišite po vrsti od 1 do 15. Tako boste dobili geslo, ki nam ga pošljite do 17. decembra na naslov: ČZP Enotnost, Dalmatinova 4, 61000 Ljubljana, p.p. 479, na dopisnici ali v pismu, s pripisom na ovojnic: Nagradna križanka št. 49.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15
Nagrade so: 1.000, 700 in 500 tolarjev.

Pravilno geslo križanke št. 47 je: Denacionalizacija.

Izzrebani reševalci nagradne križanke št. 47:

1. Povhe Ema, A. Tovornika 15, Maribor
2. Berce Marija, Jakšičeva 6, Ljubljana
3. Harapin Katrin, Dovško 65, Senovo